

## PLENUMVERGADERING

van

DONDERDAG 7 JANUARI 2010

Namiddag

---

## SÉANCE PLÉNIÈRE

du

JEUDI 7 JANVIER 2010

Après-midi

---

De vergadering wordt geopend om 14.18 uur en voorgezeten door de heer Patrick Dewael.  
La séance est ouverte à 14.18 heures et présidée par M. Patrick Dewael.

Tegenwoordig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering:  
Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance:  
Yves Leterme, Guy Vanhengel.

De **voorzitter**: De vergadering is geopend.  
La séance est ouverte.

Een reeks mededelingen en besluiten moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. Zij worden op de website van de Kamer en in de bijlage bij het integraal verslag van deze vergadering opgenomen.  
Une série de communications et de décisions doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises sur le site web de la Chambre et insérées dans l'annexe du compte rendu intégral de cette séance.

### **Berichten van verhindering Excusés**

Meyrem Almaci, Corinne De Permentier, Daniel Ducarme, Luc Sevenhans, wegens gezondheidsredenen / pour raisons de santé;  
Marie-Martine Schyns, zwangerschapsverlof / congé de maternité;  
Magda Raemaekers, familierouw / deuil familial;  
Christine Van Broeckhoven, begrafenis / funérailles;  
Maggie De Block, buitenslands / à l'étranger.

Collega's, mijn beste wensen aan iedereen voor het nieuwe jaar, op alle gebied. Je présente à tous mes meilleurs vœux.

Mijnheer de eerste minister, mag ik u ook mijn beste wensen overmaken en u vervolgens vragen naar voren te komen om een eerste serie vragen van collega's te beantwoorden?

### **Vragen**

### **Questions**

#### **01** **Samengevoegde vragen van**

- de heer Gerolf Annemans aan de eerste minister, belast met de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid, over "de staatshervorming" (nr. P1515)
- de heer Jan Jambon aan de eerste minister, belast met de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid, over "de staatshervorming" (nr. P1516)
- de heer Bruno Tobback aan de eerste minister, belast met de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid, over "de staatshervorming" (nr. P1517)
- de heer Jean Marie Dedecker aan de eerste minister, belast met de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid, over "de staatshervorming" (nr. P1518)

#### **01** **Questions jointes de**

- M. Gerolf Annemans au premier ministre, chargé de la Coordination de la Politique de migration et

d'asile, sur "la réforme de l'État" (n° P1515)

- M. Jan Jambon au premier ministre, chargé de la Coordination de la Politique de migration et d'asile, sur "la réforme de l'État" (n° P1516)

- M. Bruno Touback au premier ministre, chargé de la Coordination de la Politique de migration et d'asile, sur "la réforme de l'État" (n° P1517)

- M. Jean Marie Dedeker au premier ministre, chargé de la Coordination de la Politique de migration et d'asile, sur "la réforme de l'État" (n° P1518)

**01.01 Gerolf Annemans (VB):** Mijnheer de premier, ik wil – wij zijn hier tenslotte in een parlement – even een korte controle uitvoeren. Hebben wij goed begrepen wat er met de staatshervorming en BHV gebeurd is? Via de krant en meer bepaald via Alexander De Croo – hij deed daarover allerlei mededelingen – mochten wij vernemen dat Dehaene al goed bezig is. Hij vergadert geregeld. Die vergadering vindt plaats boven en buiten het Parlement, blijkbaar op het heel hoge niveau van partijvoorzitters, aangezien De Croo daarover mededelingen doet. Er is een hele agenda met zaken waarvan Open Vld vindt dat die niet kunnen, zoals een noodwet of een terugkeer naar de oude arrondissementen. Hij ging daar dieper op in. Wij danken de heer De Croo voor die mededelingen en die helderheid en wij hopen ook dat u kunt bevestigen dat dat zo is en dat het in die richting evolueert.

Mijn vraag is of u daar iets over weet. Brengt de heer Dehaene u op de hoogte? Kunt u misschien even, zoals Alexander De Croo, voor het Parlement toelichten in welke richting de onderhandelingen over BHV evolueren?

Mijn volgende vraag gaat natuurlijk over de staatshervorming. Heb ik het goed begrepen dat u in uw maandagse mededelingen in de beide landsdelen duidelijk hebt gemaakt dat die staatshervorming niets meer is voor uw regeerperiode en dat u als regeringsleider, als CD&V-leider, hebt besloten om, zoals mevrouw Milquet twee jaar geleden vroeg, de staatshervorming naar de periode na 2011 te verdagen en die met de klassieke argumenten daarvoor zoals de sociaal-economische problemen en de zogenaamde irreële problemen van de communautaire spanningen in dit land, van de agenda te halen? Ik kan dat niet goed geloven. Ik heb het ook niet helemaal in detail gehoord. Ik zou dus graag hebben dat u dat hier eens precies zegt. Heb ik het verkeerd begrepen? Ik kan onmogelijk begrijpen dat het inderdaad zo is, want het ligt zo ver af van de Yves Leterme die wij hier sinds 2007 hebben zien verschijnen.

**01.02 Jan Jambon (N-VA):** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, ik heb met dezelfde verbazing als mijn voorganger kennisgenomen van uw verklaringen begin deze week. Die verklaringen roepen bij mij twee bedenkingen op.

Ten eerste, ik herinner mij dat u afscheid nam van de Vlaamse regering als minister-president, het hoogste ambt in Vlaanderen, met de woorden: "Wij moeten in Vlaanderen, om een efficiënt bestuur te kunnen hebben, een staatshervorming hebben. Ik heb het hier aan den lijve meegemaakt. Ik ga nu naar het federale niveau om daar die staatshervorming los te wrikken".

Ik zie dat u vandaag zegt dat die staatshervorming niet meer nodig is.

Ten tweede, u zegt dat wij die staatshervorming nodig hebben om een efficiënt en adequaat economisch beleid te kunnen voeren. Een tewerkstellingsbeleid kan slechts als wij een aanpak op maat kunnen aanbieden. Wij zitten vandaag midden in een economische crisis. De werkloosheidscijfers die zich voor 2010 aandienen zijn draconisch. Nu zegt u dat u het middel dat u altijd hebt gewenst opgeeft, midden in een crisis. U zegt: "Ik geef dat op, ik schuif dat vooruit naar 2011".

Ik heb drie concrete vragen, mijnheer de eerste minister.

Ten eerste, ik denk dat wanneer u de staatshervorming uit het pakket van de Vijf Werken van de heer Van Rompuy uit het regeerakkoord neemt, u de moed moet hebben om hier op de tribune een regeringsverklaring af te leggen en opnieuw het vertrouwen van dit Parlement te vragen over dat grondig gewijzigd regeerakkoord. Gaat u dat doen, mijnheer de minister?

Ten tweede, u hebt een kapitale toegeving aan de Franstaligen gedaan, namelijk geen staatshervorming voor 2011. Welke prijs hebt u voor die toegeving in de plaats gekregen? Misschien hebt u andere elementen van ons kartelprogramma gekregen. Misschien de afschaffing van de snel-Belgwet, misschien de grondige hervorming van Justitie, niet volgens PS-maat maar volgens de kartelmaat. Ik vraag u welke prijs u in de

plaats hebt gekregen?

Ten slotte, mijnheer de eerste minister, u schuift de staatshervorming opzij. Wij zouden dus denken dat er geen tweederdemeerderheid nodig is. Op hetzelfde moment dat u de staatshervorming opzieschuift, vraagt de heer Di Rupo, die volgens mij de echter leider van de huidige regering is, echter aan sp.a en Groen! of zij, ingeval er een compromis over Brussel-Halle/Vilvoorde wordt bereikt, de tweederdemeerderheid kunnen leveren.

Mijnheer de voorzitter, ik rond af.

Het voorgaande kan slechts één ding betekenen. Het kan enkel betekenen dat er voor een staatshervorming geen tweederdemeerderheid nodig is. Een dergelijke meerderheid is wel nodig voor toegevingen in het BHV-dossier. Zulks betekent de uitbreiding van Brussel en van de faciliteiten.

Mijnheer de minister, mijn vraag is de volgende. Steunt u voornoemde vraag voor het leveren van de tweederdemeerderheid in het kader van BHV?

**01.03 Bruno Tobbac** (sp.a): Mijnheer de voorzitter, mijnheer Jambon, de vraag is natuurlijk of wij een dergelijke vraag steunen.

Mijnheer de eerste minister, mag ik beginnen met u en alle collega's mijn beste wensen aan te bieden? Het is het seizoen. Laten wij de gelegenheid dus vooral niet aan ons voorbijgaan.

Mijnheer de eerste minister, in de interviews die u de voorbije dagen hebt gegeven, hebt u mij al minstens op één punt gerustgesteld. Ik heb begrepen dat u voortaan als politicus voltijds voor ons land beschikbaar bent, wat tot nu toe niet het geval is of was. Ik dank u daarvoor.

Wat ik echter ook heb begrepen, is dat u, zelfs met uw voltijdse beschikbaarheid vanaf nu, niet van plan bent alles uit te voeren wat u ooit van plan was te doen. De heer Jambon heeft er al op gewezen: minstens een deel van uw eigen verkiezingsprogramma en van uw eigen regeerakkoord zal niet worden uitgevoerd.

Het gaat onder andere over een aantal elementen waarover u eigenlijk al hebt onderhandeld. Mijnheer Jambon, de onderhandelingen gebeurden niet alleen met de huidige meerderheidspartijen maar ook met een aantal andere partijen, waaronder uw en mijn partij.

Mijnheer de minister, mijn eerste vraag is de volgende.

In de Senaat ligt al een hele tijd het zogenaamde eerste pakket stof te vergaren. Mijnheer Jambon, ik heb het over de borrelnootjes van de heer De Wever. Het was niet genoeg, maar het was tenminste iets. Er bestonden akkoorden over de bedoelde elementen. Zelfs die zijn echter nog niet uitgevoerd.

Mijnheer de eerste minister, heb ik uit uw interventie goed begrepen dat wij zelfs de uitvoering van de elementen in kwestie niet meer hoeven te verwachten? Niet alleen de splitsing van Brussel-Halle/Vilvoorde zal er niet komen. Niet alleen de staatshervorming, die wij voor een beter economisch beleid in ons land nodig hebben, zal er niet komen. Zelfs de borrelnootjes zullen er niet meer komen.

Ik kan mij voorstellen dat er, gezien de omvang van de heer De Wever, veel volk op zijn honger gaat blijven als we zelfs daar niet meer aan toe komen. Het is bovendien ook zeer ver dat u dan teruggaat.

Mijnheer de eerste minister, een laatste vraag. De reden waarom u zegt dat u daar de tijd niet voor hebt is dat u te allen prijze de economische crisis moet aanpakken. Als ik kijk naar de evolutie van de faillissementen, van de werkloosheid en van de ontslagen in dit land, dan vraag ik mij af — excuseer dat ik de vraag toch eens stel — wat u daaraan eigenlijk doet.

**01.04 Jean Marie Dedecker** (LDD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, collega's, het verbaast mij dat sommigen — onder anderen de heer Jambon — verwonderd zijn dat de eerste minister van mening verandert als het over de staatshervorming gaat.

Mijnheer de eerste minister, we hebben hier al allerhande meningen van u gehoord. Ik heb wat opzoekwerk gedaan. U had het over vechtfederalisme, gedoogfederalisme en nu hebt u samenwerkingsfederalisme

uitgevonden. Twee jaar geleden sprak u nog over verantwoordelijk federalisme. Mocht, telkens als u het woord "staats hervorming" in de mond neemt en het verloochent, de haan driemaal kraaien, dan had het beestje waarschijnlijk al geen stem meer gehad. Ik zal u niet herinneren aan al uw uitspraken daarover, zoals dat u niet de regering zou stappen en dat u bent weggegaan als minister-president om de federale regering te leiden bij de staats hervorming.

Ik wil op een ding alluderen. U verstopt zich nu achter de economische crisis om geen staats hervorming te moeten doen. Dat is niet de werkelijke reden, de werkelijke reden is dat u rustig uw termijn wil kunnen uitzitten. U verstopt zich daarachter. U hebt daar destijds een uitspraak over gedaan, namelijk dat u geen deftige begroting meer kon opmaken zonder staats hervorming. U hebt een gat in de begroting van quasi 6 %. U zit met een staatsschuld van quasi 100 % van ons bruto nationaal product. U doet niets op het vlak van de staats hervorming. U zit met een werklozenrecord zoals we vandaag nog konden lezen. Het aantal werklozen benadert 1 300 000 mensen. Wat doet u? Niets. U zegt zelf dat de financieringswet dodelijk is om de begroting te kunnen regelen. U hebt een staats hervorming nodig voor de financieringswet. Om ons sociaal-economisch systeem te kunnen redden hebben wij een staats hervorming nodig. U doet echter in principe niets.

Daarom heb ik volgende grote vraag. Wat zult u nu in principe doen? Over BHV zal ik niets vragen, mijnheer de voorzitter. Mijnheer de eerste minister, wij weten dat u onder curatele staat van de heer Jean-Luc Dehaene, dat u absoluut niet mag spreken, om niets verkeerd te zeggen. Antwoord nu echter een keer klaar en duidelijk. Wat zult u doen met betrekking tot de staats hervorming om het hoofd te kunnen bieden aan de sociaal-economische problemen?

**01.05** Eerste minister **Yves Leterme**: Mijnheer de voorzitter, collega's, eerst met betrekking tot de werkzaamheden van Jean-Luc Dehaene. Ik zou het geheugen willen opfrissen en willen verwijzen naar de mededeling van het Paleis van 24 november 2009. Daarin wordt gesteld: "De heer Jean-Luc Dehaene wordt door de Koning belast met het maken van een voorstel ten gronde voor de eerste minister en de voorzitters van de meerderheidspartijen die de onderhandelingen zullen voeren inzake institutionele problemen, in het bijzonder Brussel-Halle-Vilvoorde".

De heer Dehaene is dus aangeduid als koninklijk opdrachthouder. Ik ben op de hoogte van het feit dat de heer Dehaene zijn opdracht uitvoert, in discretie, dat is ook bijzonder goed. Ik heb dan ook geen nadere commentaar op de werkzaamheden die Jean-Luc Dehaene momenteel uitoefent in uitvoering van deze opdracht. Ik wacht het resultaat en nadere berichten dienaangaande af.

Met betrekking tot hetgeen ik gezegd heb over de staats hervorming, misschien moet ik ook eerst het geheugen opfrissen, omdat het consequent is met de mededeling aan het Parlement op basis waarvan deze Kamer het vertrouwen aan de regering heeft geschonken. Ik citeer: "Institutionele discussies verlamden al te lang het optimaal functioneren van dit land. Jean-Luc Dehaene werd belast met het maken van een voorstel ten gronde voor de voorzitters van de meerderheidspartijen en de eerste minister, die de onderhandelingen zullen voeren inzake institutionele problemen en in het bijzonder Brussel-Halle-Vilvoorde. Het doel van de regering is het Belgisch model te doen slagen door een akkoord dat het land institutionele rust brengt".

Dit blijft mijn overtuiging en die van de regering. Het blijft effectief mijn vaste overtuiging dat een hervorming van onze instellingen, een bevoegdheidsverdeling die beter is en een versterking van de verantwoordelijkheid moeten leiden tot een situatie waarin de federale overheid en ook de Gewesten en Gemeenschappen beter dan vandaag vorm kunnen geven aan een eigentijds federalisme. Ook in deze context moeten wij het resultaat van de opdracht van de koninklijke opdrachthouder afwachten.

Collega's, het pleidooi voor een staats hervorming, enerzijds, en de oproep die ik heb gedaan voor het zogenaamd samenwerkingsfederalisme, anderzijds, is geen of-ofverhaal. Trouwens, in verband met dat samenwerkingsfederalisme, ik heb daaromtrent in een onverdachte periode, toen ik voorzitter was van de Vlaamse regering, op 5 maart 2005, een toespraak gehouden en een tekst gepubliceerd. Ik zou daaruit kunnen citeren. Dat is getrouw aan wat ik vandaag ook nog blijf zeggen.

Mijn oproep tot samenwerkingsfederalisme is dus niet nieuw.

De economische toestand van vandaag laat geen wachtperiodes toe. Wat dus niet mag ontstaan, is een situatie waarin we het uitblijven van een staats hervorming gebruiken als alibi om de noodzakelijke maatregelen, prioritair om de economie te versterken, niet te nemen. Vandaar mijn oproep tot de

gefedereerde entiteiten, met de Gemeenschappen en de Gewesten, en trouwens ook tot de andere sociaal-economische actoren in ons land, om de handen in mekaar te slaan en economisch beleid te voeren dat ons land verder een nieuwe toekomst geeft.

De federale overheid steekt daarom heel concreet de hand uit naar de Gewestregeringen om samen te werken, onder meer voor arbeidsmarktbeleid, onderzoek, ontwikkeling en innovatie, opleiding en vorming, infrastructuurwerken en investeringen en de versterking van het beleid omwille van het aantrekken van investeringen en de bevordering van de export naar het buitenland. Dat doen we – dit onderstreep ik – in volle respect voor elkaars bevoegdheden en met grote zorg voor de moeilijke budgettaire toestand, de moeilijke budgettaire context.

Trouwens, in het verlengde van die moeilijke budgettaire toestand, steken we ook de hand uit naar de sociale partners, wat ik gisteren al heb gedaan ten aanzien van enkelen van hen. Wij begrijpen heel goed dat de sociale dialoog in periodes van hoogconjunctuur iets makkelijker te voeren is dan in tijden van crisis.

Mijn verklaringen over de staatshervorming en het samenwerkingsfederalisme sluiten mekaar dus geenszins uit. Een staatshervorming is noodzakelijk. Het voorlopig uitblijven ervan, tot nu toe, mag echter geen alibi zijn om niet op een krachtige manier de economie te versterken en goed bestand te maken tegen de crisis.

Tot slot, ik zal niet opsommen welke maatregelen er in het afgelopen anderhalf jaar reeds genomen zijn, die maken dat ook in 2010 de werkloosheid hier minder stijgt dan elders in Europa, dat ons begrotingstekort lager ligt dan elders in Europa, dat onze economische groei sterker is dan in de andere lidstaten van de Europese Unie. Onze ambitie, de ambitie van mezelf, van de collega's in de regering en van de meerderheid, bestaat erin om in de komende weken en maanden dat krachtig economisch beleid voort te zetten.

**01.06 Gerolf Annemans (VB):** Ik hoop dat het Vlaamse volk en de Vlaamse volksvertegenwoordigers hebben gezien wat ik heb gezien. Dat is niet meer de Leterme die wij in 2007 hebben gezien, die tot de bevolking sprak en die tot het hart van de mensen kon spreken. Het is een soort namaakrobot naar het model van Herman Van Rompuy. Hij kijkt wat afwezig in het rond, terwijl men hem een vraag stelt en leest vervolgens een tekst van een stuk papier af.

Dat is nu de nieuwe CD&V! Dat wil zeggen: de oude CVP van vroeger! Het heet niet meer “unionistisch federalisme”, maar “coöperatief federalisme. Maar, collega's, en vooral Vlaamse collega's zeker van N-VA, stel met mij vast dat met die CD&V niets zal veranderen. Stel vast dat het niet is door samen te werken, zoals u in 2004 en 2007 en recentelijk nog na de Vlaamse verkiezingen in 2009 hebt gedaan, met die CD&V, de CVP van vroeger, dat er iets zal te veranderen. Het is ook niet, zoals de heer De Wever in een vrije tribune stelde, door in een hangmat te gaan liggen en te wachten tot 2011 en te zeggen “Stem maar voor N-VA”, dat er iets zal veranderen.

Er is maar één mogelijkheid om ten voordele van het Vlaamse volk iets te veranderen, namelijk deze Vlaamse minderheidsregering naar huis sturen en meestrijden voor een onafhankelijk Vlaanderen, een echt autonoom Vlaanderen, en daardoor verhinderen dat men zich met een kluitje of een hele vrachtwagen kluiten in het riet laat sturen.

**01.07 Jan Jambon (N-VA):** Mijnheer de eerste minister, ik heb twee bedenkingen.

Ten eerste, u hebt het over samenwerkingsfederalisme. Wat is dat anders dan het unionistisch federalisme van de heer Martens? Het is identiek hetzelfde als wat Martens gezegd heeft! Na uw ervaringen hebt u gezegd: “Dit model is aan het einde van zijn kunnen gekomen.” Dat waren uw woorden. Het waren ook onze woorden, maar u hebt ze bevestigd: “Dit model is aan het einde van zijn kunnen gekomen.” Nu grijpt u terug naar dat model.

Ten tweede, mijnheer de eerste minister, wanneer ik u zo bezig hoor, zeg ik dat die man heel diep is moeten gaan om zich aanvaardbaar te maken voor de Franstaligen, voor de PS. Die man is heel diep moeten gaan. Hij heeft moeten beloven “faire du Van Rompuy sans Van Rompuy.” Hij heeft het hele parcours moeten afleggen. Eerst zei hij: “Wij stappen niet in een regering zonder staatshervorming”, vervolgens: “Wij gaan niet uit de regering zonder staatshervorming”, en nu: “Wij blijven in de regering en de staatshervorming moet eruit. Ik gooi mijn partijprogramma opzij, ik gooi mijn verkiezingsprogramma opzij, de Franstaligen hebben mij nu volledig in hun greep.”

**01.08 Bruno Tobbac** (sp.a): Mijnheer de eerste minister, ik verwijs naar het laatste punt van mijn vraag. Ik zou kunnen leven met een standpunt waarbij u de staatshervorming even vertraagt in ruil voor een krachtig economisch beleid, maar ik zie en ik hoor in uw betoog en in uw daden geen krachtig economisch beleid. Als u het wilde illustreren, had u dit niet beter kunnen doen dan door te doen wat u gedaan heeft: een opsomming geven van economisch beleid dat gevoerd wordt niet door u, niet door uw regering, maar door de regio's. Door de Vlaamse regering op dit ogenblik en hopelijk ook door de Waalse regering, maar niet door u. Nergens in uw opsomming was er ook maar één woord, één maatregel, één jota van krachtig economisch beleid vanuit deze federale regering of van visie. Ik zal uw voorganger citeren, zoals u dat ook graag doet: "Ik zag geen schijn, geen zweem, geen jota van visie in uw antwoord".

Mijnheer de eerste minister, een van uw andere pleidooien in interviews was om opnieuw naar samenvallende verkiezingen te gaan. Wel, u had de kans. Dit voorjaar is uw gelegenheid. Zorg voor federale verkiezingen dit voorjaar en ze vallen binnen vier jaar samen op Vlaams en federaal niveau. Maar u hebt natuurlijk ook daar weer het omgekeerde gekozen van wat u zegt. U hebt gekozen voor de ultieme vorm van stabiliteit. De ultieme vorm van stabiliteit, mijnheer de eerste minister, is plat op de grond gaan liggen.

**01.09 Jean Marie Dedecker** (LDD): In tegenstelling tot de vorige spreker, mijnheer de eerste minister, kan ik niet leven met een uitstel van de staatshervorming als alibi voor de oplossing van de economische problemen. Juist daar, in een staatshervorming, ligt de oplossing voor onze sociaal-economische problemen. Dat is nu ook net de stelling die u altijd verkondigd hebt. Ik zou graag hebben dat u uw speech van 2005 hier voorleest. Waarschijnlijk zal het de preek zijn van een onderpastoor, want van 2005 tot 2010 bent u hier al drie jaar aan de macht en u hebt op dat vlak nog niks, maar dan ook echt niks gerealiseerd.

Ik ben ook die mantra van u over kijken naar het buitenland een beetje beu. Wij hebben wel, mijnheer de eerste minister, zoals vandaag nog verschenen, de grootste structurele werkloosheid van Europa. Wat u er nooit bij zegt is het oplossen van de staatsschuld: straks zullen alle inwoners van dit land een volledig jaar mogen werken om die staatsschuld terugbetaald te krijgen. U doet niets aan de structuren om daar iets aan te doen. U doet niets aan die staatshervorming voor de financieringswet. Daaraan doet u allemaal niets. Ik beschuldig u van schuldig verzuim op dit vlak om aan de macht te kunnen blijven.

*Het incident is gesloten.  
L'incident est clos.*

## **02 Samengevoegde vragen van**

- de heer Francis Van den Eynde aan de eerste minister, belast met de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid, over "het Congobeleid" (nr. P1519)
- de heer Dirk Van der Maelen aan de eerste minister, belast met de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid, over "het Congobeleid" (nr. P1520)
- de heer Roel Deseyn aan de eerste minister, belast met de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid, over "het Congobeleid" (nr. P1521)

## **02 Questions jointes de**

- M. Francis Van den Eynde au premier ministre, chargé de la Coordination de la Politique de migration et d'asile, sur "la politique congolaise" (n° P1519)
- M. Dirk Van der Maelen au premier ministre, chargé de la Coordination de la Politique de migration et d'asile, sur "la politique congolaise" (n° P1520)
- M. Roel Deseyn au premier ministre, chargé de la Coordination de la Politique de migration et d'asile, sur "la politique congolaise" (n° P1521)

**02.01 Francis Van den Eynde** (VB): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, de heer De Gucht is niet meteen een goede vriend van het Vlaams Belang. Hij heeft ooit onze kiezers zwaar beledigd door hen mestkevers te noemen. Dat betekent echter niet dat wij ten aanzien van hem niet objectief kunnen zijn.

De heer De Gucht had met zijn analyse van de huidige situatie in Congo op 16 december 2009 in het Europees Parlement helemaal geen ongelijk. Hij noemde Congo een knoeiboel, een Staat die volledig moest worden heropgebouwd. Hij had het toen en vroeger al over de corruptie, de kleptocratie en de wantoestanden op het vlak van mensenrechten. We hebben u onlangs daarover nog ondervraagd omdat hij — mag ik dat zeggen? — de waarheid zegt.

Het is niet de eerste keer dat hij dat zegt. Ik stel mij nu de vraag wat uw regering zal doen. Uw regering gaat

er prat op dat zij de leiding heeft in België, de specialist van Centraal-Afrika, het land met de knowhow in Congo.

Wat doet u nu? Steunt u Karel De Gucht? Een paar jaar geleden, nadat Congo onze toenmalige minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht persona non grata verklaarde, ging de jonge Michel platte broodjes bakken in Kinshasa. De Waalse politiek volgde immers een andere lijn.

Blijft u investeren in dat land, in die knoeiboel?

Minister Michel kondigde voor volgend jaar een verhoging aan van investeringen ter waarde van 10 miljoen euro in Congo, in die knoeiboel. Doet u ook mee aan die komedie die ze aan het voorbereiden zijn? In 2010 viert men de 50<sup>ste</sup> verjaardag van de onafhankelijkheid van Congo. Ik vraag mij af wat daar nog kan worden gevierd. En als men daar viert, zijn wij dan verplicht om daaraan mee te doen? Het is geen komedie meer, het is een tragedie!

**02.02 Dirk Van der Maelen** (sp.a): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, alle waarnemers, mensenrechtenorganisaties en VN-panels zijn het erover eens dat het sinds de verkiezingen van 2005 en 2006 met Congo van kwaad tot erger gaat. We zien opnieuw iets opduiken wat men de ziekte van het Mobutisme heeft genoemd: een elite die zichzelf verrijkt, dubieuze contracten die de natuurlijke rijkdommen verkwanzelen en voor de rest een inperking van de democratische ruimte. De veiligheidsdiensten hakken hard in op de oppositie en de pers en er zijn vele schendingen van mensenrechten, waarvan de rapporten van Amnesty en Human Rights Watch de bewijzen leveren.

Karel De Gucht heeft dat op 17 december, een beetje tegen zijn gewoonte in – ik heb de tekst gelezen – in heel diplomatische termen herhaald. Er is één heel belangrijke zin. Hij zei dat het zinloos is hulp te geven aan Congo als er geen goed bestuur en geen goede bestuurders zijn.

Mijnheer de eerste minister, hoe komt het dat uw regering, meer bepaald Charles Michel, op 21 december met zijn collega van Ontwikkelingssamenwerking van Congo een nieuw samenwerkingsakkoord heeft getekend, waarbij de hulp die België aan Congo geeft – het is al het land dat de meeste hulp van ons krijgt – voor de eerstvolgende twee jaar nog wordt opgedreven met 10 miljoen euro per jaar?

Mijnheer de premier, staat dat niet haaks op wat alle waarnemers zeggen, zoals Karel De Gucht, die hierin wordt gesteund door heel de Europese Unie? Mevrouw Ashton, het Europees Parlement, de ganse Commissie en daarenboven zelfs Louis Michel, die aanwezig was toen Karel De Gucht zijn speech uitsprak in het Europees Parlement en wiens reactie ik heb gelezen, steunden hem volledig.

Ten tweede, binnenkort gaat u de minister van Buitenlandse Zaken naar Congo sturen. Met welke boodschap gaat hij? Zullen we de kant kiezen van Kabila of zullen we de kant kiezen van het Congolese volk en eisen dat er in dat land eindelijk een bestuur komt die de penibele levensomstandigheden van de gewone Congolees kan verbeteren? Of gaan wij door met het storten van geld in een bodemloze put?

**02.03 Roel Deseyn** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de premier, collega's, ik begrijp dat er een incident is met het regime van de Democratische Republiek Congo, omdat zij een prominent Belgisch staatsburger een visum zouden weigeren. Congo is een land waaraan wij per jaar nota bene minstens 75 miljoen euro besteden. Precies omdat wij er zo veel geld aan besteden, hebben wij daar gesprekspartners nodig, met wie wij in een open, kritische, maar ook vranke dialoog kunnen treden, uit respect voor het land en de partners. Die partners zijn heus niet alleen politici. Dat zijn ook het lokale middenveld, de ngo's en zeker de directe contacten met de burgerbevolking.

In die zin mag men zeker niet overdrijven door te stellen dat er in dat land geen enkele capabele politicus aanwezig is om contacten aan te knopen. Het verwijt dat wij opgesloten zitten in een zekere vorm van nostalgie, kunnen wij echter niet pikken.

Het is natuurlijk waar dat Congo niet hoeft te knikken en beleefd dank u wel te zeggen voor de hulp die het krijgt, maar wij moeten wel een aantal antwoorden aan het regime kunnen geven. Wij leveren grote financiële inspanningen, niet alleen voor ontwikkelingssamenwerking, maar ook voor de militairen en de studenten. Het resultaat van die inspanningen is niet altijd gegarandeerd. Dat staat in zeer schril contrast met de uitspraken over visumweigering en zelfs beledigende kwalificaties als racisme.

Mijnheer de eerste minister, als wij echt iets willen doen voor dat land, zullen wij in de komende tijd, na wat er is gezegd en geschreven, verder gestalte moeten geven aan de dialoog met Congo.

**02.04** Eerste minister **Yves Leterme**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil eerst duidelijk stellen dat de goede werking van de instellingen samenhangt met het respect voor de bevoegdheid van elk van hen. Het is duidelijk dat de verklaring van een Europees Commissaris geheel onder verantwoordelijkheid van de Europese Commissie valt en dus geenszins de Belgische regering zal engageren. Dat is een institutionele evidentie. Dat is voor mij ook een voldoende reden om niet in te gaan op de verklaring van Karel De Gucht, in zijn hoedanigheid van Europees Commissaris. Men kan daarnaast niemand zijn recht op vrije meningsuiting ontzeggen.

Anderzijds, collega's, conform alle internationale afspraken, is het verlenen van een visum een soeverein recht van een staat. Ik kan een soevereine beslissing hieromtrent niet becommentariëren.

Wat ons land en zijn relaties met Congo aangaat, kan ik u zeggen dat het normaliseringsproces tussen België en Congo zijn normale verder beslag krijgt. Er is naar verwezen door collega's. Met uitvoering daarvan zal de minister van Buitenlandse Zaken Steven Vanackere vanaf 18 januari verblijven in de Democratische Republiek Congo. Hij zal daarvoor de toelating krijgen en hij zal daar gesprekken voeren met de verantwoordelijken van het land, inclusief en vooral met de verantwoordelijke collega's die op een democratische manier door de bevolking van de Democratische Republiek Congo verkozen zijn.

België onderhoudt een geprivilegieerd partnerschap met Congo. In dat kader hebben de twee landen onlangs een nieuw indicatief samenwerkingsprogramma getekend. Voor de goede orde, het principe van een nieuw indicatief samenwerkingsprogramma tussen België en Congo is afgesproken toen Karel De Gucht nog deel uitmaakte van de Belgische regering. In dat indicatief samenwerkingsprogramma is een aantal doelstellingen van goed bestuur opgenomen. Op grond van dialoog en samenwerking willen wij mee ervoor zorgen dat de doelstellingen van goed bestuur effectief gerealiseerd worden.

**02.05** **Francis Van den Eynde** (VB): Mijnheer de eerste minister, ik zou u willen feliciteren. U overtreft uzelf. U was daarstraks al een record aan het halen in het bakken van platte broodjes in verband met de staatshervorming en Brussel-Halle-Vilvoorde. Nu bakt u superplatte broodjes, echt superplatte broodjes. U bent onovertreffbaar op dat vlak.

Wat gebeurt er? De voormalige minister van Buitenlandse Zaken van dit land, voorgedragen door de regering van dit land tot Europees Commissaris, dus in feite vertegenwoordiger van ons land in de Europese regering, wordt daar voor schut gezet. Hij wordt voor racist uitgescholden.

We weten allang dat dat scheldwoord niet veel meer betekent. U hebt ons dat bevestigd. Dat is ook juist.

In elk geval, hij wordt uitgescholden, omdat hij de waarheid zegt. Hem wordt een visum geweigerd. En wat doet u? U zegt, in navolging van minister Michel, de specialist van Zaïre, dat u in Congo zult blijven investeren, dat de investeringen zullen verhogen, dat u een dialoog zult aangaan, met een corrupt regime! Dat doet u!

Met andere woorden, daarstraks plooid u voor de PS. Nu plooit u voor de liberalen van de MR. Zo ver zitten we.

**02.06** **Dirk Van der Maelen** (sp.a): Mijnheer de premier, ik ben echt niet gerustgesteld, na uw antwoord gehoord te hebben.

Tussen 1960 en 1990 heeft ons land 260 miljard Belgische frank ontwikkelingshulp gegeven aan Congo. We weten allemaal waartoe dat geleid heeft: tot niks. We kennen ook de reden. De reden was dat het geven van hulp aan een land waar een corrupte klik zit, tot niets leidt.

Uit uw antwoord leid ik af dat u niet het minste probleem ziet in het feit dat heel de Europese Unie – de verklaring van Karel De Gucht is immers niet gebaseerd op zijn eigen overtuiging – van oordeel is dat het in Congo een knoeiboel is. Op hetzelfde eigenste moment wordt in uw regering beslist om 10 miljoen euro per jaar meer te geven aan Congo.

Premier, ik vrees dat we dezelfde fouten aan het maken zijn. We krijgen hier een remake van de heel



slechte film tussen 1960 en 1990. Ik roep u met uw regering op om het dossier eens grondig te bekijken. Ik denk dat het uw verdomde plicht is om ervoor te zorgen dat wij voor belastinggeld dat in de vorm van ontwikkelingshulp naar Congo gaat, de garantie hebben dat het resultaten heeft voor het gewoon Congolees volk en dat het niet in de zakken terechtkomt van een corrupte klik die rond een president hangt.

**02.07 Roel Deseyn** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de eerste minister, ik wil u danken voor uw antwoord. Wij hebben als parlementsleden in deze natuurlijk ook een bijzondere verantwoordelijkheid. Wij vragen geld van de Belgische bevolking om om zeer terechte redenen direct de noden van de Congolese bevolking te kunnen lenigen.

Er zijn signalen die ons ten zeerste verontrusten. Wanneer vandaag nog de leider van een ngo door het regime in Congo wordt aangeklaagd en bedreigd met de doodstraf, moeten wij vragen stellen.

Ik denk dat u er heel terecht op hebt gewezen dat de uitgangspunten van de dialoog die de volgende dagen en weken zal volgen, de veiligheid ter plaatse, het respect voor mensenrechten en bovenal goed bestuur zullen zijn. Dat zijn basisvoorwaarden. Dat mag ons nooit afleiden van waar het echt om gaat, het lenigen van de noden van de Congolezen. Dat kunnen wij alleen met goede en betrouwbare gesprekspartners waarmee wij een open dialoog kunnen voeren. Dat zult u ook doen en daarvoor wil ik u danken.

*L'incident est clos.  
Het incident is gesloten.*

**03 Question de M. Georges Gilkinet au vice-premier ministre et ministre des Finances et des Réformes institutionnelles sur "le recours de la société BNP Paribas Fortis contre la reprise de la société Decto" (n° P1522)**

**03 Vraag van de heer Georges Gilkinet aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Institutionele Hervormingen over "het beroep van BNP Paribas Fortis tegen de overname van het bedrijf Decto" (nr. P1522)**

**03.01 Georges Gilkinet** (Ecolo-Groen!): Monsieur le président, monsieur le ministre des Finances, la situation socioéconomique mérite toute notre attention, ainsi que l'énergie tant de ce parlement que du gouvernement.

Suite à des événements sur lesquels je ne reviendrai pas, nous sommes devenus actionnaires de référence de deux sociétés bancaires importantes: BNP Paribas et BNP Paribas Fortis. Subséquemment, nous sommes en droit d'attendre une attitude exemplaire de ces banques quant au soutien de notre économie et de l'emploi.

Pourtant, dans l'exemple – un cas d'école – que je vais vous soumettre, il semble que ce ne soit pas le cas. Il s'agit de la société Decto à Fleurus, qui a fait usage de la loi récemment adoptée par notre parlement sur la continuité des entreprises afin de pouvoir poursuivre ses activités en conservant 60 emplois sur 110 et un cahier de commandes victime de la crise et du ralentissement de l'activité sidérurgique; Caterpillar est son principal concurrent.

Tout le monde a donné son accord, y compris le tribunal du commerce de Charleroi, dans le cadre de cette loi sur la continuité des entreprises. Soudain, patatras, deux banques, dont BNP Paribas Fortis, décident de faire appel de cette décision et d'empêcher la poursuite des activités de l'entreprise.

Monsieur le ministre, c'est incompréhensible, c'est inacceptable!

Quelle est votre opinion quant à cette décision de BNP Paribas Fortis? Qu'ont fait ou que feront les administrateurs représentant l'État belge dans BNP Paribas Fortis?

Plus largement, que comptez-vous entreprendre structurellement envers toutes les banques, mais en commençant par celles qui ont été aidées ou dont l'État est actionnaire, pour éviter que de tels cas se multiplient? En effet, après les avoir refinancées par un apport de plusieurs dizaines de milliards d'euros, l'État fédéral acceptera-t-il une telle attitude de la part du monde bancaire?

Voilà ce que j'aimerais savoir, monsieur le ministre.

**03.02** **Didier Reynders**, ministre: Monsieur le président, monsieur Gilkinet, je ne vais pas rappeler tout ce qui a déjà été fait en cette matière. On n'a pas attendu votre intervention pour agir, rassurez-vous!

Fort heureusement, malgré les remarques de votre groupe, nous avons pu prendre des mesures d'urgence pour sauvegarder l'épargne et le crédit aux entreprises à travers des interventions dans le secteur bancaire. Il ne s'agissait pas d'intervenir pour intervenir dans des banques mais bien de sauvegarder l'épargne – à ce jour, aucun épargnant belge n'a perdu quoi que ce soit dans cette opération – et de sauvegarder le crédit. À cet égard, dès 2008, j'ai demandé à la Banque nationale de réunir tous les acteurs concernés (le monde de l'entreprise, le monde bancaire, les organismes de contrôle) pour vérifier cette situation.

Je suppose que vous savez comme moi qu'il y a, d'une part, un resserrement des conditions d'octroi de crédit mais aussi, d'autre part, une diminution de la demande. C'est évident. Vous avez l'air de le nier mais si vous ne savez pas qu'en période de crise, il y a moins de demandes liées à des investissements, c'est que vous ne connaissez pas très bien la situation de crise que nous vivons!

Qu'avons-nous fait? Premièrement, nous avons incité les banques à octroyer plus de crédits. De quelle façon? La première démarche a consisté à demander à la Banque européenne d'investissement (BEI) d'intervenir, ce que Dexia a fait, puis BNP Paribas Fortis, à travers des prêts aux PME qui sont maintenant financés plus fortement avec l'aide de la BEI.

Deuxièmement, avec ma collègue Sabine Laruelle, nous avons mis en place un système de médiation qui permet, en renforçant les moyens du Fonds de participation d'y avoir accès plus facilement mais aussi de porter devant un médiateur les dossiers de contestation en matière de crédit. Je lance bien entendu régulièrement un appel au secteur financier pour que le soutien à l'activité économique soit plus fort, que l'accès aux crédits puisse se faire dans de bonnes conditions.

En ce qui concerne le dossier précis que vous avez cité, je n'ai pas la chance de connaître aussi bien que vous le détail. Je dirai simplement que ce sont des responsabilités qui relèvent du comité de direction de la banque. Je vais donc attirer l'attention des deux administrateurs représentant l'État sur ce dossier spécifique mais je n'irai pas aussi vite que vous pour en tirer des conclusions définitives.

Dans une procédure, grâce à la loi très efficace qui a été mise en place sur la continuité des entreprises, des recours sont possibles. Nous vérifierons si ces recours se sont déroulés dans de bonnes conditions.

Je le répète, je vais à nouveau attirer l'attention de la direction et des administrateurs représentant l'État sur les conséquences d'un tel dossier en matière d'emploi. De là à me prononcer sur le fond du dossier, je ne le ferai pas sans connaître les détails de cette affaire.

**03.03** **Georges Gilkinet** (Ecolo-Groen!): Monsieur le ministre des Finances, je répète pour la énième fois que nous n'avons jamais contesté l'utilité, l'importance et l'urgence d'intervenir par rapport au monde bancaire. Nous avons contesté la manière dont vous l'avez fait.

Aujourd'hui encore, j'ai le sentiment que cet investissement dans les banques est spéculatif; il est accompagné de quelques encouragements donnés à ces dernières pour qu'elles aident les entreprises mais il n'est pas utilisé comme un levier pour changer les choses.

Dans l'exemple concret que je vous ai cité, une banque, dont l'État est actionnaire, empêche la continuité d'une entreprise alors que, sans connaître les détails du dossier, dans le cadre de la loi sur la continuité des entreprises, toutes les étapes ont été passées (consultation avec les partenaires sociaux, avec le monde patronal, avec le tribunal du commerce). Tous les avis sont "verts". L'avis de la banque semi-publique BNP Paribas Fortis est inacceptable!

Je vais considérer positivement votre engagement à interpellier les deux administrateurs représentant l'État belge dans la banque et je vous demande qu'ils agissent à l'intérieur de cette banque ainsi qu'au sein de BNP Paribas pour changer les choses, sortir des paradis fiscaux afin d'avoir un "avant" et un "après" crise bancaire.

*Het incident is gesloten.  
L'incident est clos.*

**04** Vraag van de heer Luk Van Biesen aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Institutionele Hervormingen over "de bedrijfsvoorheffing" (nr. P1523)

**04** Question de M. Luk Van Biesen au vice-premier ministre et ministre des Finances et des Réformes institutionnelles sur "le précompte professionnel" (n° P1523)

**04.01** **Luk Van Biesen** (Open Vld): Mijnheer de vice-eerste minister, u roept om wetten en maatregelen af en toe te evalueren. Het is dus nuttig om stil te staan bij een maatregel die in het kader van de economische herstelwet van 27 maart 2009 werd genomen.

De wet gaf bedrijven de mogelijkheid om drie maanden uitstel te krijgen van de doorstorting van de bedrijfsvoorheffing, zowel wanneer zij hun maandaangiften tussen de periode maart-augustus deden, als wanneer zij kwartaalaangiften in het eerste en tweede kwartaal deden. Deze maatregel had succes in 2009. Maar liefst 111 000 ondernemingen hebben er gebruik van gemaakt. De maatregel is nu ten einde. Het laatste uitstel omvatte de maandaangifte van augustus. De betaling zou eind december 2009 binnen moeten zijn.

De maatregel was in principe budgettair neutraal, maar toch belangrijk om ondernemingen zuurstof te geven, zeker in het kader van de problematiek van de kredietverlening van banken naar ondernemingen. Die staat vandaag nog altijd niet op poten.

Hoe is deze maatregel binnen de regering geëvalueerd?

Wat is de omvang van het krediet? Verschillende berichten spreken elkaar tegen. Sommige gewagen van een uitstel van een paar miljard euro.

Het kredietprobleem van de ondernemingen is niet opgelost. Is het mogelijk dat de regering deze maatregel opnieuw bekijkt. Kan ze, met andere woorden, in 2010 worden herhaald?

Ik heb specifiek een probleem met de belastingverhoging op de mogelijk geïnkohierde bedrijfsvoorheffing. In de begroting van 2010 voorzagen wij de mogelijkheid om een belastingsverhoging op te stellen op de laattijdige bedrijfsvoorheffing. Deze belastingverhoging wordt in de begroting voor een bedrag van 13 miljoen euro opgenomen.

Hoe hebt u deze maatregel geëvalueerd? Hoe kijkt u op dat vlak naar de toekomst?

**04.02** Minister **Didier Reynders**: De maatregel werd positief geëvalueerd. Het project was een samenwerking met verschillende collega's, waaronder de heer De Gucht, destijds minister van Buitenlandse Zaken. Het is dus een Belgische aangelegenheid.

Ten eerste, volgens mijn cijfers bedroeg het uitstel van bedrijfsvoorheffing 8,6 miljard euro. Dat is het terugbetaalde bedrag. De maatregel was zeer belangrijk om onze bedrijven en de economie zuurstof te geven.

Ten tweede, wij gaan over tot een normale toepassing van de wet. U kent artikel 228. Het tweede probleem van betaling is een verhoging van de inkohiering met 10 %.

Ten derde, alle leden van de regering kunnen op individueel vlak uitstel van betaling regelen voor een aantal bedrijven in echte moeilijkheden.

Dezelfde redenering als voor sociale bijdragen geldt voor fiscale betalingen. Het is dus een zeer positieve maatregel. 8,6 miljard euro uitstel werd tot nu toe terugbetaald door de bedrijven. Wij zullen ons wetboek correct toepassen maar de mogelijkheid van uitstel zal geboden worden voor bedrijven in echte moeilijkheden.

**04.03** **Luk Van Biesen** (Open Vld): Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. We moeten er alles aan doen om het krediet en de zuurstof die bedrijven nodig hebben voor het economisch herstel dat er stilaan aankomt te versterken. Onze fractie is er vast van overtuigd dat wij dergelijke maatregelen opnieuw moeten overwegen voor het jaar 2010-2011. Budgettair heeft dit bijzonder weinig invloed, maar het is werkelijk nodig dat onze ondernemingen ten volle ondersteund worden. Op die manier kunnen wij een grotere economische groei realiseren dan de ons omringende landen.

*Het incident is gesloten.  
L'incident est clos.*

**05** **Samengevoegde vragen van**

- mevrouw Magda Raemaekers aan de vice-eerste minister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Maatschappelijke Integratie, over "de energiedrankjes" (nr. P1524)  
- de heer Yvan Mayeur aan de vice-eerste minister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Maatschappelijke Integratie, over "de energiedrankjes" (nr. P1525)

**05** **Questions jointes de**

- Mme Magda Raemaekers à la vice-première ministre et ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, chargée de l'Intégration sociale, sur "les boissons énergisantes" (n° P1524)  
- M. Yvan Mayeur à la vice-première ministre et ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, chargée de l'Intégration sociale, sur "les boissons énergisantes" (n° P1525)

**05.01** **Magda Raemaekers** (sp.a): Mevrouw de vice-eerste minister, u hebt waarschijnlijk al het rapport gelezen van de Hoge Gezondheidsraad van 2 december, waarin die waarschuwt voor het overmatige gebruik van pepdrankjes als Red Bull, Burn en Monster. Uiteraard gebruikt men deze drankjes om nieuwe energie op te doen, maar in die pepdrankjes zit ook een mengeling van bestanddelen als cafeïne, taurine, vitamine B, en plantaardige producten als guraana en ginseng. Het overmatige gebruik van zulke drankjes kan leiden tot hartproblemen, zenuwachtigheid, slapeloosheid, bevingen en nog andere verschijnselen.

Zij kunnen ook leiden tot een cafeïneverslaving en kunnen een aanzet geven tot verslaving aan nicotine. De Hoge Gezondheidsraad adviseert dan ook een sensibiliseringscampagne te starten met een waarschuwing aan vooral zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven, jongeren onder 16 jaar, en ook aan mensen die extreem gevoelig zijn aan cafeïne. Daarnaast raad de Hoge Gezondheidsraad ten stelligste af deze dranken te mixen met alcohol, en vraagt ze zeker niet te gebruiken bij extreme lichamelijke activiteiten.

Vandaar mijn vragen, mevrouw de vice-eerste minister. Bent u bereid deze waarschuwingen te verspreiden bij de doelgroepen die ik zojuist vermeld heb? Het gaat vooral om zwangere vrouwen en vrouwen die borstvoeding geven, maar ook om jonge mensen onder 16 jaar. Bent u bereid waarschuwingen te laten opnemen op de verpakkingen van deze pepdrankjes?

**05.02** **Yvan Mayeur** (PS): Madame la ministre, le Conseil supérieur de la Santé a attiré l'attention sur les effets négatifs des boissons énergisantes qui font l'objet d'une campagne très agressive en direction des jeunes - public cible que l'on veut entraîner à consommer ce type de boissons. Ma collègue vient de citer un certain nombre de troubles du comportement qui peuvent être liés à leur consommation. Ces boissons, mélangées à de l'alcool, puisque c'est le mode de consommation suggéré, conduiraient à des situations plus graves, comme le coma éthylique, etc.

La France, avant d'autoriser ce produit voici deux ans, avait d'abord interdit à la société productrice certains des composants de la boisson énergisante. Elle a dû changer son fusil d'épaule, après que l'Union européenne ait décidé une uniformisation des normes de ce produit dans l'ensemble des pays européens.

Quelles suites allez-vous réserver au rapport du Conseil supérieur de la Santé publique? L'État fédéral n'est, en principe, pas compétent pour la prévention, ce que je regrette par ailleurs. Mais ne devrait-on pas prendre une initiative vis-à-vis des Communautés, afin qu'une campagne de prévention soit organisée à l'intention des jeunes?

Je voudrais lier cette thématique aux produits alcoolisés tels que les *soft drinks* par exemple, qui sont proposés à la vente et mis en exergue. Ne conviendrait-il pas de mener en la matière une campagne de prévention à l'intention des jeunes, commune à la Santé publique et aux Communautés?

**05.03** **Laurette Onkelinx**, ministre: Monsieur le président, je crois que les deux interpellateurs ont tout dit. En effet, j'ai demandé cet avis au Conseil supérieur de la Santé suite à une demande de la société Coca-Cola pour la mise sur le marché de leur *Burn Shot*. L'avis rendu par le conseil concerne les *Burn Shot* mais également *Red Bull* et toutes les autres boissons énergisantes. On y dit d'abord que ces boissons présentent un taux de concentration en caféine important. Le problème n'est pas seulement là. Par exemple, un expresso présente une concentration en caféine de 110 mg alors qu'une boisson énergisante en présente 80.

Le problème, c'est plutôt la surconsommation et la consommation inappropriée. Si on en consomme beaucoup, la quantité de caféine devient un problème. Si on en consomme de manière inappropriée, monsieur De Crem, notamment avec de l'alcool, il y a d'abord un problème de dépendance mais aussi des effets liés à la surconsommation d'alcool.

J'ai pris des mesures immédiatement. Premièrement, j'ai demandé à mon administration, avant même une modification de la loi sur l'étiquetage, de me proposer une circulaire que je devrais recevoir dans la quinzaine et qui rend obligatoires plusieurs mentions sur l'étiquette: qu'il faut éviter la surconsommation de ces produits, qu'il ne faut pas les consommer en association avec l'alcool – c'est très important notamment pour les jeunes, qui sont une cible privilégiée – et qu'ils sont déconseillés aux femmes enceintes, aux femmes allaitant et aux jeunes de moins de 16 ans.

La deuxième réaction a été de demander à la Santé publique de développer une campagne d'information. Nous pouvons le faire au niveau fédéral et ce sera fait mais je porterai aussi la question devant la conférence interministérielle de santé publique pour qu'on puisse établir un cadre plus général.

Ik zal ook de Europese Commissie interpellieren met het oog op een gezamenlijke positie betreffende die producten, bijvoorbeeld betreffende de concentratie aan cafeïne. Er is dus enerzijds, een actie ten aanzien van de Europese Commissie.

D'autre part, c'est aussi une action très concrète concernant l'étiquetage et la campagne d'information.

**05.04 Magda Raemaekers** (sp.a): Mijnheer de voorzitter, ik zal niet proberen de micro op te eten. Ik dank de minister dat zij toch de aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad ter harte neemt. Zo is het immers, mevrouw de vice-eerste minister: als men te veel alcohol gebruikt krijgt men een kater, maar als men te veel van die drankjes gebruikt, krijgt men niks, terwijl ze toch de gezondheid heel erg schaden. Ik zal het dossier zeker volgen.

**05.05 Yvan Mayeur** (PS): Monsieur le président, il y a des experts, dans l'assemblée, de tous ces produits dont il vaut mieux ne pas abuser!

En tout cas, je vous remercie, madame la ministre, de l'initiative que vous comptez prendre et qui vise à mener une campagne d'information à ce sujet. Cela signifie que le fédéral peut mener des politiques spécifiques en cas de problèmes liés à des produits tels que ceux-là.

Nous resterons attentifs à cette question en espérant une évolution positive.

*L'incident est clos.*

*Het incident is gesloten.*

## **06 Questions jointes de**

- Mme Valérie De Bue à la vice-première ministre et ministre de l'Emploi et de l'Égalité des chances, chargée de la Politique de migration et d'asile, sur "les chiffres du chômage" (n° P1526)

- M. Hendrik Daems à la vice-première ministre et ministre de l'Emploi et de l'Égalité des chances, chargée de la Politique de migration et d'asile, sur "les chiffres du chômage" (n° P1527)

## **06 Samengevoegde vragen van**

- mevrouw Valérie De Bue aan de vice-eerste minister en minister van Werk en Gelijke Kansen, belast met het Migratie- en asielbeleid, over "de werkloosheidscijfers" (nr. P1526)

- de heer Hendrik Daems aan de vice-eerste minister en minister van Werk en Gelijke Kansen, belast met het Migratie- en asielbeleid, over "de werkloosheidscijfers" (nr. P1527)

**06.01 Valérie De Bue** (MR): Monsieur le président, madame la ministre, durant nos travaux en commission, nous avons longuement évoqué les chiffres du chômage dans notre pays. La Belgique ne se positionnait pas trop mal parmi les pays européens, même s'il y avait des différences importantes entre Régions: une forte croissance en Flandre et un chômage structurel marqué en Wallonie. C'est grâce aux mesures de relance économique que les résultats sont tout de même encourageants, même si l'impact de la crise sur l'emploi est encore à venir et que nous sommes tous interpellés par les chiffres de différentes études qui ont produit leurs premiers résultats. Par exemple, l'étude de l'Institut du développement durable prévoit un pic de 750 000 demandeurs d'emploi en 2010. Le Bureau du Plan prévoit une augmentation de 100 000

demandeurs d'emplois.

Nous sommes tous conscients que les perspectives d'emploi sont faibles, que les offres d'emploi sont peu nombreuses. Il faut profiter de ce moment pour mettre le paquet sur la formation. Madame la ministre, la formation dépend des Régions mais le fédéral peut agir également, notamment au niveau du contrôle et de la sanction dans le cas où les chômeurs refuseraient de suivre une formation. Il est important de coordonner les politiques fédérales et régionales et de mettre en place ce fameux projet de guichet unique qui permettrait d'instaurer le coaching individuel dont on a déjà beaucoup parlé.

Vous avez été très volontaire en la matière mais toutes les Régions ne veulent pas avancer. Ne faudrait-il pas continuer avec les Régions qui veulent avancer? Où en sont les contacts avec ces Régions?

Quelles mesures pourrait-on proposer aux plus de cinquante ans qui sont aussi menacés par la crise et peu ou pas concernés par le plan d'accompagnement des chômeurs par l'ONEM et par les organismes régionaux? N'y a-t-il pas des mesures spécifiques à adopter là où on n'a pas encore prévu grand-chose? En matière de plan de simplification de l'embauche, un projet va arriver devant le parlement dans les prochaines semaines. C'est un plan important pour les travailleurs, car il vise à éviter les discriminations, et pour les employeurs, car on simplifie le système, ce qui permettrait à plus de PME de recourir à ces mesures. Quelle serait votre attitude si une procédure en conflit d'intérêts était introduite?

**06.02 Hendrik Daems** (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, sommigen zeggen dat de portemonnee van de RVA lekt. Ik vrees dat zij gelijk hebben. Vandaag nog is een van de meest vooraanstaande economen in Vlaanderen en ver daarbuiten met de bedenking naar voren gekomen zeggende dat als wij niet afstappen van het idee dat de RVA of het werkloosheidsbeleid een conjunctureel gegeven is en niet een structurele component mag bevatten, wij eigenlijk op termijn met heel ons sociaal systeem tegen de muur rijden. Ik denk dat hij gelijk heeft.

Ik wil de cijfers van mijn collega even ter hand nemen. Zij spreekt terecht over 700 000 volledig uitkeringsgerechtigde werklozen. Als ik het echter van een andere kant bekijk, met name waaraan de RVA middelen geeft, aan wie de RVA een uitkering betaalt, dan spreken wij niet over 700 000 mensen, maar dan spreken wij over het dubbele. Dat is de juiste invalshoek. Als wij de evolutie van de RVA-uitkeringen bekijken, dan zien wij dat het aantal volledig uitkeringsgerechtigde werklozen nogal stabiel blijft, van 650 000 naar 700 000. Alleen is de andere component, die te maken heeft met tijdskredieten, met brugpensioenen, met langdurige werklozen, noem alle systemen maar op, gestegen met nagenoeg 300 000 mensen. Dat is niet alleen te verklaren door de conjunctuur.

De vrees is dat wij op dit ogenblik een werkloosheidsapparaat hebben dat maakt dat er een uitstroom is uit het werkgelegenheidsplatform van mensen die daar morgen niet terug in komen.

Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, er is een bijkomende component, namelijk dat wij federaal de boel betalen, de uitstroom organiseren en dat men regionaal de herinstroom moet organiseren, maar dat lukt niet. Natuurlijk, wie eenmaal uitgestroomd is, is immers niet direct geïnteresseerd om terug in te stromen. Dat is dus een structureel probleem.

In het regeerakkoord zijn er elementen aangedragen. Die zijn daarom vandaag niet steeds de meest gepaste. Open Vld pleit vandaag, in de huidige conjunctuur, niet voor een beperking van de werkloosheid in de tijd, gezien de economische situatie. Als die morgen verbetert, dan doen wij dat wel. De andere component, brugpensioenen, langdurige werkloosheid, tijdskredieten, tijdelijke werkloosheid, is een element waarvoor u vandaag maatregelen moet voorbereiden zodat wanneer morgen de economie aantrekt de mensen daar niet in blijven. Wij hebben een structureel probleem, niet alleen van mensen die moeten gaan werken, maar ook van een gigantisch budget dat ontspoot.

Mijnheer de voorzitter, ik wil dat de mensen toch niet onthouden. Wij betalen vandaag vanuit de RVA meer dan 12 miljard euro. Dat is meer dan het volledige budget van de federale regering.

Mevrouw de minister, aan welke voorstellen binnen de regering denkt u, naast de maatregelen die u terecht reeds hebt genomen, aan dit structureel probleem in de komende maanden te doen? Het is immers essentieel ter bescherming en ter vrijwaring van het volledige sociale systeem.

**06.03 Joëlle Milquet**, ministre: Monsieur le président, en 2009, l'augmentation du nombre de chômeurs

complets indemnisés n'a été "que" de 40 000 unités par rapport à 2008. D'après les derniers chiffres, qui sont actuellement analysés, on se situerait en fait entre 35 000 et 38 000. Cela ne correspond pas du tout à ce que le Bureau du Plan avait prévu, soit 60 000 unités rien que pour l'année 2009. Nous sommes donc en deçà des prévisions économiques.

Par ailleurs, le taux de chômage en Belgique est passé de 7 à 8 %, selon Eurostat. Cette augmentation est 50 % plus faible que ce qui existe au niveau de la zone euro.

Le Bureau du Plan prévoit, pour 2010, 75 000 chômeurs complets indemnisés supplémentaires. Je précise que, pour 2009, nous avons fait 50 % de moins que les prévisions et que ce chiffre ne tient pas compte des effets des différentes mesures.

En ce qui concerne l'accompagnement des demandeurs d'emploi, nous avons déposé un projet ambitieux avec notamment un raccourcissement des délais. Ces négociations ont été rompues par le gouvernement de la Région flamande en 2008.

Avant la fin janvier, je compte convoquer une conférence interministérielle avec une série de propositions à l'ordre du jour: l'état des lieux des négociations, le suivi des personnes qui sont les plus éloignées du marché du travail ou encore le raccourcissement des délais. J'ajoute qu'entre-temps, les Régions ont pris pas mal de mesures.

Mijnheer Daems, u stelde een vraag over de uitgaven van de RVA. Zij hebben zeker te lijden onder de crisis maar dat is onder controle.

Voor de werkloosheid liggen de definitieve uitgaven van de RVA voor 2009 2,8 % hoger dan het budget dat begin 2009 was bepaald. Tegelijkertijd waren de uitgaven voor het brugpensioen 2,3 % lager dan voorzien. Voor 2010 is er een stijging van het voorziene budget voor werkloosheid van 5,14 % in vergelijking met 2009. Dat ligt ver van de catastrofale voorspellingen.

Er wordt een stijging van de volledige werkloosheidverhoging verwacht van 5,9 miljard euro tot 6,6 miljard euro. Dat is een verhoging van ongeveer 11 %. Dit wordt voor de helft gecompenseerd door een netto daling van de economische werkloosheid, van 1 miljard euro naar 0,7 miljard euro. Dat is een daling met 28 %.

De begroting van de RVA is dus onder controle. Wij moeten natuurlijk nog structurele maatregelen nemen, bijvoorbeeld met betrekking tot de verhoging van de werkgelegenheidsgraad voor oudere werknemers. Dat zal gebeuren na de conclusies van de nationale pensioenconferentie.

Wij hebben de begroting tot nu toe dus onder controle, uiteraard met een verhoging van het budget.

**06.04 Valérie De Bue** (MR): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses, même si toutes les questions n'ont pas été abordées. Si l'on peut se réjouir d'être en dessous des prévisions, il ne faut cependant pas oublier que les mesures de relance seront clôturées à la fin juin. Nous devons de ce fait être prudents par rapport aux chiffres et préparer l'avenir dès à présent.

Madame la ministre, je me réjouis du fait que vous annoncez la prochaine convocation de la conférence interministérielle mais il faut absolument investir dans la formation. C'est l'enjeu pour les prochains mois et les prochaines années. Une bonne coordination entre les politiques régionales et fédérales est indispensable, sans quoi nous passerions à côté des objectifs.

**06.05 Hendrik Daems** (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, ik dank uiteraard de minister voor haar antwoord. Alleen heeft zij op deze korte tijd, en dat begrijp ik, slechts een deel kunnen beantwoorden.

Het gaat er niet over of wij binnen het voorziene budget blijven. Mij gaat het over een structurele trend die maakt dat als men vergelijkt met een aantal jaren geleden, wij minder volledig uitkeringsgerechtigde werklozen hebben. Stel u voor: wij vertoeven in de grootste crisis, maar er zijn minder werklozen omdat in een vorige regering en daarvoor er meer dan 250.000 banen zijn gecreëerd met lastendalingen.

Mij gaat het er over dat een andere component in de RVA, de factor niet-uitkeringsgerechtigde voltijdse werklozen, met 250.000 is gestegen. Dat is een grote zorg, want dit maakt dat er structureel een uitstroom is van mensen die morgen ondanks de economische groei waarop wij allemaal hopen, niet terug zullen

instromen. Dit dan nog los van het feit dat dit luik van het beleid niet in handen is van het federale niveau en moet gebeuren in samenspraak met de regio's.

Dat is een budgettaire bekommernis, dat is een bekommernis van activiteitsgraad van ons land en dat is vooral een bekommernis van financiering van alle sociale voorzieningen die wij hebben voor de toekomst. Ik denk dat wij daar vandaag een voorafname op moeten doen. Zo niet zal blijken, wat misschien een zeer strenge conclusie is, dat de systemen van de RVA doping blijken te zijn voor de arbeidsmarkt. Dat kan toch niet de bedoeling zijn. De RVA is een conjunctureel instrument, niet een structurele dopage van mensen die niet meer actief willen zijn in de toekomst.

*L'incident est clos.*

*Het incident is gesloten.*

**07 Question de M. André Flahaut au ministre de la Défense sur "la lutte contre le terrorisme en Somalie" (n° P1528)**

**07 Vraag van de heer André Flahaut aan de minister van Landsverdediging over "de strijd tegen het terrorisme in Somalië" (nr. P1528)**

**07.01 André Flahaut (PS):** Monsieur le président, monsieur le ministre, dans *La Libre Belgique* du 6 janvier – et c'est pourquoi je n'ai pas pu poser la question hier en commission –, le ministre a brièvement évoqué la Somalie.

À une question posée par le journaliste concernant le Yémen, à savoir si le ministre était favorable à une éventuelle intervention militaire dans ce pays pour lutter contre le terrorisme, la réponse du ministre fut: "On ne va pas attendre encore dix ans et aider les opérations autour de la Corne de l'Afrique sans véritablement traiter le cœur de la maladie, par exemple, la Somalie".

Je dirais qu'il s'agit là d'une intervention ramassée, mais très peu précise, ce qui me pousse à interroger le ministre.

D'abord, le ministre est-il disposé à éventuellement envoyer des troupes sur le territoire de la Somalie? On pourrait le croire à la lecture de la réponse. Cela constituerait l'ouverture d'un nouveau théâtre d'opérations qui n'est prévu nulle part.

Dans le cadre des opérations 2010, rien n'est prévu pour la Somalie, que je sache. Vous me direz peut-être que nous pourrions agir dans le cadre de la NRF, ce qui n'entre pas tout à fait dans les missions de l'OTAN. Pour faire cela dans le cadre des missions de l'OTAN, il faudrait trouver les moyens financiers et budgétaires pour le faire, ce dont vous ne disposez certainement pas dans votre propre budget et qui nécessiterait une discussion budgétaire au sein du gouvernement.

Je crois pouvoir déjà vous dire que nous ne serons pas tout à fait d'accord d'envoyer des troupes en Somalie. En effet, une telle initiative dépasserait les limites de nos possibilités.

Peut-être avez-vous voulu faire référence à quelque chose qui se prépare au niveau de l'Europe, à savoir la mise en œuvre d'une formation de militaires somaliens sur le territoire de l'Ouganda pour aider les Somaliens à lutter contre le terrorisme, de la même manière que nous le faisons en Afghanistan.

Si c'est cela, nous aurions aimé le savoir, car nous savons que la France a entamé des négociations et a interrogé ses partenaires. Avez-vous répondu? Si oui, qu'avez-vous répondu?

**07.02 Pieter De Crem, ministre:** Monsieur le président, je remercie M. le ministre d'État de sa question.

Je voudrais tout d'abord replacer sa question dans son contexte régional avant d'aborder les réponses offertes par la communauté internationale et la manière dont la Belgique s'inscrit dans cette logique.

De façon générale, comme vous le savez, la Corne de l'Afrique où se situent la Somalie et le Yémen, présente deux menaces distinctes.

D'une part, des actes de piraterie, que personne ne peut nier, sont commis dans le golfe d'Aden et au large de la Somalie. Ils constituent un fléau. Les pirates s'en prennent aveuglément aux navires marchands de



toutes les nationalités, y compris à des navires appartenant à des compagnies ou des sociétés belges. L'absence de structures étatiques solides en Somalie est un problème important. La plupart des pirates sont issus des pays précités. C'est cette insécurité qui favorise cette forme particulière de criminalité.

D'autre part, ce qui est peut-être bien plus important, il est établi de longue date que la mouvance terroriste Al-Qaida est bien implantée au Yémen, pays d'origine d'Oussama Ben Laden. Cette branche s'est depuis peu enhardie, suite à l'aide militaire apportée par les États-Unis au pouvoir central yéménite. L'attentat manqué de Detroit il y a deux semaines, revendiqué par la branche yéménite d'Al-Qaida, en est la plus récente illustration.

Face à cette menace, les États-Unis et le Royaume-Uni ont pris des initiatives qui visent à renforcer la sécurité de leurs ressortissants au Yémen. Ils ont aussi annoncé leur intention d'aider ce pays à renforcer les capacités de ses unités antiterroristes. En revanche, il n'est nullement question d'une intervention au Yémen de l'ONU, de l'OTAN ou de l'Union européenne.

Afin de combattre la piraterie, des initiatives des trois organisations citées ont vu le jour, sur base unilatérale. Je rappelle que la contribution de la Belgique à l'opération Atalante de l'Union européenne, de septembre à décembre 2009, et la décision du gouvernement de participer à nouveau à cette opération avec une frégate durant le dernier trimestre de 2010 prouvent notre persévérance dans ce dossier. Par ailleurs, des pourparlers sont en cours afin de permettre à la Belgique d'assurer le commandement de cette opération durant une période qui pourrait coïncider avec la présidence européenne belge.

Pour terminer, monsieur le président, monsieur le ministre, plusieurs pistes sont actuellement étudiées en vue d'augmenter l'efficacité de la lutte contre la piraterie.

Parmi celles-ci, l'éventualité de la mise sur pied d'une capacité régionale de lutte contre la piraterie maritime et la possibilité du lancement d'une opération visant à former des militaires somaliens en Ouganda ou à Djibouti sont actuellement à l'étude au sein de l'Union européenne. La Défense n'a, à ce jour, pris aucune mesure allant dans le sens d'une participation à l'une ou à l'autre de ces initiatives.

**07.03 André Flahaut (PS):** Monsieur le ministre, je vous remercie pour cette mise au point - c'était indispensable en ce qui concerne la Somalie, l'OTAN, les Nations unies – ainsi que de la précision quant aux éventuelles mesures qui pourraient être prises à l'échelon de l'Union européenne.

Si nous devons être interrogés, notamment par la France, pour nous associer à cette initiative, je présume qu'une décision interviendrait dans le chef du gouvernement et qu'une information émanerait du Parlement et de la Commission de suivi des opérations militaires.

**07.04 Pieter De Crem, ministre:** Je m'en charge!

*Het incident is gesloten.  
L'incident est clos.*

#### **08 Samengevoegde vragen van**

- de heer Patrick De Groote aan de minister van Landsverdediging over "de Airbus A400M" (nr. P1529)
- de heer Bruno Stevenheydens aan de minister van Landsverdediging over "de Airbus A400M" (nr. P1530)
- de heer André Flahaut aan de minister van Landsverdediging over "de Airbus A400M" (nr. P1531)
- mevrouw Brigitte Wiaux aan de minister van Landsverdediging over "de Airbus A400M" (nr. P1532)

#### **08 Questions jointes de**

- M. Patrick De Groote au ministre de la Défense sur "l'Airbus A400M" (n° P1529)
- M. Bruno Stevenheydens au ministre de la Défense sur "l'Airbus A400M" (n° P1530)
- M. André Flahaut au ministre de la Défense sur "l'Airbus A400M" (n° P1531)
- Mme Brigitte Wiaux au ministre de la Défense sur "l'Airbus A400M" (n° P1532)

**08.01 Patrick De Groote (N-VA):** Mijnheer de minister, vliegtuigbouwer Airbus overweegt om het project van de A400M te schrappen als de afnemers niet bereid zijn om extra te betalen. Dat stond de voorbije week in The Financial Times. Een van de afnemers is België. België heeft acht toestellen besteld van het type A400M ter vervanging van onze huidige C-130's. Het project loopt niet zo vlot. Er is niet alleen een productievertraging van drie jaar, er zijn ook ernstig kostenoverschrijdingen. Men heeft het over een bedrag

van 5 miljard euro extra. Dat is toch niet niks. Als klap op de vuurpijl stelde topman Enders van Airbus dat hij zelf niet meer gelooft in een succesvolle voortzetting van het project. Volgens hem wordt er al zeven maanden onderhandeld. In de krant stond dat hij ook voorbereidingen treft om het project stop te zetten. Airbus heeft ook de regeringen, waaronder de onze, opgeroepen om voor het einde van de maand een beslissing te nemen over bijkomende financiering voor het project.

Mijnheer de minister, ten eerste, over welke bedragen gaat het wat België betreft?

Ten tweede, wat is uw reactie op de vraag van Airbus? Gaat u mee in de bijkomende financiële eisen of zegt u neen tegen het extra geld?

Ten derde, wat zijn de alternatieven voor de C-130 indien het project stop zou worden gezet?

Ten vierde, is er in compensaties voorzien voor de toeleveringsbedrijven in ons land, als het project niet doorgaat? Ik denk aan Asco, Sonaca en Sabca als ik mij niet vergis.

**08.02 Bruno Stevenheydens (VB):** Mijnheer de minister, toen ik vanmorgen vernam dat een vraag van mij over de Airbus mee zou verhuizen naar de plenaire vergadering, dacht ik in eerste instantie dat het ging om de problemen met de Airbus die Defensie sinds enige maanden in gebruik heeft. Het gaat echter over de Airbus die Defensie nog niet in gebruik heeft. U dacht hetzelfde?

Welnu, het dossier van de Airbus A400M dreigt een soap te worden. Vorig jaar zijn daar in de commissie drie keer vragen over gesteld, geen vragen om informatie, maar vragen uit ongerustheid. Ook in 2008 hebt u reeds geantwoord dat u problemen verwachtte met het project. Het is een gezamenlijk project. Samen met andere landen zijn er 195 toestellen bij Airbus besteld, waarvan zeven toestellen voor ons land. We hebben daarvoor inschrijvingskosten betaald ten belope van 174,5 miljoen euro en moeten meer dan een miljard betalen wanneer de toestellen geleverd worden.

Het contract is opgestart na een offerteaanvraag in 1997, maar de toestellen zouden pas ten vroegste in 2019 worden geleverd. Wat zich nu al een hele tijd afspeelt, zorgt voor problemen, niet alleen financieel, maar vooral voor defensie, want de A400M moet de C-130 vervangen.

Mijnheer de minister, wat is uw reactie op het dreigement van Airbus dat er moet worden bijgepast, omdat anders het contract niet zal worden uitgevoerd? Kan dat zomaar? Het gaat toch over een oorspronkelijke offerteaanvraag.

Wat gebeurt er met de huidige C-130's, die al dateren van de jaren 70? Moeten er investeringen worden gedaan om die nog langer in de lucht te houden?

Ook de werkgelegenheid is niet onbelangrijk. U hebt ook gezegd dat u destijds niet gelukkig was met de keuze van het toestel, omdat u het te groot vond als vervanger voor de C-130. Wat is uw houding ter zake momenteel?

Kunt u meer duidelijkheid geven over de huidige stand van zaken?

**08.03 André Flahaut (PS):** Monsieur le ministre, en ce qui concerne le choix des avions A400M, il a été décidé à l'époque de privilégier un choix européen. Plusieurs pays européens se sont donc associés pour passer commande d'un certain nombre de ces appareils. La Belgique a décidé d'en acheter sept et d'en acheter un en commun avec le Luxembourg, soit huit appareils.

Nous sommes peut-être un petit client, nous avons cependant notre mot à dire dans cette opération. Il n'est pas rare de constater des retards ou des surcoûts dans des programmes d'une telle ampleur. Le gouvernement adhérerait-il à la politique française, laquelle préconise de prendre en charge une partie des surcoûts? Personnellement et pour mon parti, ce serait l'attitude qu'il faudrait idéalement défendre. Monsieur le ministre, comptez-vous défendre cette attitude-là d'ici la fin de ce mois? Je pense, en outre, que pour le remplacement et le retard, les C-130, mieux que les Airbus que l'on loue, font bien leur boulot!

**08.04 Brigitte Wiaux (cdH):** Monsieur le ministre, j'ai hésité à vous interroger sur l'A330 et ses avatars, remplacé par un A310 avec d'autres avatars et finalement, par l'A400M. La question me semble importante, étant donné le nombre d'informations circulant à ce sujet, selon lesquelles le programme de remplacement

de nos avions de transport gros porteurs C-130 par l'A400M serait mis à mal et que notre pays serait peut-être contraint d'acheter des C-130, nouvelle génération.

Il me semble que ce programme militaire européen pour développer et construire cet A400M prendra du retard. Sur un programme aussi long, qui porte sur une vingtaine d'années, cela ne me semble pas incongru. Ce qui m'interpelle, c'est que le patron d'Airbus semble menacer la poursuite de ce programme de construction, parce qu'il le juge peu ou pas rentable et que le dépassement du coût s'élèverait à 25 % par appareil.

En décembre dernier a eu lieu le premier vol du prototype A400M. Après avoir volé pendant trois heures, aucun danger ni de graves problèmes mécaniques n'ont été signalés. Je le rappelle, ce programme revêt une certaine importance. En effet, il répond à des nécessités militaires. Dans quelques années, nous devons remplacer nos C-130, qui vieillissent, par un nouvel appareil. J'ai appris que l'A400M était l'avion à tout faire de la composante Air de notre pays, puisqu'il s'agira d'un gros porteur, qui pourra transporter davantage de personnes, davantage de matériel et ce, dans des conditions plus difficiles.

Il pourra effectuer des vols tactiques dans des conditions beaucoup plus sécurisantes pour l'équipage – ce qui est déjà le cas pour les C-130 – mais surtout pour le personnel à bord.

Nous devons veiller à ce que nos militaires partent en opération de manière sécurisante. Sept pays participent à ce programme et 180 avions sont déjà en commande.

Monsieur le ministre, qu'en est-il de toutes ces informations qui circulent? Quel était le coût initial? Quel coût supplémentaire est-il prévu à l'heure actuelle? Quel serait le coût imparti à la Belgique et comment pourrions-nous y faire face dans un budget étriqué?

**08.05 Pieter De Crem**, ministre: Monsieur le président, chers collègues, j'ai déjà eu l'occasion de répondre à de nombreuses questions en commission. Aussi, je me limiterai à l'essentiel de ce dossier qui ne me rend ni chaud, ni froid. Comme pour tout autre dossier, j'essaierai d'être un bon gestionnaire.

Quelle est la situation? Tous les pays participant tiennent à ce que les négociations sur le plan financier soient menées jusqu'à la fin janvier.

Le 31 janvier 2009, la période du *standstill*, dont on a parlé en commission, prendra fin. Le but d'une période de *standstill* est de rechercher une solution aux problèmes difficiles, loin de toutes les discussions publiques.

Ik moet u wel melden, geachte collega's, dat de handelingen tussen de naties en de industrie met de bedoeling het contract aan te passen, gevorderd zijn. Het struikelblok blijft de financiële voorwaarden. België heeft in samenwerking met zijn partners alles in het werk gesteld om een aanvaardbaar resultaat te bereiken, rekening houdend met vele factoren.

Het dossier maakt mij niet warm of koud; ik probeer het uit te voeren. Er is een beslissing genomen, meer dan 10 jaar geleden, in het vroege voorjaar van 1999, om in het project te stappen. Er is nu een prototype dat vliegt, met een mogelijke levering voor de Belgische deelname in 2019. Dat wil zeggen dat er ongeveer 20 jaar zal verlopen zijn tussen de principebeslissing en de levering. Ik laat het aan de leden van de Kamer om uit te maken of het een goed en aanvaardbaar proces is geweest.

Het achtste en jongste opvolgingscomité dateert van oktober 2008. Het programma zit nu in een standstillperiode, die eindigt op het eind van deze maand.

Defensie bestudeert of er alternatieven zijn voor de A400M, omdat, zoals ik reeds zei, die ten vroegste in 2019 wordt geleverd.

Programma's van die aard kunnen vertragingen oplopen. De collega's die vragen hebben gesteld, hebben daar ook de aandacht op gevestigd. Ik vind dat het dossier veel te lang aansleept. Het is een dossier dat van groot belang is voor de vervanging van onze C-130-toestellen, waarvan er op dit moment 11 zijn.

Il y a onze C-130 qui ont entre 20 et 30 ans. Quand l'un d'eux vole lors d'une opération militaire à l'étranger, il y en a au moins un au sol pour les entretiens nécessaires. J'espère qu'un jour, les successeurs de ces C-130 pourront être des A400M mais je n'en suis pas convaincu. Il est possible que le gouvernement belge se

voie donc confronté un jour à la nécessité d'acheter un autre avion.

Néanmoins, je suis optimiste comme toujours. Je crois qu'une trop grande attention a été portée à la déclaration de Noël au personnel.

Ik denk dat de kerstverklaring vooral te maken had met het feit dat het personeel druk zou kunnen uitoefenen op de onderhandelingen, die nu in de eindfase zijn gekomen.

**08.06 Patrick De Groote (N-VA):** Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik treed u bij dat het dossier eigenlijk veel te lang aansleept en stel ook vast dat u het dossier niet echt in het hart draagt, maar dat wisten wij al.

Het is inderdaad een langetermijnproject, hoe jammer dat ook is. Ik hoop dat er heel snel duidelijkheid komt. Ofwel zullen we verder investeren, ofwel komt er een ander vliegtuig, dat een volwaardige vervanger voor de C-130 kan zijn.

De C-130 is eigenlijk al twee keer met pensioen gegaan. Dat kan wel tellen. Ik hoop voor onze militairen dat we straks onze C-130 niet de lucht in moeten laten gaan, zoals de Flintstones destijds hun auto startten.

**08.07 Bruno Stevenheydens (VB):** Mijnheer de minister, u bent natuurlijk niet de schuldige in onderhavig dossier. Ik stel in uw antwoorden vast dat u veel denkt, maar weinig weet. We sukkelen van het ene probleem naar het andere. Het dossier sleept al op zijn minst sinds 2008 aan. Ik had verwacht dat u meer duidelijke alternatieven achter de hand had. U zegt dat u het niet meer weet, dat u het aan de Parlementsleden overlaat om te oordelen of de uitvoering van het contract goed of slecht is. U zegt ook dat u niet weet wat u op dit moment moet beslissen. U bent de minister van Landsverdediging. Als er nu iets fout loopt, is het uw verantwoordelijkheid om met een beslissing op de proppen te komen en ons die hier voor te leggen.

**08.08 André Flahaut (PS):** Monsieur le ministre, je suis parfois étonné! On n'achète pas des avions comme on achète des véhicules 2CV ou Peugeot. Cela prend un certain temps et il n'est pas anormal que cela prenne parfois du retard.

Je suis également étonné du fait que certains disent que si on n'aboutit pas rapidement, il faudra changer d'orientation. C'est un raisonnement farfelu! Nous sommes engagés dans un programme pour le A400M. C'est un choix européen qui a été fait.

Si nous devons décider de changer, il n'y a qu'une alternative, celle des C-130 nouvelle génération, c'est-à-dire un choix orienté vers les États-Unis. Cela mettrait à mal une des seules réalisations concrètes de l'Europe de la défense qui peine tellement à se construire aujourd'hui.

Monsieur le ministre, en ne manifestant pas très clairement votre soutien à l'A400M, vous êtes prêt à ouvrir une nouvelle guerre.

**08.09 Pieter De Crem, ministre:** Dans le dossier du A400M, nous ne sommes qu'un petit partenaire. Nous avons commandé 7,2 avions avec 0,8 % de participation luxembourgeoise. Nous avons participé au *ticketing*, ce serait donc de l'argent gâché et je ne veux pas prendre cette responsabilité. Je fais donc tout pour que le dossier aboutisse mais on peut quand même se permettre d'émettre certains doutes à propos des délais.

**08.10 André Flahaut (PS):** Monsieur le président, la réplique du ministre est plus claire.

**08.11 Pieter De Crem, ministre:** Monsieur le président, ma réponse était claire également! Lorsqu'on atteint un certain âge, un double éclaircissement est parfois nécessaire.

**08.12 André Flahaut (PS):** Nous convergeons quand même vers une position commune. Tout peut arriver un jour!

**08.13 Brigitte Wiaux (cdH):** Monsieur le ministre, j'ai entendu votre réponse en deux parties. Je pense qu'il faut bien mesurer l'importance qu'il faut accorder à l'élaboration d'un programme européen en matière

militaire. Il est important pour nos forces armées de pourvoir au remplacement des C-130. C'est également important pour nos entreprises qui participent à la construction de cet A400M.

Nous attendrons fin janvier, fin de la période de *standstill*. J'ai l'impression que nous aurons des éclaircissements à ce moment-là.

*Het incident is gesloten.  
L'incident est clos.*

De **voorzitter**: Ik heb nog twee vragen over het hervormingsplan voor Defensie. Ik merk gewoon op dat daarover ook een interpellatie hangende is in de commissie. De indieners van de vragen hebben gezegd dat ze over specifieke punten van verklaringen van u in de pers vragen wilden stellen. Ik heb ze dus toch ontvankelijk verklaard.

**09 Samengevoegde vragen van**

- de heer Bruno Stevenheydens aan de minister van Landsverdediging over "het hervormingsplan van Defensie" (nr. P1533)

- de heer Denis Ducarme aan de minister van Landsverdediging over "het hervormingsplan van Defensie" (nr. P1534)

**09 Questions jointes de**

- M. Bruno Stevenheydens au ministre de la Défense sur "le plan de réforme de la Défense" (n° P1533)

- M. Denis Ducarme au ministre de la Défense sur "le plan de réforme de la Défense" (n° P1534)

**09.01 Bruno Stevenheydens (VB)**: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, u hebt enkele maanden geleden gezegd dat Defensie maar weinig vrienden heeft. Gezien de wijze waarop u de herstructurering in het leger wilt doorvoeren, stel ik vast dat u blijkbaar van plan bent om zelf maar weinig politieke vrienden over te houden.

Bij de eerste bespreking hebben wij duidelijk gesteld dat wij van de minister van Landsverdediging hadden verwacht dat hij zou opkomen voor alle militairen en dat hij aan de andere leden in de regering zou gezegd hebben dat die 97 miljoen euro besparingen onuitvoerbaar zouden zijn. Aan ons hebt u in dezen dus geen politieke vriend. Aan de vakbonden hebt u ook geen politieke vriend. Vanuit de andere Europese landen komt er ook maar weinig sympathie, gezien het feit dat ons land achteraan huppelt in het klassement van defensie-uitgaven tegenover het bruto binnenlands product.

Het maakt het onderwerp uit van een interpellatie, ik kan er dus niet veel over zeggen, maar ook tussen de stafchef en uzelf is er geen eensgezindheid. Hij heeft daarover verscheidene belangrijke uitspraken gedaan. Ten slotte hebt u binnen de Waalse meerderheid – aan Vlaamse kant is er geen meerderheid die u steunt – ook geen politieke vrienden.

Mijnheer de minister, kunt u toelichten op welke manier u met de kritiek vanuit de Waalse meerderheidspartijen omgaat? Belangrijke vraag is of deze kritiek ook ter sprake komt in de regering. Welke toezeggingen hebt u al of niet gedaan?

Mijnheer de minister, ik hoop dat u het herstructureringsplan waar nodig bijstuurt, niet op verzoek van de Waalse partijen, wel in het belang van de militairen, en ook in het belang van de Vlaamse militairen. In het verleden werd, ook onder uw voorganger, een scheef besparingsbeleid gevoerd, waarbij bijna 90 % meer kwartieren en terreinen werden gesloten in Vlaanderen dan in Wallonië.

Mijnheer de minister, u hebt de commissie beloofd maandelijks verslag uit te brengen over de herstructurering en de vorderingen. Eind vorige maand en eind vorig jaar hebben wij in plenaire vergadering vernomen dat er een werkgroep is. Van de beloofde informatie aan de commissie – u hebt dat zelf beloofd, het waren uw woorden – is niets in huis gekomen. Dat is tot hier toe een loze belofte gebleken en dat is zeer spijtig.

**09.02 Denis Ducarme (MR)**: Monsieur le président, monsieur le ministre, c'est un Mouvement réformateur un peu désappointé qui vous interpelle.

C'est difficile de travailler avec vous, monsieur le ministre. C'est difficile parce que nous, qui soutenons pourtant pleinement ce plan de réforme et son principe, prêts à vous appuyer pour son application, puisque

nous la jugeons nécessaire pour l'armée si nous voulons avoir une ambition pour elle demain, nous sommes restés bloqués sur divers malentendus et incompréhensions.

C'est la raison pour laquelle, avec d'autres partis de la majorité, nous avons demandé que les missions dévolues à ce groupe de travail soient redéfinies afin de pouvoir enfin nous mettre au travail; il ne s'agit pas de poursuivre, mais d'amender votre plan. Votre plan est bon, mais le MR estime qu'il doit être amendé pour être meilleur. C'est le premier point.

Le deuxième point est ce pourquoi le MR est un peu désappointé et vous confie qu'il lui semble difficile de travailler avec vous, monsieur le ministre, particulièrement à l'issue du nouveau train de nominations des attachés de la Défense auxquelles vous avez procédé le 21 décembre. En effet, sur 13 attachés nommés, nous ne trouvons que deux francophones; sur un total de 24 attachés de Défense actuellement dans nos diverses ambassades, il y a quatre francophones, monsieur le ministre.

Je vous demanderai simplement de vous expliquer sur ce point, car de nombreux candidats francophones s'étaient pourtant présentés pour cette fonction. Pouvez-vous alors nous faire savoir pourquoi, dans le cadre des attachés de Défense, il existe aujourd'hui un tel déséquilibre, inconnu jusqu'à ce jour, au sein du département de la Défense?

**09.03** **Minister Pieter De Crem:** Mijnheer de voorzitter, ik heb in de eerste plaats een mededeling voor collega Stevenheydens. Volgende week zal er in de commissie, nadat wij de andere helft van de vragen beantwoord hebben, een evaluatie plaatsvinden, zoals ik gezegd heb, van de stand van zaken van de opvolging van het hervormingsplan "De voltooiing van de transformatie".

Ik kan voor een aantal zaken alleen herhalen wat ik daarover heb gezegd. Ik zal dat vandaag ook nog doen.

Comme je n'ai pas été averti que la nomination ou le nucleus des attachés militaires serait évoqué dans la question, je propose que l'on y revienne la semaine prochaine durant la réunion de la commission de la Défense.

Cela dit, j'ai suivi les propositions qui ont été faites par le chef d'état-major. Elles sont normalement – je dis bien normalement – les meilleures qui aient été faites.

J'en arrive ainsi au plan de la Défense sur la restructuration et le groupe de suivi.

Het gaat in feite over een opvolgingsgroep.

Il s'agit d'un groupe de suivi dont la tâche est de trouver un équilibre global et qui, à terme, devra veiller à ce que le niveau d'ambition de la Défense soit maintenu malgré une diminution du budget.

Dat is en blijft de vork waarin we werken.

Ik vraag mij soms af hoe wij in ons land andere hervormingen, die misschien nog moeilijker en nog ingrijpender zullen zijn, ooit zullen kunnen doorvoeren, als wij er bij Landsverdediging al niet in slagen om met minder middelen meer te doen. Dat is een open vraag. Voor een stuk gaat het om responsabilisering van alle collega's.

Donc, ceci a été le point de départ. Monsieur Ducarme, c'est aussi le mandat politique dans lequel j'ai développé ce plan, en concertation non seulement avec les partis représentés au gouvernement, y compris les émissaires de votre parti, mais aussi avec un grand nombre de membres de l'état-major. Je l'ai négocié et j'ai reçu des propositions de quelque 500 militaires qu'ils estimaient être les meilleures.

Wij gaan naar een structuur met 34 000 mensen. Dat laat toe het doel dat de regering heeft vooropgesteld te bereiken binnen de budgettaire context. De vermindering van het effectief zal dus toelaten dat de overcapaciteit van de infrastructuur vermindert. Die overcapaciteit was bracht met zich mee dat de werkingskosten te zwaar werden. U zult toch toelaten dat ik daarbij tijdens deze vraag nog even stilsta.

Une diminution de l'infrastructure et la fermeture de quartiers sont dès lors inévitables, à moins que ce gouvernement ou ce parlement ne décide d'augmenter les moyens attribués à la Défense. Je ne vois clairement aucun mouvement dans ce sens. Pourtant, je ne suis pas atteint de cécité. Je présume donc que

tous sont d'accord avec ce principe.

Ce plan a, une fois de plus, reçu l'approbation politique du gouvernement tout entier et est mis en exécution. Le Budget général des dépenses 2010, y compris le budget de la Défense, a d'ailleurs été adopté à la Chambre lors de sa réunion du 22 décembre 2009.

Deze begroting gaat dus voort op het herstructureringsplan. Ik kan dat hier misschien week na week moeten komen herhalen, maar dat is nu eenmaal de realiteit.

En ce qui concerne le groupe chargé du suivi de la restructuration, je serai clair. Le groupe de suivi est composé d'un membre des cabinets et de deux parlementaires de chaque parti de la majorité. Il ne remplace certainement pas le Parlement.

Ik zal het Parlement trouwens op geregelde tijdstippen en, zoals gepland, vanaf volgende week, de derde of de vierde week van iedere maand informeren over het individueel begeleidingstraject.

De opvolgingsgroep — le groupe du suivi, en français — is, zoals de naam duidelijk maakt, belast met de opvolging van de uitvoeringsacties die worden ondernomen om de transformatie te realiseren. Het gaat in de eerste plaats om de sociale gevolgen van de herstructurering.

Bovendien zal op verzoek van leden van de meerderheid en van de oppositie een dynamiek op gang worden gebracht waarbij de burgemeesters en soms meerdere burgemeesters zullen worden betrokken, teneinde de vervreemding van de goederen en van de terreinen goed te begeleiden.

Donc, on restera en concertation étroite tout en tenant compte des contours que je viens une fois de plus d'esquisser.

**09.04 Bruno Stevenheydens (VB):** Mijnheer de minister, ten eerste, u ontloopt opnieuw uw verantwoordelijkheid, want u heeft het over "als het Parlement en de regering het defensiebudget zouden verhogen". U moet het voorbeeld geven. U moet daar zelf om vragen. Wij zijn momenteel, na Litouwen, de slechtste leerling van de klas in Europa, wat het defensiebudget betreft.

Ten tweede, u zegt dat de oppositie erbij betrokken zal worden. Volgende week zult u voor de eerste keer, terwijl de belofte al vier maanden geleden werd gemaakt, de commissie informeren. Ondertussen — u hebt dat uitgebreid toegelicht — is er een opvolgingsgroep, bestaande uit twee leden van elke meerderheidspartij. De oppositie wordt hierbij dus uitgesloten. Het Parlement wordt niet ingelicht, zoals u nochtans had beloofd, mijnheer de minister. Dat is totaal onaanvaardbaar.

**09.05 Denis Ducarme (MR):** Merci, monsieur le président. Vous ne répondez pas vraiment à ma question sur les attachés de défense et la flamandisation de la fonction. On est à 16 % de francophones pour cette fonction: je ne sais pas comment il faut appeler cela! Il ne faudra pas vous étonner de nous voir déposer des propositions relatives au cadre linguistique mais on y reviendra en commission pour approfondir le sujet.

Monsieur le ministre, depuis ce matin, avez-vous eu votre chef de cabinet au téléphone?

**09.06 Pieter De Crem, ministre:** Je l'ai vu et il m'a mis au courant de vos propos et de vos propositions très constructives.

**09.07 Denis Ducarme (MR):** Votre chef de cabinet est excellent, si vous voyez cela ainsi, mais au lieu de rapporter la qualité de mes propositions, de celles de M. Flahaut et d'autres partis de la majorité, il aurait mieux fait de vous rapporter le fait que le groupe de travail — la majorité — a demandé que le dossier remonte au kern. Je l'ai dit tout à l'heure d'emblée. Le groupe de suivi dont les missions devront être redéfinies par le kern veillera à ce que le plan soit amendé. C'est vrai pour ce qui concerne le Mouvement réformateur et apparemment pour d'autres partis de la majorité également: je ne prendrai pas M. Flahaut en traître en parlant de la sorte. Il y aura une nouvelle feuille de route à développer après cela.

*Het incident is gesloten.  
L'incident est clos.*

**10 Vraag van de heer Stefaan Van Hecke aan de minister van Ambtenarenzaken en Overheidsbedrijven**

over "de afschaffing van de 50 procent-kortingskaart van de NMBS" (nr. P1535)

**10** Question de M. Stefaan Van Hecke à la ministre de la Fonction publique et des Entreprises publiques sur "la suppression de la carte de réduction de 50 % de la SNCB" (n° P1535)

**10.01** **Stefaan Van Hecke** (Ecolo-Groen!): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijn beste wensen voor het nieuwe jaar.

Mevrouw de minister, ik hoop dat u de komende dagen niet te veel moeilijkheden zult hebben met de NMBS, gelet op de weersvoorspellingen.

Ik wil het hebben over de tarieven. Elk jaar wijzigen de tarieven op 1 februari. Dit jaar is het wel heel speciaal, want de -50 %-kaart wordt afgeschaft. Daarover heeft men nog niet gecommuniceerd, maar we stelden het wel vast. Die -50 %-kaart is interessant want men kon er zeven dagen op zeven, 365 dagen per jaar, gebruik van maken. Dat betekent dat men elke dag aan weekendtarief kan reizen. Dat is nuttig en belangrijk voor mensen die heel regelmatig de trein gebruiken, maar niet op vaste trajecten reizen en dus niet steeds naar dezelfde bestemming gaan. Daarom is het onbegrijpelijk en onaanvaardbaar dat deze kaart wordt afgeschaft.

Volgens de NMBS is er echter weinig vraag naar die kaart. Welnu, ik stel vast dat veel mensen het bestaan van die kaart niet eens kennen. Er wordt amper publiciteit voor gemaakt, terwijl dat wel gebeurt voor vele andere producten en formules. Er wordt veel aandacht aan Go Pass en Rail Pass besteed. Nochtans is de -50 %-kaart bijzonder interessant om klanten structureel aan zich te binden. Wie 26 jaar wordt, en van de Go Pass geen gebruik meer kan maken, heeft met deze kaart een ideaal instrument in handen. Die kaart kan mensen overtuigen om de trein verder te gebruiken op een structurele manier.

Mevrouw de minister, is het volgens u een goede beslissing om de -50 %-kaart af te schaffen?

Overweegt u om de NMBS te vragen haar beslissing te herzien?

Op welke manier zult u werk maken van een structurele klantenbinding? Dat is volgens mij heel belangrijk, niet alleen gelet op de mobiliteitsproblemen, maar ook op de problemen in verband met het klimaat?

**10.02** Minister **Inge Vervotte**: Mijnheer de voorzitter, de kortingskaart -50 % is inderdaad een van de commerciële activiteiten die de NMBS voert, zoals Rail Pass, Key Card, weekendbiljetten, enzovoort. Belangrijk om te weten in deze is dat de NMBS autonoom optreedt in het tariefbeleid van de commerciële activiteiten voor occasionele reizigers. De overheid reguleert en treedt op bij de tariefbepaling voor het woonwerkverkeer en bij reducties voor bepaalde sociale en professionele doeleinden. Dat is terecht. Dat is trouwens ook de grootste groep van reizigers.

Ik vind het belangrijk dat commerciële initiatieven constant worden geanalyseerd. Die moeten evolueren wil men nieuwe doelgroepen aantrekken. Men moet accenten leggen. De NMBS focust op jongeren en ad hoc-acties, zoals het shoppingbiljet, een nieuwe actie van de NMBS voor de maanden december en januari.

Wat de afschaffing van de -50 %-kaart betreft, die beslissing betreur ik ook. De NMBS geeft mij de volgende argumentatie ter zake.

Ten eerste, de beperkte aantrekkelijkheid. U hebt er zelf naar verwezen. In dat verband geef ik de volgende cijfers. Het gaat over 0,2 % van het aantal ritten dat de NMBS uitvoert en over 4 400 kaarten. U moet weten dat de NMBS in 2008 206,2 miljoen reizigers heeft vervoerd.

Een tweede belangrijke argumentatie die de NMBS naar voren schuift, is dat het ook gaat over een dalende tendens. Als de verkoop laag maar stabiel zou zijn of zou stijgen, zou men nog in een andere richting kunnen denken, maar men stelt jaar na jaar een daling van de verkoop vast. Men heeft dat ook onderzocht en de reden blijkt te zijn dat occasionele reizigers niet echt een langetermijnplanning hebben omdat ze moeilijk kunnen inschatten hoeveel keer per jaar ze de trein zouden nemen. Daarom kunnen ze ook moeilijk berekenen of ze daarbij inderdaad voordeel hebben. Daarom kiezen mensen voor andere formules die wel succesvol zijn zoals de Go Pass en de Key Card. Bovendien blijkt het grootste deel van het doelpubliek ook gebruik te maken van de -50 %-kaart tijdens het weekend. Tijdens het weekend is er automatisch een -50 %-tarief van toepassing waardoor de aantrekkelijkheid van de kaart ook daalt.



De NMBS argumenteert dat producten met een beperkte aantrekkelijkheid en weinig interesse van de reizigers vanwege aantrekkelijke alternatieven, zullen worden afgeschat en dit in het kader van de wens van de NMBS om over te gaan naar een vereenvoudiging van het tarievenbeleid. Daar sta ik ook achter, omdat het dan duidelijker en transparanter wordt en men een gericht commercieel beleid met eigen accenten kan voeren.

De conclusie is dat ik, aangezien het tot de autonomie van de NMBS behoort en ik de argumentatie van de NMBS begrijp, niet van plan ben om ter zake verdere initiatieven te nemen.

**10.03 Stefaan Van Hecke** (Ecolo-Groen!): Dat laatste betreurt ik, mevrouw de minister.

De argumentatie van de NMBS overtuigt mij niet helemaal. Ik denk dat als men echt commercieel zou nadenken en zou vooruitkijken, het nuttig zou kunnen zijn om meer energie te steken in de promotie van die kaarten en de mensen te overtuigen van het nut ervan. Wij hebben het uitgerekend en deze kaart is voordeliger dan de Go Pass en de Rail Pass op veel normale trajecten zoals Brussel-Gent en Brussel-Antwerpen. U moet het eens berekenen, mevrouw de minister.

In Zwitserland bestaat ook een dergelijke kaart. Een derde van de bevolking beschikt daarover. Het gaat er ook over dat men een traditie en een cultuur aankweekt.

Ik vind het heel jammer dat dit wordt afgeschaft. Ik hoop dat, nu er een beetje publiciteit rond is, nog heel veel mensen zich de kaart voor 1 februari zullen aanschaffen. De cijfers zullen dan misschien stijgen, en wie weet, kan de beslissing nog worden herzien.

*Het incident is gesloten.*

*L'incident est clos.*

**11 Vraag van de heer Michel Doomst aan de minister van Binnenlandse Zaken over "de zwarte dozen in politievoertuigen" (nr. P1536)**

**11 Question de M. Michel Doomst à la ministre de l'Intérieur sur "les boîtes noires dans les véhicules de police" (n° P1536)**

**11.01 Michel Doomst** (CD&V): Mevrouw de minister, ik meen dat het goed is dat de politie snelle jongens en felle meiden heeft. Men moet alleen opletten dat het niet te snel en niet te fel wordt. Onlangs was er in de gemeente Merchtem nog een interventie waarbij een politievoertuig 6 geparkeerde wagens meesleepte. Dat betekent dat die mensen in de stresssituatie, waarin zij zich vaak bevinden, de verkeerde reactie gehad kunnen hebben.

Het tempo zal hoog blijven, want ik meen dat het ongewenst crimineel gedrag nog zal toenemen en dat de mobiliteitsdruk op een aantal interventies nog groter zal worden. Ik merk ook dat de voertuigen alsmaar meer pk – paardenkracht, maar ook politiekraft blijikbaar – krijgen.

Wij vernemen dat u eraan denkt van een zwarte doos gebruik te maken, niet alleen bij geldtransporten maar ook bij interventievoertuigen, om correct het verplaatsingsgedrag van de betrokken agenten te registreren.

Kunt u wat uitleg geven wat het resultaat is in de zones die al werken met de FleetLogger? Valt ter zake binnenkort een grote beslissing te verwachten? Via welke financiële envelop wilt u die realiseren?

**11.02 Minister Annemie Turtelboom:** Beste collega, op dit moment worden de zwarte dozen al gebruikt bij bepaalde eenheden van de federale politie voor bepaalde interventies; u hebt zelf verwezen naar het Interventiekorps. Ook in bepaalde lokale politiezones bijvoorbeeld Schaarbeek gebruikt men ze al.

Wat is de reden? Als er een incident gebeurd is, kan men zo de omstandigheden waarin het incident gebeurd is, objectiveren en reconstrueren. Een FleetLogger registreert immers de snelheid, de rembewegingen, het gebruik van de lichtbak en ook het gebruik van het speciale geluidstoestel.

Men kan het systeem enkel gebruiken indien men een speciale magnetische sleutel heeft. Het laat een vlotter beheer toe van het wagenpark. Het laat ook toe de wagens via de gps-toestellen onmiddellijk en permanent te lokaliseren. Zo weet men bijvoorbeeld waar een bepaald interventievoertuig zich bevindt.

Tijdens bezoeken op het terrein heb ik gemerkt dat het gebruik de operationele aansturing sterk vergemakkelijkt. Ik heb tijdens mijn bezoek aan de politiezone in Charleroi ook gemerkt dat, waar er van de zwarte doos gebruik wordt gemaakt, het aantal pannes en het aantal ongevallen met politievoertuigen dalen.

De zwarte doos heeft dus ook een preventief effect, omdat het gebruik ervan een gunstige invloed op het rijgedrag van de politieagenten heeft.

Momenteel analyseren wij de gegevens van de zones waar de zwarte doos al wordt gebruikt om een beslissing over een eventuele veralgemening te kunnen nemen. Er is op dit moment nog niet in een envelop voor de invoering ervan voorzien, omdat wij nog in een studiefase zitten. Wij willen de zwarte doos echter invoeren, gezien de gunstige resultaten op een heel aantal plaatsen. Onze diensten denken ook aan een uitbreiding van het systeem in het belang van de veiligheid van iedereen.

**11.03 Michel Doomst** (CD&V): Mevrouw de minister, ik dank u voor het antwoord. Het zou inderdaad geen slechte zaak zijn, mocht u de snelheidsdoos volledig openen.

Ik heb trouwens uw voorganger twee jaar geleden nog over het dossier ondervraagd. Ook hij legde er de nadruk op dat de omgang met dergelijke interventie- en prioritaire voertuigen zeker in de opleiding extra aandacht waard is. Hij benadrukte ook dat het goed is voor jonge agenten, die met de zwarte doos op de baan zijn en ook dat het aantal interventies met risico zeker niet zal afnemen.

Daarom zou het voor de interne discipline en ook voor het imago van de politie niet slecht zijn dat wij op de weg van de zwarte doos zouden doorgaan.

Het mag voor mij trouwens ook een blauwe doos zijn, mocht zulks het blauw op straat kunnen verbeteren.

De **voorzitter**: Ik vind dat een mooie conclusie, die uw fractieleider ook deelt.

*L'incident est clos.  
Het incident is gesloten.*

**12 Question de Mme Catherine Fonck à la ministre de l'Intérieur sur "l'attestation provisoire pour la kids-ID" (n° P1537)**

**12 Vraag van mevrouw Catherine Fonck aan de minister van Binnenlandse Zaken over "het voorlopig attest voor de kids-ID" (nr. P1537)**

**12.01 Catherine Fonck** (cdH): Monsieur le président, madame la ministre, tous mes meilleurs vœux.

La procédure en matière de carte d'identité a changé. Aujourd'hui, les fameuses cartes d'identité électroniques, les Kids-ID, ont remplacé les certificats d'identité papier. C'est évidemment une plus-value importante en matière de protection de l'enfant; nous sommes d'accord sur ce point.

Les communes sont opérationnelles puisqu'en 2009, plus de 170 000 cartes Kids-ID ont été délivrées.

Les parents doivent prévoir un délai de plus de 15 jours en moyenne pour que cette carte électronique soit prête à être livrée. À défaut de disposer de ce délai et moyennant le paiement d'une somme non négligeable (79 à 131 euros), les parents peuvent disposer de cette carte en 2 à 3 jours.

En revanche, les règles viennent de changer puisque vos services ont envoyé un avis aux communes. À partir du 15 janvier prochain, les certificats d'identité provisoires ne pourront plus être délivrés aux parents qui ont omis d'entreprendre les démarches pour obtenir ces Kids-ID.

Madame la ministre, je comprends qu'un délai soit nécessaire pour la fabrication de ces cartes qui sont une plus-value pour les enfants mais ne trouvez-vous pas qu'il soit excessif de ne pas pouvoir délivrer de certificats provisoires papier alors que les parents vont peut-être devoir, dans un bref délai, partir à l'étranger avec leur enfant? J'estime que c'est une forme de prise en otage des parents. Dans ce contexte, ne serait-il pas opportun de leur délivrer, éventuellement de façon temporaire et pour un trajet précis vers un pays déterminé, un certificat provisoire et ce, dans leur intérêt mais aussi dans celui de l'enfant?

**12.02 Annemie Turtelboom**, ministre: Monsieur le président, chère collègue, comme vous l'avez dit, la

Kids-ID remplace le certificat d'identité pour les enfants de moins de 12 ans. Elle sert de document de voyage dans les pays de l'Union européenne et dans certains autres pays.

Pourquoi avoir créé une telle carte? Parce qu'elle est beaucoup plus sécurisée et donc moins facilement falsifiable. De plus, elle protège mieux les enfants. Une liste de numéros de téléphone est reliée à une autre, ce qui peut aider des enfants en danger.

Chaque parent peut demander cette carte d'identité pour son enfant pour un montant de 3 euros. Certaines communes la délivrent même gratuitement.

En principe, les parents doivent demander cette carte d'identité avant la date prévue de départ en voyage car un délai est nécessaire pour fabriquer ladite carte. Il existe une procédure en cas d'extrême urgence. Comme vous l'avez dit, la carte est alors remise contre un montant oscillant entre 79 et 131 euros. Mais il est également possible de demander un certificat d'identité provisoire en cas de déplacement urgent à l'étranger pour raison exceptionnelle, comme un décès.

Pourquoi avoir pris une circulaire en la matière? Mon administration a constaté qu'à la veille des vacances, de nombreux parents se présentaient à la dernière minute et voulaient qu'on leur délivre ce certificat d'identité provisoire. Ainsi, entre le 22 juin et le 17 juillet 2009, on a dû en délivrer 6 700.

Comme je l'ai déjà dit, la Kids-ID est un document plus sécurisé. Il me semble important de pouvoir proposer aux enfants le même niveau de protection que celui offert par la ID des adultes. Il est donc essentiel de sensibiliser encore davantage les parents à la nécessité de faire, à temps, les démarches en vue de l'obtention de la Kids-ID.

Des campagnes de sensibilisation seront organisées à l'approche des vacances, mais je répète qu'il existe une procédure en cas d'urgence, à savoir le certificat d'identité provisoire.

**12.03 Catherine Fonck (cdH):** Je comprends qu'on essaie de maximiser le nombre de demandes de Kids-ID dans un délai indispensable pour que les choses se passent correctement. J'entends qu'une procédure d'urgence existe. Comme j'ai pu le vérifier, elle ne figure pas dans la circulaire qui a été envoyée. Je vérifierai si elle est mentionnée sur le site internet car cela me semble important.

Madame la ministre, pour que les parents ne se sentent pas pris en otage dans les six mois qui viennent, pourrait-on imaginer une procédure transitoire avec un certificat provisoire, parallèlement aux campagnes de sensibilisation et d'information? Il s'agit de ne pas mettre à mal la sécurité de l'enfant.

*L'incident est clos.*

*Het incident is gesloten.*

## **Ontwerpen en voorstellen**

### **Projets et propositions**

**13 Wetsontwerp betreffende de methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (2128/1-9)**

- Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdienst voor wat betreft de afschaffing van de Staatsveiligheid (1023/1-2)

- Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 7 april 2005 tot bescherming van de journalistieke bronnen wat de bescherming ten aanzien van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten betreft (1757/1-2)

**13 Projet de loi relatif aux méthodes de recueil des données des services de renseignement et de sécurité (2128/1-9)**

- Proposition de loi modifiant la loi du 30 novembre 1998 organique des services de renseignement et de sécurité, en ce qui concerne la suppression de la Sûreté de l'État (1023/1-2)

- Proposition de loi modifiant la loi du 7 avril 2005 relative à la protection des sources journalistiques en ce qui concerne la protection à l'égard des services de renseignements et de sécurité (1757/1-2)

Wetsontwerp overgezonden door de Senaat

Projet de loi transmis par le Sénat

Voorstellen ingediend door:  
Propositions déposées par:  
- 1023: Filip De Man, Bart Laeremans  
- 1757: Sarah Smeyers

### ***Algemene bespreking*** ***Discussion générale***

De **voorzitter**: De algemene bespreking is geopend.  
La discussion générale est ouverte.

**13.01 Clotilde Nyssens**, rapporteuse: Monsieur le président, je ferai un bref rapport de nos travaux concernant le projet de loi relatif aux méthodes de recueil de données des services de renseignement et de sécurité.

Ce projet nous vient du Sénat. Nous sommes donc la deuxième chambre à examiner ce texte qui a une longue histoire. En effet, déjà sous la précédente législature, le gouvernement avait tenté de déposer un projet de loi sur la même matière et le Sénat n'était pas parvenu à conclure un texte essentiellement difficile quant à la recherche d'équilibre entre, d'une part, les méthodes de recueil de données des services de renseignement et de sécurité et, d'autre part, le respect de la vie privée et les droits des citoyens.

Durant cette législature, une proposition de loi signée par un ensemble de sénateurs de la majorité a été déposée. Le premier signataire est M. Vandenberghe. Ce texte a donc été voté au Sénat et transmis à la Chambre.

Notre commission a, d'emblée, demandé l'avis du Conseil d'État sur ce projet, étant donné que le projet de M. Vandenberghe ne lui avait pas été soumis, même si le projet du précédent gouvernement, lui, l'avait été. Nous disposons donc d'un avis sur la matière.

Notre commission a travaillé en deux temps. Nous avons d'abord consacré nos travaux à une série d'auditions sur l'évaluation des lois antiterroristes. Une série d'auditions ont précédé l'examen de ce projet de loi, puisque, à la demande de certains parlementaires, nous avons décidé, au sein de la commission de la Justice de la Chambre, d'évaluer l'ensemble des législations antiterroristes. Nous l'avons fait pendant que le Sénat examinait le projet de loi tendant à instaurer des méthodes de recueil de données des services de renseignement dans notre arsenal législatif.

Ainsi, un premier groupe d'auditions a rassemblé une série d'acteurs. Comme vous le verrez dans le rapport, il s'agit essentiellement du responsable au niveau européen des lois antiterroristes, M. Gilles de Kerchove, du parquet fédéral, de magistrats, d'avocats et de certaines associations qui sont venus nous présenter un état de la question sur une application des lois antiterroristes.

Ensuite, le projet du Sénat est arrivé dans notre commission. D'emblée, la question s'est posée de savoir comment articuler cette manière de travailler: une première série d'auditions sur les lois antiterroristes et ce projet de loi qui ne porte pas uniquement sur l'application des lois antiterroristes, mais qui a pour mérite d'installer un cadre légal relatif au recueil de ces méthodes sensibles.

Le texte a été voté au Sénat. À la Chambre, chaque parlementaire a pu relayer dans ses expressions ce que nous avons entendu par ailleurs à l'occasion des auditions sur l'évaluation des lois antiterroristes, même si le sujet ne touchait pas spécifiquement lesdites lois.

Nous avons alors demandé également des auditions sur le projet de loi tel quel. De nouveau, magistrats, avocats, services de renseignement ont comparu devant notre commission pour dire ce qu'ils pensaient de ce projet de loi. Nous avons alors reçu l'avis du Conseil d'État, avis extrêmement intéressant.

Il s'en est suivi un examen approfondi du texte à la Chambre, même si c'était la deuxième Chambre, et plus de 80 amendements ont été déposés. Beaucoup d'entre eux ont été retenus, essentiellement des amendements d'ordre technique ou apportant des approfondissements, mais provenant d'observations du Conseil d'État.

En tout cas, en tant que rapporteuse, je me félicite que la commission ait demandé l'avis du Conseil d'État.

En deux mots, pour ceux qui ne participent pas aux travaux de la commission de la Justice, que comprend ce projet? Il vise à installer un cadre légal permettant de recueillir des données sensibles par les services de renseignement et de sécurité.

Je vous rappellerai que nous sommes un des seuls pays européens à ne pas encore disposer d'un tel cadre légal qui permet à ses services d'utiliser des méthodes à la fois ordinaires, mais surtout spécifiques et exceptionnelles pour recueillir de telles données.

Une chose est de donner ce pouvoir aux agents des services de renseignement et de sécurité et une autre chose, et tel est le but du projet, est d'installer un cadre légal pour exercer les contrôles sur la manière dont ces données sont recueillies, afin de veiller à ce que cela se fasse dans le respect de la loi et avec les autorisations voulues.

Je ne vais pas entrer dans le détail. Les méthodes ordinaires ne demandent pas un contrôle particulier. Par contre, pour les méthodes spécifiques et exceptionnelles, qui touchent à la vie privée des gens, ce projet de loi met sur pied des organes de contrôle. Il s'agit notamment d'une commission administrative, composée de magistrats, pour surveiller la manière dont ces données sont recueillies.

Grosso modo, il n'y a pas de contrôle préventif pour recueillir des données par des méthodes spéciales. Les acteurs pourront le faire, et ce n'est qu'après avoir utilisé ces méthodes spéciales, qu'ils devront avertir une commission qui devra veiller à la légalité des procédures.

Pour les méthodes exceptionnelles, une autorisation préalable sera nécessaire. Je ne vais pas les lister mais préciser qu'elles peuvent être intrusives (lieux publics et privés).

Le texte veille à donner des garanties très particulières pour des professions qui méritent une attention spéciale: les avocats et les journalistes. Il s'agit de professions excessivement sensibles au niveau du respect des libertés. Le texte aménage la manière dont les services de renseignement peuvent ou non, et avec quelles garanties, recueillir des données quand il s'agit d'approcher ces deux professions.

Les discussions en commission ont porté essentiellement sur l'équilibre entre le respect des libertés et ces méthodes, sur la manière dont allaient travailler les organes créés (la commission administrative et le Comité R), et sur la manière dont les autorisations allaient être données et contrôlées. Un autre point délicat de la discussion concernait la manière dont certaines informations passent du domaine du renseignement vers le domaine judiciaire.

Lorsque des informations ont été recueillies au titre du renseignement et qu'elles peuvent ou non être utilisées dans le champ judiciaire, quelles garanties faut-il pour que ces données recueillies à des finalités de renseignement soient traitées selon une finalité judiciaire, ce qui n'est évidemment pas du tout la même chose? Dans le domaine des renseignements, les finalités sont autres que la finalité judiciaire. Les méthodes et les garanties sont également différentes.

Ce sont les points principaux sur lesquels ont porté les discussions. Plusieurs parlementaires ont soulevé, à maintes reprises, la manière dont étaient définis certains concepts essentiellement larges. Je pense aux mots "radicalisme" et "anarchie" et à toutes les activités politiques au sens le plus large du terme qui pourraient être confondues ou prises pour des actes "terroristes", alors qu'il s'agit simplement de contestation vis-à-vis de régimes établis. Je suppose que les Verts prendront la parole à ce propos.

Les sujets dont on a parlé sont souvent ceux évoqués habituellement lorsqu'il s'agit des législations non seulement antiterroristes mais aussi celles relatives aux MPR, c'est-à-dire aux méthodes particulières de recherche. Les parlementaires ont dès lors très souvent soulevé des questions pour savoir si les solutions législatives trouvées dans ce projet étaient analogues à celles du cadre légal des MPR sur lequel on a tant travaillé les années précédentes et qui, par ailleurs, ont souvent fait l'objet de recours devant la Cour constitutionnelle.

Comme je vous l'ai dit, entre 80 et 100 amendements ont été déposés. Ce texte n'a pas du tout été pris à la légère car, dans une deuxième chambre et après de multiples réunions, il a été procédé au vote: 9 ont voté pour le texte, 4 ont voté contre et il y a eu une abstention.

Voilà, monsieur le président, en résumé, ce que je voulais dire à propos de ce projet de loi. Je répète qu'il était attendu depuis très longtemps. Certains me contrediront peut-être mais peu de pays n'ont pas de législation similaire à celle-ci. La Belgique était "en retard"; nos services de renseignement doivent être opérationnels et pouvoir travailler avec l'étranger. Il est quand même curieux que les services de renseignement belges ne puissent pas utiliser certaines méthodes que d'autres pays voisins, tels que la France, utilisent. Dans l'espace judiciaire et policier européen actuel, il est évident qu'avoir peu de moyens pour récolter des renseignements pose problème. Le tout était d'accorder politiquement des méthodes et de trouver des contre-poids, tant au niveau du renseignement qu'au niveau judiciaire, qui permettent de contrôler l'activité de ceux qui récoltent ces données.

**13.02 Valérie Déom (PS):** Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, comme il vient d'être dit par la rapporteuse, le projet de loi qui nous est soumis ce jour est le résultat d'un travail parlementaire long et minutieux effectué d'abord au Sénat et ensuite à la Chambre.

Au Sénat, tous les acteurs concernés par le projet ont été consultés, des services de renseignement au Comité R en passant par les acteurs de la société civile tels que la Ligue des droits de l'homme. Le Conseil d'État a également été consulté.

À la Chambre, un travail rigoureux a également été mené. Nous avons procédé à des auditions complémentaires. L'avis de la commission de la Défense a aussi été demandé et un second avis du Conseil d'État a été minutieusement étudié. D'ailleurs bon nombre d'amendements résultent des remarques de ce deuxième avis.

Chers collègues, l'ensemble de ces initiatives a donné lieu à un texte qui, pour mon groupe, est globalement satisfaisant.

Je tiens à rappeler les missions premières des services de renseignements. Ils servent à lutter contre les extrémismes de tous bords, à protéger les citoyens, les libertés fondamentales, la souveraineté de l'État et la démocratie. Il est donc nécessaire, comme cela a été dit, de doter ces services de moyens performants - et ce n'était pas le cas précédemment - ou à tout le moins équivalents à ceux des pays voisins, ni plus ni moins, mais également - et c'est extrêmement important - de garantir l'équilibre, le respect des droits et des libertés fondamentales ainsi que le strict respect de la vie privée de l'ensemble des citoyens.

C'est pour cela que des garanties et des garde-fous ont été prévus dans ce projet. Je vais en citer trois. Tout d'abord, une commission composée de magistrats assurant un contrôle en amont pour les méthodes exceptionnelles et en aval pour les méthodes spécifiques de recueil de données. Ensuite, le Comité R est là en tant que chambre de recours. Il a donc un rôle juridictionnel. À ce propos, n'oublions pas que le Comité R émane du Parlement qui peut dès lors, par l'entremise de cet organe, jouer pleinement son rôle de contrôle et de suivi. Enfin, la Commission de la Protection de la vie privée fait également partie intégrante de ces mécanismes de contrôle.

Et n'oublions pas cette avancée substantielle: la possibilité de recours au Comité R et le contrôle de la Commission de la Protection de la vie privée mis en place pour les méthodes exceptionnelles sont également d'application pour les méthodes ordinaires de recherche. Il faut le souligner.

J'insiste également sur le fait que ce projet de loi précise spécifiquement que les méthodes de recueil de données ne peuvent être utilisées dans le but de réduire ou d'entraver les droits et les libertés individuels et que la mise en œuvre des méthodes spécifiques et exceptionnelles doit respecter les principes de subsidiarité et de proportionnalité. Chers collègues, il ne s'agit pas là seulement d'une affirmation de principe. En effet, les principes de subsidiarité et de proportionnalité devront être respectés par les services de renseignement dès la mise en œuvre de la méthode et ils pourront également être invoqués lors des contrôles et des recours.

Le texte est donc là pour protéger les libertés fondamentales sans les enfreindre. Nous avons été particulièrement attentifs à cet équilibre nécessaire. C'est pour cela que lors des différents débats, mon groupe a mis l'accent sur la protection du respect du secret professionnel pour les avocats, les médecins et les journalistes. La question du secret professionnel des avocats a particulièrement retenu notre attention, entre autres pour savoir si les fonctionnaires de la Sûreté et des services de renseignement étaient déliés ou non de l'article 29 du Code d'instruction criminelle. Monsieur le ministre, je voudrais que vous puissiez confirmer ce qui a été dit en commission. L'article 29 du Code d'instruction criminelle dit que tout

fonctionnaire qui dans le cadre de ses activités a connaissance d'une infraction doit obligatoirement la transmettre aux autorités judiciaires et aux parquets.

Dans ce contexte, prenons l'exemple d'un avocat soupçonné d'appartenir à un groupe terroriste ou en tout cas d'être à l'initiative d'une menace contre la Sûreté de l'État. Cet avocat est mis sur écoute, il reçoit un appel de son client et lors de cette conversation téléphonique, son client lui avoue avoir commis une infraction. Le fonctionnaire va recueillir cette donnée qui n'a rien à voir avec la menace terroriste: il peut s'agir d'un vol de voiture, de cambriolage, que sais-je... Pour nous, d'après la loi, le renseignement de l'existence de cette infraction ne pourra pas être transmis au parquet et ne pourra pas être à la base d'une instruction judiciaire à l'encontre du client de l'avocat qui n'a évidemment rien à voir avec la menace pour laquelle la méthode particulière de recherche a été activée.

Il y a le filtre de la commission. Pour nous, il est très important que ce fonctionnaire soit délié de son obligation de transmettre directement. Dorénavant, il transmettra l'information à la commission et cette dernière décidera si l'information doit être transmise au niveau du parquet.

Je vois que vous acquiescez, monsieur le ministre; cela nous rassure.

Nous insistons sur le rôle de tampon que la commission composée de magistrats indépendants doit jouer. Cette commission travaillera au cas par cas en fonction de chaque affaire et de chaque méthode mise en place.

Par ailleurs, mon groupe souhaite mettre l'accent sur la problématique des lieux et de l'intrusion informatique.

La réponse que vous avez fournie est très importante. Vous avez dit que le texte des méthodes de recueil de données suit une logique de renseignement tandis que le texte des méthodes particulières de recherche suit une logique judiciaire. Les deux logiques sont donc différentes et doivent le demeurer. Dans ce contexte de double logique, la problématique que nous avons soulevée nous semble rencontrée.

Chers collègues, auparavant, le cadre était flou, mais grâce à ce projet de loi, une plus grande transparence et un juste équilibre entre moyens et protection des libertés sont assurés. Mon groupe est satisfait des mécanismes de contrôle instaurés qui – nous l'espérons – permettront de prévenir toute forme d'abus. Pour nous, cette loi constitue une étape dans l'évolution des services de renseignement belges puisqu'il ne faut pas oublier que nous sommes partis de rien. Elle s'inscrit dans une continuité. Nous n'en sommes pas aux balbutiements, mais nous n'en sommes pas non plus à l'aboutissement.

Dans ce contexte, mon groupe votera ce texte tout en gardant à l'esprit que le travail parlementaire et législatif a pour composante essentielle l'évaluation des dispositions prises. Le PS sera donc attentif à l'application de la loi et à ses éventuelles adaptations.

**13.03 Sabien Lahaye-Battheu** (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de vorige sprekers hebben reeds gezegd dat de tekst van de BIM-wet reeds een lange weg heeft afgelegd. In de rapporten van het Comité I wordt al een tijd telkens opnieuw de noodzaak herhaald om te beschikken over bijzondere methodes voor het verzamelen van gegevens.

Mijnheer de minister, misschien heeft een en ander ook te maken met de moeilijke relatie tussen de inlichtingendiensten en de buitenwereld. De inlichtingendiensten werken in de schaduw en in die schaduw ontstaan vaak onterechte, dat benadruk ik, spookbeelden. Gelukkig is dit intussen verleden tijd.

Collega's, langzaam maar zeker is het besef gegroeid dat onze veiligheids- en inlichtingendiensten moeten beschikken over bijkomende instrumenten en bevoegdheden. Het besef is gegroeid aan de hand van de evoluties in het buitenland, waar inlichtingendiensten wel beschikken over bijzondere methodes. Het besef is ook gegroeid vanwege de ontwikkeling van, jammer genoeg, nieuwe, potentieel zeer grootschalige dreigingen zoals 9/11, en de gebeurtenissen in Madrid en Londen. Het besef is ook gegroeid vanwege de steeds veranderende manieren waarop staatsgevaarlijke groeperingen met elkaar in contact komen.

Tijdens de vorige legislatuur werd er reeds een tekst voorbereid en ingediend. Door tijdsgebrek werd deze toen niet besproken. Open Vld heeft het voorstel dat tijdens deze legislatuur in de Senaat werd ingediend dan ook volmondig gesteund en meegewerkt aan de amendering op een aantal punten.

Mijnheer de voorzitter, ik wil kort aanhalen wat voor ons belangrijk is in deze tekst. Het zijn vijf punten.

Ten eerste, belangrijk is dat het toekennen van extra bevoegdheden, extra middelen en extra methodes, wat wij thans doen, ook gepaard gaat met een efficiënte controle. Voor ons gaan het Comité I en de commissie samen. Ze mogen niet los van mekaar worden gezien.

Ten tweede, het is belangrijk te benadrukken dat de inlichtingendiensten deze methodes niet zomaar kunnen aanwenden. Men moet steeds rekening houden met de principes van subsidiariteit en proportionaliteit. Die bijzondere methodes worden alleen aangewend of zullen alleen worden aangewend als andere methodes voor het verzamelen van gegevens ontoereikend blijken.

Ten derde, de BIM-wet gaat op sommige punten verder dan de BOM-wet, maar beide wetten hebben een verschillende doelstelling en een verschillende finaliteit. Bijzondere opsporingsmethodes die ten dienste staan van de politie hebben tot doel bewijzen te verzamelen om tot een veroordeling en een bestraffing te komen. Bijzondere inlichtingenmethodes daarentegen dienen louter om potentiële bedreigingen van de veiligheid in kaart te brengen.

Ten vierde, belangrijk voor ons is de relatie tussen aan de ene kant het inlichtingenonderzoek en aan de andere kant het opsporings- of gerechtelijk onderzoek. Collega Déom heeft daarop ook reeds gealludeerd en de casus geschetst van informatie die in het kader van inlichtingenonderzoek aan het licht komt.

Wij lezen in de tekst dat inlichtingen- en veiligheidsdiensten geen onderzoeken mogen voeren die het goede verloop van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek kunnen schaden. Als er in het kader van het inlichtingenonderzoek informatie naar boven komt over een te plegen of een reeds gepleegd, maar nog niet aan het licht gebracht, misdrijf, dan moeten zij onverwijld de federale procureur hiervan op de hoogte brengen.

De wet bepaald ook dat gegevens die aan het licht komen door middel van een inlichtingenonderzoek nooit de enige grond mogen zijn om een verdachte te veroordelen. Ik meen dat dit ook een antwoord is op de vraag die mevrouw Déom heeft gesteld. Het mag nooit de enige grond zijn om een verdachte te veroordelen.

Ik kom tot een laatste punt dat voor ons belangrijk is. De collega's hebben er ook al aan gerefereerd. Er werd lang gedebatteerd over de mate waarin inlichtingendiensten inzage kunnen krijgen in beschermde gegevens, bijvoorbeeld gegevens die beschermd worden door het journalistieke bronnengeheim. De voorgestelde oplossing voorziet enkel in zeer uitzonderlijke gevallen de inzage in journalistieke bronnen, nadat de voorzitter van de Vereniging van Beroepsjournalisten op de hoogte is gebracht. Wij vinden dit een billijke oplossing.

Ik besluit, mijnheer de voorzitter. Onze fractie steunt deze tekst. Het geamendeerde voorstel beantwoordt aan de bezorgdheid voor meer veiligheid, maar het voorziet ook in buffers tegen een onoordeelkundig gebruik van de bijzondere methoden. Mijnheer de minister, volgens ons hebben de diensten er alle belang bij dat zij de wettelijke voorwaarden die wij inschrijven nauwgezet naleven, want elke bevoegdheidsoverschrijding of eventuele bevoegdheidsoverschrijding zal de discussie heropenen of, en in welke mate, specifieke of bijzondere methoden van inlichtingenverzameling zijn toegelaten. Meer bevoegdheden krijgen, betekent ook meer verantwoordelijkheden nemen. *(Applaus)*

**13.04 Bert Schoofs** (VB): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het applaus vanop de politiek correcte banken verwondert mij niet.

Er is hier al op de technische aspecten van de wet gewezen, op de mogelijkheden die zij biedt en op eventuele beperkingen die zijn ingevoerd. Er komen na mij nog sprekers die daarop zullen wijzen. Daarvan ben ik overtuigd. Ik zal er echter aan voorbij gaan. Ik zal mijn pijlen richten op het politiek correcte denken dat in deze wet vervat zit en ook op de organisatie, die de uitvoering ervan zou moeten waarborgen en die de spil ervan zou moeten zijn.

Laat het duidelijk zijn dat Vlaams Belang deze wetswijziging en de wet waarop deze wetswijziging van toepassing is krachtig en met overtuiging afwijst op principiële gronden. Waarom? In de eerste plaats handhaaft deze wet het bestaan van de Belgische staatsveiligheid als instelling. Op de tweede plaats viseert zij een ideologische strekking die democratisch vertegenwoordigd is in elk van de parlementen van België



als extreem en staatsgevaarlijk.

Ik verklaar mij nader. Ten eerste, het instituut van de Belgische staatsveiligheid blijft bestaan en op grond van deze wet krijgt het meer armslag. De staat van dienst van deze organisatie gedurende de afgelopen decennia is een aaneenschakeling van blunders waarbij een komische reeks als comedy capers zou verbleken. Ik haal een paar voorbeelden aan: het dossier van de Bende van Nijvel, de zaak-Juan Mendez, de moord die werd gepleegd op de FN-topman. Er waren duidelijk banden met de staatsveiligheid. Verder ging het om de huur van garageboxen om aangebrande wapens te verbergen en te maskeren. Daarvoor tekende de staatsveiligheid. Wij herinneren ons ook de vlucht van Fehriye Erdal, een grote klucht. Ook de zaak-Belliraj ligt nog vers in het geheugen. Dit is maar een kleine greep uit een groot aantal pijnlijke uitschuivers. Ook het aantal chefs dat de revue gepasseerd is aan de top van deze organisatie en de wijze waarop dat gebeurde is beschamend te noemen in vergelijking met democratische landen. De politieke signatuur primeert veelal op de bekwaamheid van diegenen die aangesteld worden. Dat is een eerste punt.

Een tweede punt is de manifeste demonisering van een levensbeschouwing. Ik verwijs daarvoor naar artikel 8 waarin de bedreiging van de Veiligheid van de Staat wordt uitgelegd in alinea 1, punt c. Daarin wordt de term extremisme gedefinieerd. Ik zal even citeren wat extremisme is: "racistische, xenofobe, anarchistische, nationalistische, autoritaire of totalitaire opvattingen of bedoelingen, ongeacht of ze van politieke, ideologische, confessionele of filosofische aard zijn die theoretisch of in de praktijk strijdig zijn met de beginselen van de democratie of de mensenrechten, met de goede werking van de democratische instellingen of andere grondslagen van de rechtsstaat".

Een conclusie dringt zich op. Als jurist kan men er niet omheen, nationalisme is hier per definitie gecatalogeerd als een potentiële vorm van extremisme terwijl het in feite een ideologie is die bestaat naast ecologisme, socialisme of liberalisme die ook allen hun extreme opvattingen en hun extreme zijde in het politieke spectrum kennen.

Wat nog frappanter is – daarmee kom ik tot de politiek-correcte kern van de wetgeving – is het feit dat integrisme, islamofundamentalisme of islamosocialisme nergens worden vermeld in de definitie die ik zonet heb geciteerd, terwijl de overgrote meerderheid van de zaken waarbij in deze tijden extremisme is gemoeid, te maken heeft met de dreiging vanuit radicale en fundamentalistische islamitische organisaties. Als men nationalisme noemt, zou men dus ook een aantal andere strekkingen in de wet moeten opnemen. Wat mij betreft, mag men nationalisme en zelfs anarchisme gerust weglaten.

Mijnheer de minister, u heb in de commissie gezegd dat er voldoende garanties zijn in de wet en in deze wetswijziging om misbruiken te vermijden. Fundamenteel wordt er aan de wet van 1998 niets gewijzigd. Ik kan met twee voorbeelden ontkrachten dat er voldoende garanties worden geboden, wat u in de commissie hebt gezegd. Als men islamitisch fundamentalisme niet als een dreiging beschouwt, is het niet abnormaal dat men enerzijds een radicale islamfundamentalist en moordenaar als Belliraj informant kan laten worden, terwijl men anderzijds de loopbaan van een veelbelovende zangeres als Soetkin Collier abrupt een halt toeroept omdat haar familieleden Vlaams-nationalisten zijn. Die wetswijziging verandert daar niets aan, mijnheer de minister, de oorspronkelijke wet niet en deze wet ook niet. Het politiek-correcte denken zit in de wet vervat en de organisatie die de wet moet toepassen, is rot en verziekt tot op het bot.

Mijnheer de minister, waar zijn de garanties? Lees artikel 8 met mij mee. Als u een gewetensvol en intellectueel eerlijk politicus bent, dan trekt u uw conclusies uit de definitie die ik u daarstraks heb voorgelezen.

Ik kan alleen besluiten dat dit Belgisch is. Dit is het Belgisch regime, in zijn meest belachelijke, absurde, pijnlijke en meest extremistische inslag, met een totaal gebrek aan respect voor de vrije meningsuiting, waar terroristen onkosten mogen maken op de kap van de belastingbetaler en nationalisten worden gebroodroefd. Bovendien is de controle vanuit de Senaat, vanuit het Comité I, een lachertje. De oppositie is er niet eens in vertegenwoordigd.

Ik kom tot mijn besluit, mijnheer de minister. De Veiligheid van de Staat moet worden afgeschaft en de staatsveiligheid moet worden gegarandeerd door de politiediensten, zoals uiteengezet in het wetsvoorstel van het Vlaams Belang, dat werd meegenomen in de bespreking, maar dat niet werd goedgekeurd. Geen enkele van de kwalen waaraan deze wet lijdt, en zeker het orgaan dat de wet moet toepassen, wordt uit de wereld geholpen. Integendeel, ik denk dat wij nog serieuze farcen mogen meemaken. Daarom keuren wij de wetswijziging uiteraard af.

**13.05 Mia De Schamphelaere** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, voor de uitwerking van onderhavige wetgeving over het verzamelen van gegevens en de methode daartoe door onze inlichtingen- en veiligheidsdiensten, is het Parlement zeker niet over een nacht ijs gegaan.

Senator Vandenberghede diende al op 10 december 2008 een voorstel in dat geïnspireerd was door een wetsontwerp uit de vorige legislatuur. In de Senaat werden er verscheidene hoorzittingen gehouden. Het debat benam 13 commissievergaderingen. Er werden 148 amendementen ingediend en besproken. Ook in de Kamer werden er opnieuw hoorzittingen georganiseerd. Er werd advies gevraagd aan de Raad van State. Wij beluisterden het comité I, de advocaten- en journalistenorganisaties, het College van procureurs-generaal en de administrateur-generaal van de Veiligheid van de Staat. Er werden 82 amendementen ingediend en besproken. Ik geef dat alles mee om aan te duiden dat het voorliggende werkstuk een belangrijk democratisch werkstuk is geworden.

De uitdaging was dan ook groot: hoe kunnen we onze inlichtingen- en veiligheidsdiensten uitrusten en hun wettelijke instrumenten aanbieden om de dreigingen voor onze samenleving tijdig op te sporen, met respect voor de fundamentele rechten en vrijheden van de burgers.

Dat de veiligheidsrisico's globaal zijn toegenomen, is niet meer te ontkennen. Denken we maar aan het recente voornemen van een drieëntwintigjarige Al Qaeda-terrorist om op kerstdag een trans-Atlantische vlucht tussen Amsterdam en Detroit op te blazen. Gelukkig werd de aanslag verijdeld door alerte passagiers; de feiten zijn bekend. Als men inderdaad wil vermijden dat in de toekomst de inlichtingendiensten, die geconfronteerd worden met steeds grotere uitdagingen, niet compleet machteloos aan de zijlijn blijven staan, dringt de aanpassing van onze wetgeving zich op. Bovendien zijn in ons land belangrijke Europese en internationale instellingen aanwezig zoals de Europese Unie en de NAVO en herbergt ons land ook de grootste concentratie van personen met een diplomatieke status: meer dan 60 000 personen. De Belgische inlichtingendiensten zijn ook de laatste in Europa die nog niet over degelijke wettelijke instrumenten beschikken; we mogen niet langer kwetsbaar gebied blijven.

Wij staan dan ook volledig achter het geamendeerde wetsontwerp. Het geeft duidelijk aan onder welke omstandigheden de methoden aangewend kunnen worden, op welke wijze de besluiten worden gevormd en hoe een rechtszekere controle kan worden gegarandeerd.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten methodes en ook een gradatie bepaald tussen de gewone methodes, de specifieke methodes en de uitzonderlijke methodes, die moeten worden toegepast met respect voor het subsidiariteits- en het proportionaliteitsbeginsel.

De controles worden strikter en strenger toegepast. Er worden ook heel stringente voorwaarden vastgelegd, indien de specifieke of uitzonderlijke methode op een advocaat, een arts of een journalist betrekking heeft.

Ook het toezicht op het gebruik van de methodes is goed uitgewerkt. Er komt een bestuurlijke commissie, die in de uitoefening van haar controleopdrachten volledig onafhankelijk zal zijn. Zowel de effectieve als de plaatsvervangende leden zijn magistraten. De commissie wordt bovendien door een onderzoeksrechter voorgezeten.

Tevens is er ook een stevige controle a posteriori uitgewerkt. Voornoemde opdracht behoort toe aan het vast Comité I, dat zich over de wettelijkheid van de beslissingen inzake de aanwending van de methode alsook over de naleving van de principes van proportionaliteit en subsidiariteit kan uitspreken.

Mijnheer de minister, wij staan achter het voorliggende ontwerp. Wij willen de rapporteur, mevrouw Nyssens, danken en ook alle medewerkers van het kabinet en de FOD Justitie, die de opmaak van het ontwerp in kwestie tot een goed einde hebben gebracht.

**13.06 Éric Libert** (MR): Monsieur le président, mes chers collègues, pour le MR, il fallait, au plus vite, définir un cadre légal et efficace à l'utilisation des méthodes de recueil des données par la Sûreté de l'État ainsi que par le Service général de renseignement et de sécurité des Forces armées, en ce que ces méthodes comportent un degré élevé d'atteinte à des libertés fondamentales, protégées par la Constitution ainsi que par toute une série de textes internationaux, dont la Convention européenne des droits de l'homme.

Cela dit, dès lors qu'il s'agit d'assurer la sécurité de notre pays, de nos concitoyens, de nos intérêts, a fortiori, dans notre société actuelle, nos services de renseignement ont impérativement besoin de ces moyens. Il fallait donc les rendre disponibles et encadrer au mieux leurs possibilités d'utilisation.

C'est dans cet esprit que la commission de la Justice a travaillé sur ce texte, comme l'avait fait le Sénat avant elle. Ainsi, après de nouvelles auditions et de nouveaux rapports, un certain nombre d'améliorations techniques ont encore pu être apportées au projet de loi tel qu'il avait été transmis par le Sénat.

Au rang de nos satisfactions, nous mentionnerons essentiellement quatre points.

Premièrement, l'élargissement des différentes mesures de recueil des données et leur hiérarchisation en fonction de leur degré d'atteinte aux droits fondamentaux; la fixation des autorités qui peuvent activer la mise en œuvre des MRD et la mission de contrôle a posteriori des méthodes de recueil des données dévolues au Comité R.

Deuxièmement, le fait que la commission chargée de la surveillance des MRD soit permanente et que ses membres exercent leurs fonctions à temps plein ainsi que le fait que tous les membres effectifs et suppléants doivent être des magistrats constituent une garantie de qualité et donc de sécurité.

Troisièmement, la place accordée à l'association professionnelle des journalistes, lorsqu'une méthode spécifique ou exceptionnelle est mise en œuvre à l'égard d'un journaliste, nous semble également être une avancée intéressante.

Quatrièmement, le renforcement du respect des droits de la défense est garanti de plusieurs manières, notamment par le fait que les services de renseignement communiquent leurs informations quant à l'existence d'infractions à la commission qui, si cela s'avère opportun, dresse un procès-verbal non classifié, c'est-à-dire non couvert par le secret, lequel sera transmis au procureur du Roi ou au procureur fédéral. D'une part, les données devant se trouver dans ce procès-verbal non classifié sont énumérées par la loi et, d'autre part, ce procès-verbal est versé dans le dossier pénal et est donc soumis à la contradiction des parties.

*Présidente: Mia De Schamphelaere, vice-présidente.*

*Voorzitter: Mia De Schamphelaere, ondervoorzitter.*

En conséquence, les améliorations apportées au texte initial au Sénat puis à la Chambre justifient à notre sens pleinement le soutien que l'on doit apporter à ce projet de loi.

Notre groupe votera donc ce texte car nous considérons qu'il offre un équilibre acceptable entre les droits et libertés fondamentaux et l'utilisation par la Sûreté de l'État et le Service général du renseignement et de la sécurité des forces armées de méthodes particulières de recherche, entre en définitive le droit à la liberté et le droit à la sécurité.

**13.07 Sarah Smeyers (N-VA):** Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, om meteen met de deur in huis te vallen, onze fractie vindt dat aan het wetsontwerp inzake de bijzondere inlichtingenmethodes nog een en ander schort. Het rammelt hier en daar nog wat.

Het ontwerp is relatief snel door het Parlement gejaagd, hoewel het niet bepaald onbelangrijke wetgeving genoemd kan worden. In de commissie werd ook letterlijk gesteld, na kritiek van de oppositie op de gang van zaken, dat wanneer er fouten of onduidelijkheden in het ontwerp staan, die er nog door de Senaat uitgefilterd kunnen worden. Dat is volgens mij jammer genoeg de kenmerkende houding van het gevoerde beleid op federaal niveau.

De zwakke punten van het ontwerp zijn de volgende.

Om te beginnen, wil ik even verwijzen naar mijn wetsvoorstel, dat gekoppeld is aan het ontwerp. Mijn voorstel is tijdens de hoorzittingen ook door de vereniging van beroepsjournalisten geloofd. Het moet volgens mij ook verder nagestreefd worden inzake het bronnengeheim. Het zou in de BIM-wet eigenlijk nog meer geïntegreerd moeten worden, ook al werd er deel aan tegemoetgekomen.

Ten tweede, volgens ons is er geen reële bescherming voorzien wanneer de inlichtingendiensten

onrechtmatig gebruik zouden maken van de verregaande methoden die zij via dit wetsontwerp zullen kunnen uitoefenen. Dat kan leiden tot misbruiken die een aantal mensenrechten kunnen schenden. De mensenrechten, die nochtans de hoeksteen van onze samenleving vormen en de mensen de nodige bescherming verlenen, moeten koste wat het kost beschermd worden.

Een derde punt van kritiek dat ik wil vernoemen, is dat er vaak op gewezen wordt dat een uitbreiding van de inlichtingenmethodes noodzakelijk is om onder meer de samenwerking met de inlichtingendiensten uit het buitenland wettelijk te kunnen omkaderen. Mijnheer de minister, op dat punt hebt u gelijk, maar wat gebeurt er wanneer informatie wordt bekomen vanuit een buitenlandse inlichtingendienst, waarbij het niet duidelijk is of die buitenlandse inlichtingendienst die informatie heeft vergaard met inachtneming van de mensenrechten? Ik denk bijvoorbeeld aan het verbod op foltering. Volgens mij zou er een betere waarborg in het wetsontwerp moeten worden ingeschreven.

Ten vierde, het lijkt mij te verregaand dat, bij het uitblijven van het advies van de commissie binnen een bepaalde termijn, de bevoegde minister mag beslissen of men mag overgaan tot het uitoefenen van die bijzondere methoden die, laten wij eerlijk zijn, de privacy in grote mate schenden. Volgens mij is de minister niet de juiste persoon om op dat moment te oordelen over de opportuniteit van de schending van de privacy die deze methoden met zich meebrengen.

Tot slot, ik wijs nogmaals erop dat de parlementaire controle op de inlichtingendienst in ons land erg ondemocratisch is. Als een van de weinige landen in Europa gebeurt de parlementaire controle enkel door de meerderheid. Men weet dat de controle van het Comité I absoluut niet effectief is. Dat zal ook na het aannemen van dit ontwerp niet anders zijn.

**13.08 Clotilde Nyssens** (cdH): Toute la majorité ne fait pas partie de ce comité. J'appartiens à la majorité et je n'en fais pas non plus partie!

**13.09 Bart Laeremans** (VB): Dat is toch een zeer absurde redenering! U zetelt niet in de begeleidingscommissie in de Senaat, en dus is het allemaal zo erg niet? Dat maakt het nog erger!

Dit is geen verwijt aan u, mevrouw Smeyers, maar aan de leden van de meerderheid. Die commissie is gewoon veel te klein. Daar moeten veel meer leden in zetelen, zoals in elke andere parlementaire commissie, zodat zowel grote als kleine fracties eraan te pas komen.

Wat nu gebeurt, is dat enkele grote meerderheidsfracties alles naar zich toe trekken en dat er van enige democratische controle dus geen sprake is, en dan precies in een instelling die zo gevaarlijk is of zoveel risico's inhoudt van manipulatie en van het in de hoek dringen van politieke tegenstanders en dergelijke. Inzake die problematiek zou de controle precies zeer sterk moeten zijn, maar dat is helemaal niet zo.

De minister heeft signalen gegeven in de commissie dat hij daaraan iets wil doen, maar hij is heel vaag gebleven.

Mijnheer de minister, ik hoop dat u nog tijdens het debat kunt zeggen welke initiatieven u zult nemen om de controle democratischer te maken.

(...): (...)

**13.10 Bart Laeremans** (VB): Mijn partij zetelt in het Comité P, maar niet in het Comité I. Comité I gaat over de inlichtingendiensten. Wij wensen daarin te zetelen, precies om de redenen die collega Schoofs daarnet heeft uiteengezet, dus wegens de ondemocratische gevaren die zo'n inlichtingendienst met zich kan brengen.

**13.11 Sarah Smeyers** (N-VA): Ik hoop samen met de heer Laeremans op een antwoord ter zake. Ik kan alleen concluderen dat wegens de vijf aangehaalde punten maar ook wegens andere, kleinere punten waar wij ons niet achter kunnen scharen, de N-VA het ontwerp straks niet zal steunen.

**13.12 Stefaan Van Hecke** (Ecolo-Groen!): Mevrouw de voorzitter, collega's, wij hebben in de commissie uitgebreid gedebatteerd en gediscussieerd over onderhavig ontwerp. Het was bijwijlen een goede en boeiende discussie, maar op een bepaald moment stelt men vast dat bepaalde standpunten te ver uit elkaar liggen. Wij hebben heel wat amendementen ingediend en geprobeerd wijzigingen aan te brengen, maar dat is niet gelukt. Dat is democratie en de wet van de meerderheid. Wij zullen consequent zijn en vandaag het

wetsontwerp niet goedkeuren.

Is er dan niets positiefs te vertellen over het ontwerp? Natuurlijk valt er iets positiefs te zeggen. Ik meen dat het goed is dat er nu eindelijk een wettelijk kader is vastgelegd dat regelt wat de veiligheidsdiensten kunnen en mogen doen en onder welke voorwaarden. Er worden ook controlemechanismen opgelegd.

Ik wil duidelijk zijn: de strijd tegen terrorisme is uiteraard belangrijk. Wij mogen daar niet zomaar overheen gaan. De strijd tegen het terrorisme kan en mag echter geen voorwendsel worden om wetten goed te keuren die gevaarlijk zijn voor de persoonlijke vrijheid. Daaraan moeten we dergelijke wetteksten steeds toetsen. Op papier kan het er allemaal goed uitzien. De vraag is ook hoe een en ander in de praktijk georganiseerd zal worden. Zijn er voldoende waarborgen in de wet ingeschreven om te vermijden dat men over de schreef gaat?

Mijnheer de minister, collega's, het ontwerp is voorlopig het laatste initiatief in een lange rij van wetten en maatregelen die genomen zijn na de aanslagen van 11 september om de overheden meer middelen te geven in de strijd tegen het terrorisme en de georganiseerde criminaliteit. Die evolutie is merkbaar in heel Europa. België is geen unicum. Sommigen zeggen dat wij wat achterliepen, maar de vraag is ook of wij altijd met de anderen moeten meelopen. De evolutie is merkbaar en wij zien ook dat dat vaak onder druk is van de Verenigde Staten.

Net omdat er sinds 11 september 2001 heel wat wetswijzigingen zijn goedgekeurd die tot doel hebben het terrorisme te bestrijden, hebben wij met onze fractie in het begin van het jaar gevraagd om een evaluatie te maken van de diverse wetgevende initiatieven die in de voorbije jaren zijn genomen. De commissie heeft daarmee een aanvang gemaakt. Wij hebben daarover heel interessante discussies en besprekingen gehad, maar op het ogenblik dat wij begonnen zijn met de bespreking van de BIM-wet, was de evaluatie niet af, mijnheer de minister. Dat is jammer, want wij waren mooi vertrokken, met een goede doelstelling, maar wij hebben niet het hele traject kunnen afleggen.

Daarom stellen we ook voor om binnen een bepaalde termijn opnieuw een evaluatie te maken. We hebben daarover de discussie gevoerd. Als de wet een aantal jaren in werking is, moeten we opnieuw evalueren. U zegt dat er om de zoveel maanden verslagen moeten worden ingediend en dat controle mogelijk is. Opnieuw, het Comité I is een beperkte groep van personen die de directe controle moet uitvoeren. Wat we op onze banken zullen krijgen, zal een jaarrapport zijn van het Comité I. Dat is natuurlijk niet zo heel veel om de controle van nabij te volgen.

Als we zo'n wet goedkeuren, is het dan wel of niet noodzakelijk om de bevoegdheden van de veiligheidsdiensten uit te breiden? Men zegt dan altijd dat we moeten meegaan en dat de buitenlandse veiligheidsdiensten veel meer kunnen dan wij. Wij lopen achter. De vraag is echter of de Veiligheid van de Staat al die methodes nodig heeft om haar werk goed te doen. De voorstanders bevestigen dat en ze voegen er nog een argument aan toe, namelijk dat ook de politiediensten beschikken over de bijzondere methodes in het kader van de BOM-wetgeving. Dat is natuurlijk geen argument en toont eigenlijk alleen aan dat er op het terrein ook concurrentie is. Terwijl er vroeger concurrentie was tussen de verschillende politiediensten, zien we nu concurrentie ontstaan tussen politiediensten en veiligheidsdiensten bij de strijd tegen het terrorisme, het verzamelen van inlichtingen enzovoort. De concurrentie verplaatst zich dus naar een ander terrein. Het argument "als zij die methodes mogen gebruiken, moeten wij dat ook kunnen doen of we lopen achter", is mijns inziens geen goed argument. Het is bovendien niet omdat politiediensten bepaalde methodes mogen gebruiken, dat ook inlichtingendiensten per se dezelfde methodes zouden moeten kunnen gebruiken.

Mijnheer de minister, wij hebben heel veel opmerkingen gemaakt bij het wetsontwerp. Ik wil drie belangrijke kritische opmerkingen behandelen, waarmee we de zwakke punten in de wet blootleggen. Ten eerste zijn de definities te vaag. We hebben daarover ook in de commissie een discussie gevoerd. Het tweede punt van kritiek gaat het over wat er gebeurt met de informatie die verzameld wordt door veiligheidsdiensten in relatie tot de justitie. Ten derde gaat het om de controle.

Ten eerste, mijnheer de minister, we hebben gezegd dat de strijd tegen het terrorisme belangrijk is en dat we daar volledig achter staan. Doch, als de veiligheidsdiensten die methodes mogen hanteren, tegen wie zullen ze die dan allemaal gebruiken? Daar maken wij ons zorgen over. Wij hebben daarover de discussie gevoerd. De definities in de wet zijn eigenlijk te ruim. Neem nu bijvoorbeeld een begrip als het radicaliseringsproces. Wanneer zal een groepering nu radicaliseren, wat is radicaliseren en vanaf wanneer is die radicalisering dan een probleem?

Mijnheer de minister, in tijden van economische crisis kunnen vakbonden en groeperingen hun acties radicaliseren en veel heviger ageren. Dat is ook een radicaliseringproces. In periodes dat de klimaatproblematiek zeer ernstig wordt, kan een organisatie als Greenpeace veel radicalere acties ondernemen, bijvoorbeeld aan de kerncentrales, aan de poorten van Electrabel. Als men dan de wetgeving met betrekking tot het terrorisme erbij haalt en de brede definities hanteert, dan kunnen zij ook als potentiële terroristen worden gezien, want als de elektriciteitsbevoorrading in het gedrang komt, kan er sprake zijn van terrorisme.

Mijnheer de minister, ik wil maar zeggen dat men steeds moet opletten met de definiëring. Het is natuurlijk niet gemakkelijk om definities te maken, maar hier is men volgens ons te ruim geweest.

Het voorbeeld dat ik gaf van Greenpeace, is niet zo fictief. Enkele weken geleden verscheen er nog een artikel in De Morgen over de infiltratie van een lid van de militaire veiligheidsdienst ADIV in de milieubeweging gedurende 20 à 25 jaar. Noteert zo iemand dan wanneer men nog eens naar Kleine Brogel over het hek zal springen? Is dat zo staatsgevaarlijk? 25 jaar zijn zij daarmee blijkbaar reeds bezig. Het werd niet ontkend. Is het waar?

Men was onder andere ook betrokken bij de organisatie van de Big Ask. Ook daarin moest men infiltreren en moest men weten wat er daar zou gebeuren als tienduizenden mensen aan het dansen waren op het strand van Oostende. De militaire veiligheidsdienst moest dat allemaal weten en infiltreerde. Van mij mogen er veiligheidsdiensten bestaan, maar dan gaat het wel over de bewaking van de veiligheid van de Staat. Is zo'n Big Ask zo schadelijk voor de veiligheid van de Staat? Waar ze tegen protesteren, is schadelijk voor de wereld en voor het overleven van de mensheid, mijnheer de minister, maar zeker niet voor het voortbestaan van ons land.

Dan hebben wij de discussie gehad welke groeperingen allemaal gevisieerd worden. Daar staan inderdaad ook de nationalist en anarchisten tussen. Men heeft natuurlijk nationalist die staatsgevaarlijk zijn. Wij kennen ze heel goed. Volgens sommigen is echter van alle Vlaamse verkozenen een derde Vlaamsgezind, Vlaamsnationalist. Men spreekt over de V-partijen. Een derde van de verkozenen in het Vlaams Parlement en hier in het federaal Parlement zouden nationalist zijn. Dat wil zeggen dat een derde van de Vlaamse verkozenen potentieel kan gevolgd worden door de staatsveiligheid. Dat is een groot probleem.

Misschien zijn er ook bij de Franstaligen een aantal nationalist. Ik ken die nationalistische stromingen aan Franstalige zijde niet zo goed, mijnheer de minister, maar ook daar kunnen er nationalist zijn. Het zullen er minder zijn. Zijn die per se allemaal staatsgevaarlijk?

Ik zie dat er onder de Franstaligen toch enige discussie is over de vraag of ze nu al dan niet staatsgevaarlijk zijn. Wij zullen echter niet nader op het thema ingaan.

Mijnheer de minister, onze fractie is ervaringsdeskundige. Blijkbaar werden tien tot vijftien jaar geleden immers ook verkozenen van Ecolo en Groen! door de Veiligheid van de Staat gevolgd. Er bestonden dossiers van. Een en ander staat ook in de jaarverslagen van het Comité I.

Zijn wij dan zo staatsgevaarlijk? Zijn wij anarchisten? Zijn wij dan zo staatsgevaarlijk, mijnheer de minister?

Het voorgaande zijn treffende voorbeelden van de vaststelling dat - hoewel iedereen weet dat het de bedoeling niet is - het in de praktijk gebeurt dat veiligheidsdiensten bezig zijn met het op fiche zetten van en dossiers aanleggen over personen en groeperingen die in se niet staatsgevaarlijk zijn.

Vage definities kunnen aldus bijna een vrijbrief voor inlichtingen- en veiligheidsdiensten worden. Wij hopen natuurlijk dat zulks niet zal gebeuren en dat de controle goed zal werken. Wij hopen ook dat iemand, wanneer hij te ver gaat, zal worden tegengehouden. De wet biedt volgens ons echter te weinig garanties ter zake.

Ten tweede, een ander fundamenteel probleem is de vraag wat er gebeurt met de informatie die bij het verzamelen van inlichtingen wordt verkregen.

Er kan worden gevreesd dat de informatie van veiligheidsdiensten in gerechtelijke dossiers zal worden gebruikt. Ook de Orde van Vlaamse Balies heeft ter zake opmerkingen gemaakt en is daarvoor bevreesd. In

de wet zijn er te weinig garanties ingebouwd om dergelijke daden te vermijden. De angst of vrees is dat een aantal politiediensten, indien zij het zelf niet kunnen, misschien van de Veiligheid van de Staat gebruik zal maken om bepaalde inlichtingen op te sporen en te verzamelen, teneinde ze in een strafrechtelijke procedure te kunnen gebruiken.

Wij moeten op voorgaand punt heel duidelijk zijn. U was het ermee eens in de commissie. Ook iedereen in het Parlement is het er denkkelijk mee eens. Wij moeten een duidelijk onderscheid maken tussen, enerzijds, het verzamelen van inlichtingen met het oog op de Veiligheid van de Staat en, anderzijds, onderzoeken die gebeuren om misdrijven op te sporen en te bestraffen. Het laatstgenoemde behoort immers tot de bevoegdheid van het gerecht, de parketten, de onderzoeksrechters en de politiediensten. Beide zaken mogen absoluut niet worden vermengd.

De voorgaande bemerking is bijzonder belangrijk. Wij moeten ter zake heel waakzaam zijn. Ik hoop dat het Comité I, dat het toezicht zal uitoefenen, en andere organen aan de bedoelde problematiek heel veel aandacht zullen schenken.

Mijn derde punt gaat over de controle, want alles staat of valt immers met een goede controle.

Voor ons is de controle onvoldoende. Ik zal vier kleine voorbeelden geven waarom wij dat vinden.

Wij vinden dat er voor de controle best geen onderscheid wordt gemaakt tussen de specifieke en uitzonderlijke methoden. Nu wordt er wel een onderscheid gemaakt. Wat ons betreft, mag zowel voor de specifieke als voor de uitzonderlijke methodes een voorafgaande toestemming worden gevraagd. Dat is de beste garantie om controle uit te oefenen op de activiteiten van de veiligheidsdiensten. Men zal zeggen dat het veel werk zal opleveren, maar dat is dan de prijs die wij moeten betalen voor de democratie en voor de bescherming van de privacy.

Mijn tweede opmerking gaat over de samenstelling van de commissie, waarin ook een procureur des Konings aanwezig is. Wij hebben daarover de discussie gevoerd en er zijn ook amendementen over ingediend. Voor ons hoort een parketmagistraat daarin niet thuis. Het zou veel beter zijn, mochten alleen leden van de zetel daarin zitting hebben, want het openbaar ministerie heeft natuurlijk ook andere belangen. Het is ook een opmerking geweest van de Orde van Vlaamse Balies. In de hoorzittingen heeft advocaat Hans Rieder dat standpunt verkondigd. Wij kunnen hem daarin volledig volgen.

Ten derde, mijnheer de minister, verwijs ik naar het fameuze amendement dat nog op het einde, in de tweede lezing, vanuit de regering is ingediend. Het amendement zorgt er eigenlijk voor dat het Comité I niet altijd de informatie zal krijgen die het opvraagt bij de diensten. Het volstaat dat een dienst die een vraag krijgt om informatie over te zenden, verklaart dat die informatie niet relevant is. Daarmee is de zaak af en moet zij de informatie niet bezorgen aan het Comité I.

De meerderheid zegt dat het Comité I controle zal uitoefenen. In de eerste plaats zit alleen de meerderheid in het Comité I en door het amendement kunnen diensten zelfs weigeren om informatie over te zenden aan het Comité I. Zij moeten dat niet eens motiveren. Ze moeten gewoon zeggen dat het niet relevant is. Dat is werkelijk onaanvaardbaar. In zo'n wetgeving is een controlesysteem bijzonder belangrijk. Als wij kiezen voor het systeem van het Comité I, moet dat ook de volheid van bevoegdheid hebben. Als zij documenten opvragen, moeten zij die documenten ook kunnen krijgen, tenzij er echt specifieke redenen zijn waarom het niet kan, maar dan moet men dat ten minste kunnen motiveren. Ook dat is niet voorzien in dit ontwerp.

Ten vierde gaat het ook over de controle op de buitenlandse veiligheidsdiensten, mijnheer de minister. Dat is duidelijk gebleken bij de hoorzittingen en in de besprekingen. We hebben niet alleen te maken met de Veiligheid van de Staat of de militaire veiligheidsdiensten van ons land. Er zijn ook buitenlandse veiligheidsdiensten aanwezig op ons grondgebied. We kennen ze ook. Alle grootmachten zullen hier wel aanwezig zijn. De Mossad zal ook wel aanwezig zijn. Ze zitten dagelijks op Zaventem. Wij hebben daarover al andere discussies gevoerd.

Met het voorzitterschap van België, vanaf 1 juli, zullen nog veel meer buitenlandse veiligheidsdiensten naar hier komen. Hoe kunnen wij controle uitoefenen op de activiteiten van buitenlandse veiligheidsdiensten in ons land?

Ik heb daarbij een bijkomende vraag. Als onze wetgeving misschien hier en daar wat te streng is, worden

dan bepaalde taken niet uitbesteed aan buitenlandse veiligheidsdiensten die actief zijn op ons grondgebied en die niet vallen onder de Belgische wetgeving?

De problematiek van de controle op de activiteiten van buitenlandse veiligheidsdiensten is in het jaarrapport van het Comité I al meermaals aangekaart. Op dat vlak is er nood aan initiatieven en duidelijke afspraken.

Mijnheer de minister, u hebt zich in de commissie geëngageerd om daar werk van te maken. Dat blijkt jammer genoeg niet uit dit wetsontwerp. Ik hoop dan ook dat wij dit jaar die controle in een kader kunnen gieten.

Volgens ons is de controle de achillespees van dit ontwerp. Uit de praktijk zal blijken of die controle goed zal werken. Wij vrezen voor gaten. In de komende maanden en jaren zullen wij dat van heel nabij opvolgen, in zoverre dat mogelijk zal zijn.

Ik eindig met een opmerking van de juridische dienst na de eerste lezing, met name over de bepaling dat de Senaat de begroting van het Comité I bepaalt. De juridische dienst heeft toen gezegd dat dat niet kan, dat het de Kamer is die bevoegd is voor de vastlegging van de begroting.

U zou dat nazien en daarover vandaag toelichting geven. Evenwel, in de tekst staat nog altijd dat de Senaat de begroting vastlegt. Ik verwacht uw antwoord. Het staat helemaal op het eind van het verslag, onder uw woorden. Ik heb het nagelezen. U moet dat ook eens doen, mijnheer de minister. Een verslag kan soms interessant zijn.

Wij hebben een aantal amendementen ingediend. We hebben er in de commissie heel wat ingediend. Vier daarvan dienen wij opnieuw in. Die worden straks tijdens de uiteenzetting van mijn collega Lahssaini toegelicht.

**13.13 Fouad Lahssaini** (Ecolo-Groen!): Madame la présidente, après l'excellente intervention de mon collègue Van Hecke, je serai bref. Pour commencer, je tiens à apporter une précision et une rectification.

Lors de sa lecture du rapport, ma collègue Nyssens a dit que le travail mené en commission était quasiment combiné, car il réalisait en une fois et l'évaluation des lois antiterroristes et le travail sur les méthodes de recueil des données (MRD). Je rappellerai le fait que le travail sur les MRD nous a été imposé et qu'il est passé au-dessus du travail que nous menions sur l'évaluation des lois antiterroristes. Ce projet nous est arrivé dicté par le gouvernement qui le liait à la discussion et au travail sur les assises.

Je tenais à rappeler ce contexte dans lequel nous avons travaillé.

**13.14 Clotilde Nyssens** (cdH): Monsieur Lahssaini, je comprends ce que vous dites, mais il me faut rectifier légèrement pour les besoins du rapport.

Deux éléments se sont rencontrés. Il est vrai que la Chambre avait décidé d'évaluer les lois antiterroristes; nous sommes d'accord. Nous avons commencé ce travail et organisé une série d'auditions. Pendant ce temps, indépendamment de nos travaux, le Sénat – et nous n'avons rien à voir avec le calendrier du Sénat – s'est penché sur ce projet de loi relatif aux méthodes de recueil des données. Le Sénat a mis le temps qui lui appartient et, à un moment, a transmis le projet à la Chambre. La Chambre s'est donc trouvée avec un projet de loi venant du Sénat relatif aux méthodes de recueil des données, alors que la commission disposait déjà d'une grande partie des auditions sur les lois antiterroristes.

Voilà ce qui s'est passé. À ce moment, nous avons eu une discussion: comment faire face aux calendriers de ces deux chambres courant indépendamment l'un de l'autre, ce qui est assez normal? Nous avons alors décidé de ne pas retarder l'examen du projet de loi relatif aux MRD en provenance du Sénat, vu que ce projet était attendu et examiné depuis des années. Nous avons opté pour reprendre ce projet de loi et utiliser déjà ce que nous avons entendu lors des auditions d'évaluation des lois antiterroristes pour les besoins de ce projet de loi.

Il est vrai que nous n'avons pas encore effectué d'évaluation des lois antiterroristes comme telles. Voilà ce que je voulais rectifier, mais je crois que nous sommes d'accord sur ce calendrier.

**13.15 Fouad Lahssaini** (Ecolo-Groen!): Vous vous souviendrez que lors de la législature précédente, nous



avons décidé de demander au Sénat d'arrêter le travail sur le projet MRD car nous avons vu le lien qui existait entre l'évaluation de lois antiterroristes et le travail sur ce projet de loi. Nous avons vu les conséquences possibles et il nous avait semblé important de pouvoir clarifier d'abord ce chapitre sur les lois antiterroristes, qui datent d'avant le 11 septembre, avant de mettre en place de nouvelles lois.

L'évaluation de lois antiterroristes n'est pas arrivée toute seule. Elle est arrivée suite à la constatation d'un certain nombre d'erreurs judiciaires, de dépassements et de menaces sur les libertés individuelles. Ces libertés individuelles sont au cœur du projet dont nous discutons aujourd'hui.

La question de l'évaluation de lois antiterroristes n'était pas une méthode pour ralentir le travail qui était mené au Sénat. C'est un débat fondamental car il remet en cause les libertés individuelles et les libertés démocratiques auxquelles nous sommes tous attachés.

On a dit qu'on allait utiliser le débat qui était mené jusque-là sur les lois antiterroristes dans le cadre de la discussion sur les MRD. C'est là que je sens la menace qui pèse sur ce travail. Pour moi, ce travail a été stoppé de manière incorrecte et il va falloir le reprendre d'urgence, sans le lier au projet dont nous discutons aujourd'hui. Ce sont deux choses qui sont malheureusement devenues distinctes. Le débat sur les lois antiterroristes n'est pas complémentaire au projet dont nous discutons aujourd'hui.

C'est un éclaircissement que je tenais à apporter. Je reviendrai en commission pour rappeler que le travail sur les lois antiterroristes doit avoir lieu avec la même rigueur que celle dont nous avons fait preuve pour l'examen de ce projet de loi.

Le projet de loi qui est mis au vote aujourd'hui a pour but de réglementer les méthodes de recueil des données utilisées par les services de renseignement et de sécurité. Il élargit considérablement le champ d'application de la loi de 1998 et donc la sphère de compétence des services visés.

Les méthodes initiales de recueil de données, déjà réglementées par la loi de 1998, sont qualifiées aujourd'hui de méthodes ordinaires. En créant des méthodes spécifiques et exceptionnelles, le projet étend de façon importante les moyens légaux mis à la disposition des services de renseignement et de sécurité. Nous sommes tous d'accord sur ce point.

Les principales raisons invoquées par l'exposé des motifs reposent sur la nécessité pour ces services de voir leurs compétences élargies, d'une part, à la suite de l'apparition de nouvelles menaces et, d'autre part, parce que la Belgique serait le dernier pays européen à ne pas en disposer. Si nous sommes tous d'accord pour dire qu'il y a une nécessité et une urgence à se prémunir et à lutter contre le terrorisme, nous sommes également d'accord pour dire que cela ne doit pas se faire au détriment de nos libertés et que nous devons trouver un juste équilibre entre les deux préoccupations.

En ce qui concerne la position de la Belgique par rapport aux autres pays européens, il faut savoir qu'aux Pays-Bas, en Allemagne et en France, les législations prévoient un régime d'autorisation pour recourir à ces méthodes, y compris à celles que nous qualifions aujourd'hui de méthodes ordinaires. Dire que notre pays présente un retard par rapport aux autres pays européens doit être relativisé. On peut le concevoir sous certains aspects mais je pense que pour d'autres, il faut remettre les choses à leur place.

Jusqu'ici, la Belgique a utilisé de manière non contrôlée – et on ne sait pas jusqu'où – les méthodes ordinaires. C'est le mérite du projet dont nous discutons aujourd'hui. En effet, si nous réglementons ces méthodes, nous verrons sans doute davantage jusqu'où elles peuvent aller et quels sont les pouvoirs à conférer aux services de sécurité et de sûreté.

Ce projet accorde donc d'importants pouvoirs d'investigation à la Sûreté, qui sont très intrusifs pour la vie privée des personnes. Il s'agit notamment d'observations dans les lieux privés, d'écoutes téléphoniques, d'accès aux courriers électroniques et j'en passe.

Dès lors, il nous paraît primordial de porter une attention particulière aux nouveaux pouvoirs conférés aux services de renseignement afin de déterminer clairement si les ingérences nouvelles instaurées sont effectivement contenues dans une loi claire, précise et prévisible et si ces ingérences peuvent satisfaire aux principes de légalité et de proportionnalité consacrés par la Convention européenne des droits de l'homme.

Je ne reviendrai pas sur le débat que nous avons eu en commission, mais si nous passions au crible ces

différentes exigences, nous constaterions jusqu'à quel point nous nous trouvons sur une corde raide. Le caractère flou et disproportionné des définitions doit nous inciter à la prudence et à la vigilance.

J'invite tous mes collègues à lire avec attention notre amendement visant à corriger le caractère vague et disproportionné des missions que les services de renseignement pourront effectuer sous le couvert d'une surveillance et ce, dans des situations très diverses.

Mon collègue Van Hecke a déjà évoqué le cas d'ONG, de syndicats, de journalistes, mais aussi de citoyens qui pourraient être concernés par cet élargissement des pouvoirs des services de renseignement et de sécurité.

Je voudrais également rappeler que des organisations comme Oxfam ou les Amis de la Paix figuraient, il y a quelques années, sur la liste des organisations considérées comme terroristes. Or, nous savons aujourd'hui ce que sont vraiment ces organisations.

Je voudrais encore préciser qu'il y a quelques semaines, la cour d'appel de Liège a débouté l'État belge dans sa tentative de condamner trois syndicalistes qui pouvaient être considérés, au regard du texte qui nous est soumis aujourd'hui, comme des personnes représentant une menace, potentiellement capables de fomenter des actes terroristes.

Dans ce débat, il est question d'extrémisme, de fondamentalisme ou de radicalisme. Il faut savoir que, dans les faits, chacun d'entre nous risque d'être concerné dans sa vie quotidienne, dans le cadre des contacts, des relations qu'il peut entretenir avec des lobbies. Ces derniers peuvent à certains moments être catalogués comme représentant une menace, comme étant des terroristes. Et, comme l'a dit mon collègue, la crise économique actuelle va amener certains groupes de personnes, d'associations à s'organiser pour revendiquer des droits, protéger leurs acquis et tenter de lutter contre un modèle qui les met parfois dans une situation de fragilité. Demain, ces organisations, ces citoyens pourront aussi être catalogués comme des menaces, voire des terroristes.

J'en viens à une autre remarque. Puisque les méthodes ordinaires, spécifiques et exceptionnelles sont désormais définies très clairement, il nous paraît pour le moins nécessaire de nous aligner sur les autres pays européens. Pour chacune de ces méthodes, il faut faire en sorte qu'une demande d'autorisation préalable soit déposée devant la commission qui sera créée à cet effet.

S'il est aujourd'hui nécessaire et urgent de voir plus clair dans les méthodes de travail des services de sécurité et de police, il est tout aussi important de mettre en place de manière très claire le contrôle et le cadre dans lequel celui-ci va s'opérer. Il faut éviter de postposer à chaque fois ou de mettre des garde-fous après l'intervention de ces services. Comme l'a dit mon collègue, nous avons déposé des amendements qui concernent ces différentes dimensions.

Ma collègue du PS, Mme Déom, a attiré à juste titre notre attention sur l'utilité de procéder à des évaluations, même si nous savons, monsieur le ministre, que vous n'êtes pas particulièrement partisan des évaluations. Aujourd'hui, c'est à nous de prendre une décision. Il nous faut mettre en place un système d'évaluation de cet ensemble de méthodes que nous élaborons depuis quelques mois. Nous proposons de mettre cette évaluation sur les bancs du parlement dans trois ans, pour que nous puissions juger – et j'en reviens à la préoccupation énoncée par chacun des intervenants – notre capacité à trouver cet équilibre entre protection de la vie privée, sécurité et sûreté de l'État.

**13.16 Renaat Landuyt** (sp.a): Mevrouw de voorzitter, waarde collega's, wat dit wetsvoorstel betreft, denk ik dat er een klein probleempje is met artikel 1. Ik ga daar niet op doorduwen, maar daar staat een verkeerd artikel. Het moet wellicht op grond zijn van artikel 78 en niet op grond van artikel 77. Het is niet van essentieel belang, maar het is wel een enorme schoonheidsfout die een en ander ongrondwettelijk dreigt te maken. Dit voor de volledigheid.

Ik wil het hebben over de noodzaak dat er effectief een wettelijke regeling komt voor de bijzondere inlichtingenmethoden. Ik wil die noodzaak even onderstrepen aan de hand van het fantastisch verslag, vooral voor de bijlagen, van collega Nyssens. De verklaring van administrateur-generaal Wynants in verband met de noodzaak van een wettelijke regeling is sprekend. Wat vertelt de leider van onze inlichtingendiensten in een duidelijk andere stijl dan die van de jaren tachtig of negentig? In die periode liep de chef van de inlichtingendiensten vlugger weg dan Liekendaal als er pers in de buurt was, een beetje zoals Leterme in

moeilijke tijden; weglopen was het enige beeld dat wij kenden van de Belgische inlichtingendienst.

Vandaag is dat anders. Vandaag stelt de administrateur-generaal zich zeer open op tegenover de media en ook, dat moet worden gezegd, tegenover het Parlement. Tegen mijn gewoonte in wil ik even een citaat geven en zo het nut van hoorzittingen onderstrepen, mijnheer de minister. U moet eens luisteren. Ik denk dat daaromtrent nog een en ander te doen valt. De heer Wynants zegt het volgende: "Doordat ze geen technische methodes mogen gebruiken, hebben onze inlichtingendiensten het steeds moeilijker ten aanzien van andere Europese inlichtingendiensten. Aangezien onze diensten niet over de vereiste wettelijke middelen beschikken, aarzelen de andere Europese diensten om met hen samen te werken". Tot zover de degelijke vaststelling dat er nood is aan een wettelijke regeling om ook op ons grondgebied de nodige inlichtingen te verwerven. Voorts zegt de heer Wynants echter: "In zekere mate maakt dat gebrek aan middelen onze inlichtingendiensten ook afhankelijk van de buitenlandse inlichtingendiensten, die technologisch veel performanter zijn".

En nu komt het: "Die vaststelling roept vragen op en toont aan dat er op ons grondgebied andere inlichtingendiensten actief zijn die zeker wel gebruikmaken van die technologieën". Eigenlijk staat hier mooi beschreven dat het effectief nodig is dat wij een wettelijke regeling hebben, omdat het gebeurt. Vandaag worden mensen al afgeluisterd, maar niet door onze diensten, wel door buitenlandse diensten. Als we met name nog een beetje gerespecteerd willen worden, zo zegt de heer Wynants, dan moeten wij met die diensten samenwerken. Met andere woorden, er is een vorm van onderaanneming. We laten het vuile werk door andere inlichtingendiensten uitvoeren.

Mijnheer de minister, ik hoop, nu er een wettelijke regeling komt, dat er ook opgetreden zal worden tegen dergelijke methoden van buitenlandse diensten. U weet dat er een zeer bekende zaak is die nog niet opgelost is, waarvan we nog niet alles weten, in verband met de Europese Commissie en het af luisteren in de rand van de Europese Raad. Dan nog zitten we met de vaststelling dat er bijzondere inlichtingenmethodes zonder wettelijke basis gebruikt worden door buitenlandse diensten. Morgen is dat duidelijk een onwettelijke situatie, voor zover het dat gisteren nog niet was. In ieder geval reken ik erop, gelet op de officiële verklaring van de heer Wynants, dat dit enig gevolg zal krijgen.

*Voorzitter: Patrick Dewael, voorzitter.*

*Président: Patrick Dewael, président.*

Nogmaals, de kernboodschap van de wettekst kunnen we volgen. We kunnen de tekst nog niet goedkeuren omdat hij nog niet perfect is. Ik denk dat er in de toekomst nog een en ander zal moeten gebeuren.

Het is goed dat wij hier — dat is niet in de Senaat gebeurd — de administratieve commissie die de controle moet uitvoeren, volledig onder controle plaatsen van het Comité I. Dat is een verbetering ten opzichte van de tekst van de Senaat.

Op het volgend vlak blijf ik echter nog een beetje op mijn honger zitten. Het brengt mij terug bij de heer Wynants. Wij zullen niet alleen over bijzonder opsporingsmethoden beschikken en dus meer mogelijkheden kunnen geven aan de procureurs en de onderzoeksrechters in het raam van het gerechtelijk onderzoek. Nu wij een wettelijke regeling hebben, begrijp ik niet dat wij langer wettelijk toelaten, blijkbaar, dat de administrateur-generaal van de inlichtingendiensten meer verklaringen mag afleggen dan een procureur, lopende een strafonderzoek.

Het is een andere mogelijkheid en het laat meer toe.

Waar ik mij een beetje aan stoorde, niet omwille van persoonlijke sympathie voor het slachtoffer, was het feit dat hij een paar maanden geleden een opsomming gaf van allerlei organisaties waarvan die persoon lid was, een persoon die voor niets veroordeeld werd en die geen strafonderzoek tegen zich had. Dat iemand dit doet in zijn hoedanigheid van hoofd van de inlichtingendienst, geeft aan de informatie een zeker karakter. Dat kunnen wij niet ontkennen.

Er is de mogelijkheid van bijzondere inlichtingenmethoden. Er is een dienst die zeer veel kan weten over het privéleven van bepaalde personen. Dan toelaten dat die man verklaringen aflegt over een persoon op een manier die ruimer is dan de mogelijkheden van een procureur of onderzoeksrechter, kan niet in een democratische rechtsstaat.

Zoals het nu in de wettekst is geformuleerd en zoals in de praktijk is goedgekeurd, ook door uzelf, mijnheer de minister in naam van de Belgische Staat, mag de baas van de inlichtingendiensten via de televisie zonder meer een opsomming geven van de activiteiten van een persoon die niet wordt vervolgd noch wordt veroordeeld. Desondanks mag hij met zijn autoriteit zeggen hoe de zaken zitten. Ik denk dat dit echt niet kan.

Hij maakt er zich hier gemakkelijk vanaf door te zeggen dat het toch in de krant stond, wat zijn eigen inlichtingendienst dan weer een vreemd gewicht geeft. Waarom moet hij als hoofd van de inlichtingendienst dan zeggen wat in de krant stond? Het feit dat hij het zegt, geeft het een officieel karakter.

Ik denk niet dat het de bedoeling mag zijn om de inlichtingendienst de mogelijkheid te geven om gesprekken af te luisteren en nadien te zeggen hoe het zit.

Waarom mag hij dat zeggen? Omdat het volgens de wettekst misschien nodig was. In Antwerpen was het plots nodig om over een bepaald persoon te zeggen waarmee hij allemaal bezig was. Dat lijkt mij iets dat wij niet mogen toelaten.

Ik hoop dat u nogmaals officieel zegt dat dit een slechte interpretatie van het bestaande artikel is.

Dat is het enige amendement dat ik opnieuw heb ingediend, mijn andere amendementen zijn goedgekeurd. Het strekt ertoe aan de administrateur-generaal van de inlichtingendienst dezelfde mogelijkheid te geven, niet meer en niet minder, als aan een procureur om verklaringen af te leggen, lopende een strafonderzoek.

Daarbij krijgt hij dus dezelfde bescherming van de vermoede onschuld van iedereen, zonder dat men namen mag te noemen, want in het kader van een strafonderzoek mag men geen namen noemen. Volgens de praktijk en de huidige wettekst mag de administrateur-generaal namen noemen of over personen inlichtingen verspreiden. Ik denk dat wij dat moeten verhinderen. Vandaar hoop ik, nu de inlichtingendiensten meer mogelijkheden hebben, dat u ermee akkoord kunt gaan dat wij de mogelijkheden om verklaringen af te leggen, moeten inperken, want straks zal hij geen verklaring meer afleggen over wat hij in de krant heeft gelezen, maar wel over wat hij heeft afgeluisterd. Ik meen dat dat een stap te ver is. Daarom denk ik dat wij de tekst moeten aanpassen.

Ik hoop dus, waarde collega's, dat u nog eens rustig mijn amendement zult vergelijken met de huidige situatie van een procureur. Het is letterlijk de tekst over de procureur, lopende het strafonderzoek, die ik ook toepas voor de administrateur-generaal, want vandaag kan die volgens de letter en de interpretatie in de praktijk van de wet veel meer verklaringen afleggen.

Mijnheer de minister, ik verwijs ook nog naar mijn citaat van de verklaring van de heer Wynants. Als ambtenaar weet hij dat buitenlandse inlichtingendiensten onze gesprekken aftappen. Het staat in zijn verklaring. Straks mag hij dat zelf doen. Ik hoop dat hij nu, met het artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering in de hand, de nodige aangiftes zal doen van wie hier op ons grondgebied onwettig bezig is. Ik hoop dat u hem daaromtrent nog eens een goede, duidelijke richtlijn zult geven.

Voorts hoop ik steun te krijgen voor een wettelijke beperking inzake zijn vermogen om te spreken. Hij mag niet weglopen, zoals vroeger, maar hij moet ook niet overdrijven door nu alles op straat te gooien.

De **voorzitter**: De heer Landuyt was de laatste spreker in de algemene bespreking. De minister van Justitie heeft het woord.

**13.17** Minister **Stefaan De Clerck**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik dank in eerste instantie de verslaggeefster voor het voortreffelijke werk en het perfecte rapport.

Onderhavige, belangrijke ontwerp heeft een heel circuit afgelegd. Het wordt vandaag in de Kamer voorgelegd.

Hopelijk wordt het straks ook goedgekeurd.

Het is natuurlijk een vervolg op de wetgeving van 1998 – dat is dus een tijd geleden –, waarmee wij de moederwetgeving of basiswetgeving voor de inlichtingen- en veiligheidsdienst hebben goedgekeurd, nadat we de tekst een lange tijd hadden voorbereid. Beide Belgische inlichtingendiensten, namelijk de Veiligheid

van de Staat en de Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid van de Krijgsmacht, hebben toen een wettelijk kader gekregen.

Die wet hebben we maximaal onaangeroerd gelaten, wat belangrijk is, bijvoorbeeld op het vlak van de definities en op het vlak van methodes van geheimhouding of mogelijkheden om gesprekken te voeren of naar buiten te komen.

Wij hebben voor de strategie gekozen om het geheel van de wetgeving te laten zoals hij is. De wet is immers een goede basis. Het grote probleem van bij het begin was echter dat in de wetgeving enkel de gewone methodes waren vastgelegd. Een aantal bijkomende initiatieven moest bijgevolg worden genomen om andere methodes toe te laten. Het gaat om methodes die door buitenlandse diensten kunnen worden gebruikt, maar nog niet door de Belgische diensten. Het was dus absoluut noodzakelijk om een en ander ook in de Belgische wetgeving te integreren.

Natuurlijk is de wereld intussen erg veranderd. Natuurlijk zijn de technologieën en de dreigingen veranderd. Natuurlijk is er de absolute noodzaak van een accurate wetgeving. Natuurlijk is een inlichtingendienst in voornoemde zin ook nuttig.

Ik volg dus helemaal de houding van de leden van het Vlaams Belang niet, die menen dat een en ander beter door de politie wordt gedaan. Het zou pas een probleem met zich brengen, indien de politie niet alleen de strafrechtelijke feiten zou opsporen, maar ook nog eens inlichtingen zou verzamelen en alles zou worden vermengd. Zulks zou pas een democratisch gevaarlijke situatie met zich brengen. Het is dus veel beter dat dergelijke daden door een eigen inlichtingen- en veiligheidsdienst worden verricht.

Ik zal de elementen van de voorliggende wet niet allemaal hernemen. Ik zal proberen op enkele, specifieke opmerkingen te antwoorden.

Aan mevrouw Smeyers, die niet meer aanwezig is, kan ik alleen antwoorden dat zij haar commentaren beter in de commissie bekend had gemaakt. Zij had beter toen amendementen ingediend, aangezien zij verklaart dat een aantal zaken niet voldoet. De juiste plek voor een dergelijke vaststelling is de commissie. Via de indiening van amendementen in de commissie hadden wij dan misschien met haar bedenkingen rekening kunnen houden.

Globaal genomen heeft de Kamercommissie voor de Justitie na de Senaat een heel grondig debat aan de voorliggende, delicate en technische wetgeving gewijd. Ik dank overigens alle leden daarvoor.

Het voorliggende wetsontwerp strekt ertoe bijkomende methodes toe te kennen. Het voorstel dateert inderdaad van de vorige legislatuur.

Collega Onkelinx heeft het in de vorige regering voorgesteld. Het is overgenomen door Hugo Vandenberghe. Het is lang besproken in de Senaat. Er waren hoorzittingen en adviezen van de Raad van State. Aan het ontwerp dat vandaag voorligt, is door heel veel personen heel hard gewerkt.

Ik herhaal niet hoe de specifieke en de uitzonderlijke methoden tot een evenwicht zijn gebracht. Het is belangrijk dat we iedere keer opnieuw kijken naar de proportionaliteit en de subsidiariteit. We moeten de juiste afweging maken tussen specifieke en uitzonderlijke methoden. Een commissie moet voortdurend op een goede en efficiënte manier toekijken op de correcte toepassing van die methoden.

De meest verregaande methoden, de uitzonderlijke, kunnen enkel worden aangewend als er ernstige bedreigingen bestaan voor de inwendige veiligheid van de Staat en het voortbestaan van de democratische en Grondwettelijke orde, voor de uitwendige veiligheid van de Staat, voor internationale betrekkingen of voor het wetenschappelijk of economisch potentieel, en wanneer de bedreiging betrekking heeft op een activiteit en verband houdt met spionage, terrorisme, waaronder het radicaliseringsproces, de proliferatie, schadelijke sectarische organisaties en criminele organisaties zoals gedefinieerd in artikel 8, paragraaf 1 van de wet van 1998.

Ze zijn niet van toepassing op alle situaties. In de wet wordt een specifieke beperkende definitie opgenomen. Bijgevolg kan een uitzonderlijke methode niet zomaar worden aangewend wanneer de bedreiging betrekking heeft op, bijvoorbeeld, een activiteit die verband houdt met extremisme of met inmenging.

Het is belangrijk om die basiswetgeving en die basisdefinities te onthouden. Ik moet ze telkens herhalen voor de collega's van Ecolo-Groen! en het Vlaams Belang. Zij moeten de teksten van artikel 7 en 8 van de wetgeving herlezen en vaststellen dat de toepassing en de praktijken van de staatsveiligheid gelimiteerd zijn. Die artikelen zijn fundamenteel. Het gebruik van de methodes moeten altijd opnieuw worden getoetst door de nieuwe te installeren commissie en uiteraard ook door de begeleidingscommissie, waarover ik straks nog iets zal zeggen. Artikelen 7 en 8 zijn fundamenteel. Zij zijn sinds 1998 onveranderlijk van toepassing. Zij verhinderen excessief of ongepast gebruik van de wetgeving.

**13.18 Bart Laeremans (VB): (...)**

**13.19 Minister Stefaan De Clerck:** U moet de teksten lezen. Ik herhaal telkens dat het woord nationalisme erin staat. Het staat niet enkel in artikel 7. In artikel 8 staat dat er sprake moet zijn van nationalistische opvattingen of bedoelingen die in de praktijk strijdig zijn met de beginselen van de democratie of de mensenrechten, of met de goede werking van de democratische instellingen of andere grondslagen van de rechtstaat.

Ik heb vroeger ook reeds herhaaldelijk meegedeeld dat er schikkingen getroffen zijn om dergelijke handelingen ten opzichte van politieke partijen uit te sluiten. Ikzelf heb dus vroeger reeds absoluut verzekerd dat van de methodes geen misbruik zal worden gemaakt, ook niet ten opzichte van politieke partijen.

Kortom, met de tekst worden methodes toegevoegd aan het arsenaal methodes van de inlichtingendiensten. Er is evenwel een specifieke problematiek. Op de opmerkingen ter zake zal ik concreet antwoorden.

Notre collègue Mme Déom a posé une question sur l'article 29 et la manière dont on doit traiter les renseignements d'un côté et les aspects judiciaires de l'autre. Le transfert des deux me semble utile. Permettez-moi de vous donner lecture du texte suivant:

"Ces questions ont été posées en rapport avec l'application de l'article 29 du Code d'instruction criminelle dans le cadre de l'interception de communications électroniques au regard de la protection du secret professionnel des avocats et médecins et du secret des sources des journalistes.

Deux situations différentes peuvent se présenter: soit la prise de connaissance d'éléments d'une infraction résulte de données couvertes par le secret professionnel d'un avocat ou d'un médecin ou par le secret des sources d'un journaliste, soit la prise de connaissance d'éléments d'infraction n'est pas ouverte par le secret professionnel. Dans ces deux cas, il s'agit d'une méthode exceptionnelle qui ne peut être mise en œuvre qu'en cas de menace sérieuse contre les intérêts fondamentaux de l'État.

S'agissant de la protection du secret professionnel et du secret des sources, elle ne pourrait être mise en œuvre que si l'avocat, le médecin, le journaliste a participé personnellement et activement à la naissance ou au développement de la menace potentielle.

Le président de la Commission de surveillance a, en outre, l'obligation de prévenir le président de l'ordre ou de l'association concernée et lui donner des informations nécessaires, s'agissant d'une méthode exceptionnelle, d'être présent lors de l'exécution de la méthode et d'examiner si les données recueillies, lorsqu'elles sont protégées par le secret professionnel ou le secret des sources, ont un lien direct avec la menace.

La Commission de surveillance examine tous les éléments du dossier du point de vue légalité, subsidiarité et la proportionnalité et donne son autorisation préalablement à la mise en œuvre de la méthode exceptionnelle.

Étant donné la procédure de protection spécifique dans le cadre du secret professionnel et du secret des sources, la commission est, dans ce cas, directement ou immédiatement au courant des éléments d'une infraction révélée par le biais de la méthode exceptionnelle.

Conformément à l'article 19 en projet, la commission examine s'il existe des indices sérieux qui peuvent conduire à la commission d'un crime ou d'un délit ou s'il y a une suspicion raisonnable que des faits punissables vont être ou ont été commis, mais ne sont pas encore connus.

Dans ces cas, c'est le président de la commission qui rédige un procès-verbal non classifié après avoir

entendu le dirigeant du service de renseignement concerné. Ce procès-verbal, qui précise le contexte de la mission de renseignement ainsi que la finalité poursuivie, est transmis sans délai au procureur du Roi ou au procureur fédéral. Il ne peut à lui seul constituer le motif exclusif ni la mesure prédominante conduisant à la condamnation d'une personne. Les éléments qu'il contient doivent être étayés par d'autres éléments de preuve recueillis dans le cadre d'une finalité judiciaire".

Ce suivi est important. Il y a des interventions préalables: dès le moment où des informations sont portées à la connaissance de cette commission, il y a une procédure à respecter. Je crois que c'est une bonne méthode, avec une certaine logique dans les différentes étapes à suivre.

Er is ook een vraag gesteld over de bestuurlijke commissie en de financiering ervan. Die bestuurlijke commissie is het sleutelement van de hele wetgeving. Drie magistraten zullen oordelen over al die bijzondere technieken. Zij zullen voortdurend op de hoogte zijn en preventief of post factum, naargelang de omstandigheden, geïnformeerd moeten worden. De samenstelling is belangrijk en het voorzitterschap van deze commissie wordt uitgeoefend door een magistraat die de hoedanigheid van onderzoeksrechter heeft. Ik meen dat het belangrijk is dat een van de twee andere magistraten een lid is van het openbaar ministerie omdat die praktijk ook belangrijk is.

Wat de werkingskosten betreft, er werd in voorzien dat zij ten laste zijn van de begroting van de Senaat, niet van de Kamer. Artikel 74, 3 van de Grondwet bepaalt dat voor de begrotingen en de rekeningen van de Staat de federale wetgevende macht gezamenlijk uitgeoefend wordt door de koning en de Kamer van volksvertegenwoordigers, dit onverminderd artikel 174, eerste lid, tweede zin van de Grondwet dat bepaalt dat de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat ieder wat hen betreft jaarlijks de dotatie voor hun werking vaststellen. Bijgevolg is er geen tegenstelling tussen artikel 43,1 van het wetsontwerp en artikel 174 van de Grondwet. In de eigen dotatie van de Senaat kunnen de middelen voorzien zijn om deze instellingen te financieren. Dit is een correcte juridische constructie. Aldus zal de Senaat voortaan op voorstel van de commissie jaarlijks het budget bepalen en in haar begroting voorzien opdat de commissie over de nodige menselijke en materiële middelen zou beschikken om de goede werking te verzekeren.

Ik sluit af, uiteraard nog even verwijzend naar het bestaande vast Comité I. Daar wordt door diverse partijen uit de oppositie en nu zelfs uit de meerderheid de commentaar op gegeven dat men daar niet bij is. Ten eerste, het is in de Senaat. Het Comité P zit bij de Kamer, het Comité I bij de Senaat. Het zijn respectievelijk de Kamer en de Senaat die in hun reglement de samenstelling bepalen. De wet van 1991 voorziet in artikel 66 dat de Kamer, respectievelijk de Senaat, in haar Reglement bepaalt hoe de samenstelling van die commissie is. Het debat moet dus in de Senaat gevoerd worden. In de Senaat zelf wordt beslist hoe die samenstelling moet gebeuren.

Dit is een belangrijk wetsontwerp. Er is een evenwicht tussen enerzijds efficiëntie, strijd tegen het terrorisme en strijd tegen een aantal fenomenen waarbij wij de veiligheid van de staat prioritair naar voren moeten schuiven en anderzijds met respect voor de fundamentele rechten en vrijheden van de burgers. Wij moeten dat op een goede manier controleren. Enerzijds passen wij de moderne technieken toe, terwijl dat aan de andere kant voortdurend door magistraten en commissies, het Comité I en het Parlement onder toezicht wordt gehouden opdat er geen misbruik van zou worden gemaakt.

Dat is inderdaad belangrijk.

Een tweetal punten die zijn aangehaald, passen in dat kader. De collega's Landuyt en Van Hecke hebben naar de buitenlandse diensten verwezen. Het is inderdaad fundamenteel dat met die wetgeving kan worden afgedwongen dat buitenlandse inlichtingendiensten hier niet een of andere praktijk komen toepassen. Als er zich een probleem voordoet, kunnen zij met de Belgische diensten contact opnemen, die de Belgische wet integraal toepassen, waarop geen afwijking wordt toegestaan. De regels moeten worden toegepast zoals ze voor eigen initiatieven worden toegepast, waarbij de commissie wordt ingeschakeld en er een mogelijke controle is door het Comité I. Dat is een belangrijke stap vooruit. Het vervelende was inderdaad dat soms samenwerkingsvragen werden gesteld of initiatieven werden genomen waarop de Belgische diensten niet accuraat konden antwoorden. Dat is nu voorbij. Het wettelijk kader is er. Het is goed dat daardoor de wettelijkheid niet alleen voor Belgische diensten, maar ook voor buitenlandse diensten kan worden afgedwongen.

Collega Van Hecke heeft over de evaluatie gesproken. Ik ga er helemaal mee akkoord dat Kamer en Senaat de nieuwe wetgeving moeten opvolgen. Daarover zal debat worden gevoerd. Er is daarvoor in een

specifieke manier voorzien: om de zes maanden moet een verslag worden overgezonden. Er is het Comité I dat de problemen specifiek zal kunnen opvolgen. Er zal hier een debat kunnen worden gevoerd. De essentie van de controle zal in elke individuele akte zitten. De voortdurende toetsing en controle door de commissie en het Comité I bieden een voldoende garantie. Het is evident dat de parlementairen, in het bijzonder de senatoren, daarin een bijzondere rol zullen kunnen vervullen. Dat het debat ten allen tijde kan worden geopend, ook in de Kamer, is even evident.

Ik kom tot mijn besluit, mijnheer de voorzitter, collega's. Dit is een heel belangrijke wetgeving. Het is een delicate, technische materie voor normale inlichtingendiensten en de diensten van het leger. In het kader van de internationale rol die wij te vervullen hebben, hadden we dat instrument absoluut nodig. Het is een aanvulling op de wet van 1998. Het biedt ons meer zekerheid en het biedt de garantie dat wij de belangen van de Staat op alle mogelijke manieren, altijd democratisch getoetst en gecontroleerd, zullen kunnen beschermen. Ik dank allen die daartoe hebben bijgedragen.

**13.20 Bert Schoofs (VB):** Mijnheer de voorzitter, ik heb goed geluisterd naar het betoog van de minister. Ik heb toch twee opmerkingen bij wat hij heeft gesteld, meer bepaald over onze visie. Volgens hem zou het pas een foute keuze zijn om de politiediensten bevoegd te maken voor de veiligheid van de Staat. Ik wil erop wijzen dat in Denemarken de veiligheid van de Staat door de politie wordt gewaarborgd. Precies Denemarken is een van de landen die de voorbije jaren ernstig in het vizier kwam van terroristen en potentiële terroristen. Daar hebben de politiediensten, die instaan voor de veiligheid van de Staat, toch bewezen efficiënt te kunnen werken.

Ik verwijs naar het geval van vorige week. Men is er nog altijd niet in geslaagd, hoewel er in de moslimwereld vele fatwa's gelden ten aanzien van Kurt Westergaard, om die cartoonist om het leven te brengen, terwijl er toch een zeer zware dreiging is, mee voor de veiligheid van de Staat in Denemarken. Ik zou het idee om de staatsveiligheid in handen van de politie te laten dus niet zomaar bij het huisvuil zetten. In Denemarken bewijst men dat het kan.

Wat de definitie van extremisme betreft en het feit dat nationalisme daarbij wordt vernoemd, zeg ik nogmaals dat die definitie op alle ideologieën kan worden toegepast. Men moet ze dan maar allemaal inschrijven. De minister verwijst echter naar politieke partijen. Wij weten als geen ander dat politieke partijen op een andere manier worden bekampt in dit Belgisch koninkrijk. Van de staatsveiligheid hoeven wij in feite zelfs nog niet zo veel schrik te hebben. Er zijn andere methoden, zoals het afnemen van partijfinanciering of het voeren van processen op basis van gemeen recht en dergelijke. Het gaat om burgers die nationalist zijn. Ik heb het voorbeeld aangehaald van een eenvoudige burger die niet eens lid is of was van een politieke partij, mevrouw Soetkin Collier. In haar familie waren er leden van een politieke partij, maar zij zelf was dat niet. Zij is wegens de nationalistische opvatting van haar familieleden, als burger van dit land gebroodroofd. Dat is het. Het zijn niet de politieke partijen maar individuele burgers die nationalist zijn en in deze wet vindt men een middel om rechtstreeks tegen hen op te treden, soms totaal ten onrechte.

Nogmaals, de waarborgen zijn niet gegeven, dus u overtuigt mij in het geheel niet, mijnheer de minister. Als u zegt dat het geval Soetkin Collier niet excessief was, dan weet ik niet op welke wijze wij als juristen elkaar kunnen verstaan. Wat er in het geval Collier is gebeurd was zeker excessief en de wet biedt volgens mij geen of alleszins onvoldoende garanties.

**13.21 Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen!):** Mijnheer de minister, ik dank u voor de antwoorden die u hebt gegeven.

Ten eerste, ik meen dat wat artikel 17 betreft, het probleem opgelost is. Blijkbaar kan de Senaat zijn budget zelf bepalen. Wij hebben net voor de vakantie hier in de Kamer nog een hele reeks begrotingen en jaarrekeningen goedgekeurd, ook die van het Comité I. Dat wil zeggen dat die bevoegdheid niet langer de bevoegdheid zal zijn van de Kamer, maar volledig naar de Senaat verhuist. Ik weet niet hoe dat praktisch in zijn werk zal gaan en of dat al zo is voor andere diensten, maar het zal blijkbaar toch enige consequenties hebben voor onze werkzaamheden.

Ten tweede, u bent ingegaan op de opmerkingen over buitenlandse veiligheidsdiensten. U zegt dat u met onderhavige wet kunt afdwingen dat buitenlandse veiligheidsdiensten niet meer zomaar activiteiten ontplooiën in ons land. Wanneer zij bepaalde acties willen ondernemen, moeten zij dat vragen aan de Belgische inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de Belgische diensten zullen die taak uitvoeren. Dat is wat u gezegd hebt.



U zegt dus dat u met de wet een voldoende wettelijke basis hebt om buitenlandse veiligheidsdiensten te weren? Zo heb ik het begrepen. U knikt ja. Kortom, de opmerking die het Comité I al jaren maakt in zijn jaarverslag, dat er wettelijk moet worden opgetreden en dat er een regeling getroffen moet worden voor de controle op de buitenlandse veiligheidsdiensten, hoeft dan niet meer uitgevoerd te worden? Of zijn dat twee aparte zaken?

Zegt u dat we met onderhavige wet hen kunnen verbieden hier te komen? Het Comité I heeft altijd opgemerkt dat wij een controlemechanisme moesten hebben om te kunnen controleren wat buitenlandse diensten hier aan het doen zijn. Zult u daarvoor nog een initiatief nemen, of acht u dat niet meer nodig na de goedkeuring van onderhavige wet?

Ten derde heb ik nog één kleine opmerking. U ging over artikel 18, op pagina 63 van het verslag, vandaag nog meer uitleg geven. Het ging om de opmerking van de juridische dienst over artikel 43/8, ik citeer: "Tegen de beslissingen van het Vast Comité I is geen beroep mogelijk." Blijkbaar was het niet de bedoeling dat dat voor alle beslissingen zo zou zijn. In het verslag staat: "De heer Stefaan De Clerck, minister van Justitie, deelt mee dat hij wat dit punt betreft eveneens een toelichting zal geven op het ogenblik dat het wetsontwerp wordt besproken in de plenaire vergadering." Het is blijkbaar niet de bedoeling dat het desbetreffende artikel van toepassing zou zijn op alle soorten beslissingen. Ik weet niet of u vandaag die toelichting kunt geven? U had wel aangekondigd dat dat vandaag nog gespecificeerd zou worden, omdat er ter zake een onduidelijkheid is overgebleven.

Ik krijg graag nog een kort antwoord op mijn vragen betreffende de buitenlandse veiligheidsdiensten en artikel 18, dat artikel 43/8 invoert in de wet.

**13.22** Minister **Stefaan De Clerck**: Mijnheer de voorzitter, in verband met de buitenlandse diensten is het belangrijk om heel duidelijk te zijn. Aansluitend op de verklaringen die afgelegd zijn en het vacuüm dat er was, het volgende. Er is een probleem geweest in het verleden. Er is een probleem geweest in hoofde van de diensten en ook in hoofde van het Comité I. Zij vroegen zich af hoe zij daarmee moesten omgaan.

De conclusie is voor mij nu heel duidelijk. Op basis van de voorliggende wetgeving is er geen enkele reden waarom een of andere buitenlandse dienst — buiten het feit dat zij hier kunnen aanwezig zijn, algemene informatie kunnen verzamelen en algemene contacten kunnen onderhouden — geen enkele praktijken kan toepassen, zoals in onze wet wordt bepaald; anders treden zij in de onwettelijkheid. De enige mogelijkheid die de buitenlandse diensten hebben, is contact opnemen met onze diensten, zodat onze diensten ingelicht zijn en voor de uitvoering zorgen, mits de bepalingen van deze wetgeving ten volle te respecteren.

Dat zal nu dan ook bewaakt moeten worden. Het Comité I zal dat kunnen bewaken. Er kunnen vragen over gesteld worden, om te weten of de toepassingen nu correct verlopen, op basis van deze wetgeving.

Zoals ik het zie, met de voorliggende wetgeving, gaat het essentieel, in de toekomst, over de vraag op welke manier diensten samenwerken en afspraken maken. Dat betekent dan dat onze diensten de job uitvoeren, conform de wet, de rapporteren en de mogelijkheden die worden geboden. Het Comité I heeft de mogelijkheid om daarop toezicht op te houden, om daarover vragen te stellen en om zich te documenteren over al wat er is gebeurd.

In verband met het punt op pagina 63, kan ik het volgende zeggen. Het gaat over het gebrek aan beroep. Er is geen beroepsmogelijkheid tegen de beslissing van het vast Comité I. Ik denk dat dit duidelijk is en blijft. Misschien moet dat juridisch nog eens bekeken worden. Ik zal het laten nagaan, want dat is inderdaad niet verder onderzocht. Ik heb daar nu geen technisch antwoord op. De bedoeling is wel heel duidelijk, met name dat tegen de beslissing van het Comité I op dat vlak geen beroep wordt aangetekend, zoals de voorliggende wettekst het nu bepaalt.

De **voorzitter**: Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)  
Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)

De algemene bespreking is gesloten.  
La discussion générale est close.

**Bespreking van de artikelen**

## **Discussion des articles**

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2128/8)**

Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2128/8)**

Het opschrift in het Frans werd door de commissie gewijzigd in “projet de loi relatif aux méthodes de recueil de données par les services de renseignement et de sécurité”.

L'intitulé en français a été modifié par la commission en “projet de loi relatif aux méthodes de recueil de données par les services de renseignement et de sécurité”.

Het wetsontwerp telt 40 artikelen.

Le projet de loi compte 40 articles.

\* \* \* \* \*

*Amendements déposés:*

*Ingediende amendementen:*

*Art. 3*

- 5 - Fouad Lahssaini cs (2128/4)

*Art. 3/1 (n)*

- 8 - Fouad Lahssaini cs (2128/4)

*Art. 14*

- 12 - Fouad Lahssaini cs (2128/4)

*Art. 14/1 (n)*

- 83 - Renaat Landuyt (2128/9)

*Art. 39/1 (n)*

- 21 - Fouad Lahssaini cs (2128/4)

\* \* \* \* \*

**13.23 Renaat Landuyt** (sp.a): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil een heel korte toelichting geven ter wille van de reactie en van de praktijk.

Ik had graag naar aanleiding van het amendement minstens geweten op welke manier volgens de minister de huidige mogelijkheid om verklaringen aan de pers af te leggen, moet worden geïnterpreteerd.

Zonder te technisch te worden, wijs ik op een euvel in de bestaande tekst. U verklaart zelf dat wij zo weinig mogelijk aan de wettekst hebben gewijzigd, teneinde niet te wijzigen wat niet moet worden gewijzigd. Ik herhaal echter mijn opmerking. Nu is er een andere inlichtingendienst. Nu is er een inlichtingendienst die bijzondere inlichtingenmethodes kan hanteren.

Op de gegevens die zij verzamelen, plaatsen wij een controle door de opvolgingscommissie evenals een controle achteraf door het Comité I. Echter, in de huidige context wijkt de huidige, wettelijke mogelijkheid om verklaringen af te leggen, af van wat een procureur tijdens een gerechtelijk strafonderzoek kan doen.

Ofwel leggen wij hier minstens formeel vast dat wij ervan uitgaan dat een administrateur-generaal van de inlichtingendiensten nooit meer kan verklaren dan wat een procureur zou kunnen, ofwel – wat gelet op de praktijk beter zou zijn – passen wij de tekst aan.

Wij hebben voor de procureurs vastgelegd dat zij zich niet voor de pers moeten verstoppen, maar dat zij inlichtingen officieel moeten kunnen geven, teneinde een zekere druk weg te nemen.

Neem als voorbeeld de verklaringen van de procureur van Hasselt van vandaag. Zij zijn een voorbeeld van hoe een procureur heel voorzichtig verklaringen aflegt, zonder namen te noemen en zonder te veel bijkomende gegevens te verstrekken. Vergelijk ze met verklaringen van een administrateur-generaal, die over een bepaald persoon uit Antwerpen opsomde van welke verdachte verenigingen de betrokkene blijkbaar lid zou zijn of contacten mee zou hebben. Hij geeft zijn verklaring urbi et orbi, in zijn hoedanigheid van administrateur-generaal van de inlichtingendiensten. Dat is dus iets anders dan een procureur die verklaart dat er een onderzoek lastens een persoon, die door de pers wordt genoemd, bezig is, maar erop

wijst dat het vermoeden van onschuld nog telt en alles nog in onderzoek is.

Neen, er wordt gewoon verklaard dat een bepaalde persoon bepaalde relaties heeft. Is het de bedoeling van de meerderheid om dergelijke verklaringen in de toekomst toe te laten? Dat is de vraag die ik stel via het amendement. Waarom geven wij meer mogelijkheden om tegenover de pers verklaringen over personen af te leggen aan een administrateur-generaal van de inlichtingendiensten dan wij geven aan een procureur of een onderzoeksrechter?

**13.24** Minister **Stefaan De Clerck**: Mijnheer de voorzitter, ik ga even door op de actualiteit. Ik wil zeggen dat wat nu wordt gedaan in Hasselt, door de procureur en de politiediensten, perfect is. Zij verdienen absoluut een pluim voor wat daar is gebeurd en de doorbraak die zij in het onderzoek hebben gerealiseerd. Ik moet daar nu niet verder op ingaan, maar daar is voorbeeldig werk geleverd. De diensten functioneren goed in hun communicatie en methodiek. Zij verdienen dus alle lof. Dat kan hier vandaag vanuit de actualiteit publiek bevestigd worden.

Dit gezegd zijnde, er is een fundamenteel verschil tussen een inlichtingendienst en een parket. Dit gelijkschakelen is natuurlijk niet evident. Als men de bepalingen van een procureur gaat overnemen, dan zit men in de logica van een gerechtelijk dossier, onder andere met verdediging en het vermoeden van onschuld. In deze inlichtingenwet hebben wij te maken met het verzamelen van inlichtingen en met het basisgegeven – artikel 36 is het moederartikel – dat iedere agent, inbegrepen de administrateur-generaal, die zijn medewerking verleent aan de toepassing van deze wet, in welke hoedanigheid ook, verplicht is de geheimen te bewaren die hem zijn toevertrouwd in het kader van de uitoefening van zijn opdracht of zijn medewerking. Dat is het moederartikel.

Er is één kleine uitzondering op, onverminderd artikel 19. Dat artikel 19 voorziet in de mogelijkheid, met bovendien bepaalde voorbehoudsbepalingen, met eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de persoon en voor zover de voorlichting van het publiek of het algemeen belang dat vereisen, voor de administrateur-generaal en de chef van de algemene dienst om de pers bepaalde inlichtingen mee te delen. Dat geldt met de voorbehoudsmaatregelen, onder andere de privacy. Het is niet zoals u het nu aanbrengt. Het gaat niet om het waken over het vermoeden van onschuld of de rechten van de verdediging. Ik meen dat wij de teksten beter kunnen laten zoals ze zijn.

De tussenkomst van de administrateur-generaal, die ene keer waarnaar u altijd verwijst, was een heel specifiek geval en blijft een absolute uitzondering. Het gebeurde heel specifiek omdat zich een groot debat voordeed met iemand die zich manifest publiek mengde in een debat. De pers stelde dat rond die persoon vroeger elementen in de media waren gekomen en vroeg of men die kon bevestigen of niet. Hij heeft toen geoordeeld dat hij het kon bevestigen aangezien het in de pers was gekomen. Dat is echter de grote uitzondering.

Ik zou het graag zo behouden. Het amendement wordt beter weggelaten, omdat het past in de gerechtelijke logica en niet in de logica van de inlichtingendiensten. Daar draait nochtans die wet om.

**13.25** **Renaat Landuyt** (sp.a): Ik wil benadrukken dat ik die logica niet volg.

Na een veroordeling door een rechtbank volgen er verklaringen. Daarover zegt u: in een strafonderzoek zijn we voorzichtig, maar de inlichtingendienst is zoals de politie, die zegt wat ze wil.

In de wetgeving werken we aan een systeem met een controlerende commissie, voorgezeten door een onderzoeksrechter en daarnaast een procureur, die het allemaal moet bewaken en beheersen.

Desondanks kan de administrateur-generaal zeggen als over een onderwerp veel wordt geschreven – en in deze tijden heeft men veel inspiratie om te schrijven –, hoe een en ander eigenlijk zit. Dat is meer dan een rechtbank. Ik weet niet of u beseft dat er een enorm onevenwicht is geïnstalleerd. Ik pleit ervoor dat een administrateur-generaal dezelfde beperkingen worden opgelegd als aan de procureur, die overigens veel beter opgeleid is om zich voorzichtig uit te drukken. Voor die man of vrouw hebben we strenge regels, maar de administrateur-generaal mag zijn zin doen.

De **voorzitter**: De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over de aangehouden amendementen en artikelen en over het geheel zal later plaatsvinden.

La discussion des articles est close. Le vote sur les amendements et les articles réservés ainsi que sur

l'ensemble aura lieu ultérieurement.

\* \* \* \* \*

*Besluit van de artikelsgewijze bespreking:*

*Conclusion de la discussion des articles:*

*Réservé: le vote sur les amendements et les articles 3 et 14.*

*Aangehouden: de stemming over de amendementen en de artikelen 3 en 14.*

*Artikel per artikel aangenomen: de artikelen 1, 2, 4 - 13, 15 – 40, met tekstverbeteringen op artikelen 14 en 24.*

*Adoptés article par article: les articles 1, 2, 4 - 13, 15 – 40, avec des corrections de texte aux articles 14 et 24.*

**[14]** Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur en van de wet van 19 december 2006 betreffende de exploitatieveiligheid van de spoorwegen, voornamelijk wat de certificering van het veiligheidspersoneel en het onderhoud van de voertuigen betreft (2247/1-4)

- Wetsontwerp betreffende de interoperabiliteit van het spoorwegsysteem in de Europese Gemeenschap (2248/1-4)

- Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur, de wet van 19 december 2006 betreffende de exploitatieveiligheid van de spoorwegen en het Gerechtelijk Wetboek wat de rechtsmiddelen tegen bepaalde beslissingen van het toezichthoudend orgaan en de veiligheidsinstantie en het toezichthoudend orgaan betreft (2249/1-4)

- Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur en de wet van 19 december 2006 betreffende de exploitatieveiligheid van de spoorwegen wat de rechtsmiddelen tegen bepaalde beslissingen van het toezichthoudend orgaan en de veiligheidsinstantie betreft (2250/1-4)

**[14]** Projet de loi modifiant la loi du 4 décembre 2006 relative à l'utilisation de l'infrastructure ferroviaire et la loi du 19 décembre 2006 relative à la sécurité d'exploitation ferroviaire, en ce qui concerne principalement la certification de personnel de sécurité et la maintenance des véhicules (2247/1-4)

- Projet de loi relatif à l'interopérabilité du système ferroviaire au sein de la Communauté européenne (2248/1-4)

- Projet de loi modifiant la loi du 4 décembre 2006 relative à l'utilisation de l'infrastructure ferroviaire, la loi du 19 décembre 2006 relative à la sécurité d'exploitation ferroviaire et le Code judiciaire en ce qui concerne le recours contre certaines décisions de l'organe de contrôle et de l'autorité de sécurité (2249/1-4)

- Projet de loi modifiant la loi du 4 décembre 2006 relative à l'utilisation de l'infrastructure ferroviaire et la loi du 19 décembre 2006 relative à la sécurité d'exploitation ferroviaire en ce qui concerne le recours contre certaines décisions de l'organe de contrôle et de l'autorité de sécurité (2250/1-4)

Ik stel u voor een enkele bespreking aan deze vier wetsontwerpen te wijden. (*Instemming*)

Je vous propose de consacrer une seule discussion à ces quatre projets de loi. (*Assentiment*)

### ***Algemene bespreking***

#### ***Discussion générale***

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

**[14.01]** **Roel Deseyn**, rapporteur: Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar het schriftelijk verslag.

De **voorzitter**: Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)

Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)

De algemene bespreking is gesloten.

La discussion générale est close.

### ***Bespreking van de artikelen***

#### ***Discussion des articles***

Wij vatten de bespreking aan van de artikelen van het wetsontwerp nr. 2247. De door de commissie

aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2247/4)**

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 2247. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2247/4)**

Het opschrift in het Nederlands werd door de commissie gewijzigd in “wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur en van de wet van 19 december 2006 betreffende de exploitatieveiligheid van de spoorwegen, voornamelijk wat de certificering van het veiligheidspersoneel en het onderhoud van de voertuigen betreft”.

L'intitulé en néerlandais a été modifié par la commission en “wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur en van de wet van 19 december 2006 betreffende de exploitatieveiligheid van de spoorwegen, voornamelijk wat de certificering van het veiligheidspersoneel en het onderhoud van de voertuigen betreft”.

Het wetsontwerp telt 80 artikelen.

Le projet de loi compte 80 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.

Aucun amendement n'a été déposé.

*De artikelen 1 tot 80 worden, met een tekstverbetering op artikel 16, artikel per artikel aangenomen, alsmede de bijlagen.*

*Les articles 1 à 80, avec une correction de texte à l'article 16, sont adoptés article par article, ainsi que les annexes.*

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

Wij vatten de bespreking aan van de artikelen van het wetsontwerp nr. 2248. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2248/4)**

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 2248. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2248/4)**

Het wetsontwerp telt 63 artikelen.

Le projet de loi compte 63 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.

Aucun amendement n'a été déposé.

*De artikelen 1 tot 63 worden artikel per artikel aangenomen, alsmede de bijlagen.*

*Les articles 1 à 63 sont adoptés article par article, ainsi que les annexes.*

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

Wij vatten de bespreking aan van de artikelen van het wetsontwerp nr. 2249. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2249/4)**

Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 2249. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2249/4)**

Het opschrift in het Nederlands werd door de commissie gewijzigd in “wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur, de wet van 19 december 2006 betreffende de exploitatieveiligheid van de spoorwegen en het Gerechtelijk Wetboek wat de rechtsmiddelen tegen bepaalde beslissingen van het toezichthoudend orgaan en de veiligheidsinstantie betreft”.

L'intitulé en néerlandais a été modifié par la commission en “wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur, de wet van 19 december 2006 betreffende de exploitatieveiligheid van de spoorwegen en het Gerechtelijk Wetboek wat de rechtsmiddelen tegen bepaalde beslissingen van het toezichthoudend orgaan en de veiligheidsinstantie betreft”.

Het wetsontwerp telt 6 artikelen.

Le projet de loi compte 6 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.  
Aucun amendement n'a été déposé.

*De artikelen 1 tot 6 worden artikel per artikel aangenomen.  
Les articles 1 à 6 sont adoptés article par article.*

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.  
La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

Wij vatten de bespreking aan van de artikelen van het wetsontwerp nr. 2250. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2250/4)**  
Nous passons à la discussion des articles du projet de loi n° 2250. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2250/4)**

Het wetsontwerp telt 4 artikelen.  
Le projet de loi compte 4 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.  
Aucun amendement n'a été déposé.

*De artikelen 1 tot 4 worden artikel per artikel aangenomen.  
Les articles 1 à 4 sont adoptés article par article.*

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.  
La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

**15 Wetsontwerp tot wijziging van artikel 96 van de programmawet van ... december 2009 (2333/1-2)**  
**15 Projet de loi modifiant l'article 96 de la loi-programme du ... décembre 2009 (2333/1-2)**

### ***Algemene bespreking Discussion générale***

De algemene bespreking is geopend.  
La discussion générale est ouverte.

M. Blanchart s'en réfère à son rapport écrit.

Vraagt nog iemand het woord? (*Nee*)  
Quelqu'un demande-t-il encore la parole? (*Non*)

De algemene bespreking is gesloten.  
La discussion générale est close.

### ***Bespreking van de artikelen Discussion des articles***

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan. De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking. (Rgt 85, 4) **(2333/1)**  
Nous passons à la discussion des articles. Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion. (Rgt 85, 4) **(2333/1)**

Het wetsontwerp telt 3 artikelen.  
Le projet de loi compte 3 articles.

Er werden geen amendementen ingediend.  
Aucun amendement n'a été déposé.

*De artikelen 1 tot 3 worden artikel per artikel aangenomen.  
Les articles 1 à 3 sont adoptés article par article.*

De bespreking van de artikelen is gesloten. De stemming over het geheel zal later plaatsvinden.  
La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble aura lieu ultérieurement.

## **16 Inoverwegingneming van voorstellen**

## **16 Prise en considération de propositions**

In de laatst rondgedeelde agenda komt een lijst van voorstellen voor waarvan de inoverwegingneming is gevraagd.

Vous avez pris connaissance dans l'ordre du jour qui vous a été distribué de la liste des propositions dont la prise en considération est demandée.

Indien er geen bezwaar is, beschouw ik ze als aangenomen; overeenkomstig het reglement worden die voorstellen naar de bevoegde commissies verzonden.

S'il n'y a pas d'observations à ce sujet, je considérerai la prise en considération comme acquise et je renvoie les propositions aux commissions compétentes conformément au règlement.

Geen bezwaar? (*Nee*)  
Aldus wordt besloten.

Pas d'observation? (*Non*)  
Il en sera ainsi.

## **Naamstemmingen**

## **Votes nominatifs**

### **17 Aangehouden amendementen en artikelen van het wetsontwerp betreffende de methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (2128/1-9)**

### **17 Amendements et articles réservés du projet de loi relatif aux méthodes de recueil de données par les services de renseignement et de sécurité (nouvel intitulé) (2128/1-9)**

Overgezonden door de Senaat  
Transmis par le Sénat

Ik herinner aan artikel 95 derde lid van het Reglement: "Indien een amendement door de plenaire vergadering is aangenomen in eerste lezing, mag de eindstemming over het aldus geamendeerde wetsontwerp of –voorstel eerst plaatsvinden nadat vijf dagen verstreken zijn". Zie artikel 11, § 1, tweede lid van de wet van 6 april 1995 houdende inrichting van de parlementaire overlegcommissie bedoeld in artikel 82 van de Grondwet.

Stemming over amendement nr. 5 van Fouad Lahssaini cs op artikel 3. **(2128/4)**  
Vote sur l'amendement n° 5 de Fouad Lahssaini cs à l'article 3. **(2128/4)**

Begin van de stemming / Début du vote.  
Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?  
Einde van de stemming / Fin du vote.  
Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

(*Stemming/vote 1*)

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Ja           | 39  | Oui         |
| Nee          | 84  | Non         |
| Onthoudingen | 12  | Abstentions |
| Totaal       | 135 | Total       |

Bijgevolg is het amendement verworpen en is artikel 3 aangenomen.  
En conséquence, l'amendement est rejeté et l'article 3 est adopté.

Stemming over amendement nr. 8 van Fouad Lahssaini cs tot invoeging van een artikel 3/1 (n). **(2128/4)**  
Vote sur l'amendement n° 8 de Fouad Lahssaini cs tendant à insérer un article 3/1 (n). **(2128/4)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? (Ja)  
Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? (Oui)

(Stemming/vote 1)

Bijgevolg is het amendement verworpen.  
En conséquence, l'amendement est rejeté.

Stemming over amendement nr. 12 van Fouad Lahssaini cs op artikel 14.(2128/4)  
Vote sur l'amendement n° 12 de Fouad Lahssaini cs à l'article 14.(2128/4)

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? (Ja)  
Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? (Oui)

(Stemming/vote 1)

Bijgevolg is het amendement verworpen en is artikel 14 aangenomen.  
En conséquence, l'amendement est rejeté et l'article 14 est adopté.

Stemming over amendement nr. 83 van Renaat Landuyt tot invoeging van een artikel 14/1 (n).(2128/9)  
Vote sur l'amendement n° 83 de Renaat Landuyt tendant à insérer un article 14/1 (n).(2128/9)

Begin van de stemming / Début du vote.  
Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?  
Einde van de stemming / Fin du vote.  
Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

(Stemming/vote 2)

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Ja           | 50  | Oui         |
| Nee          | 85  | Non         |
| Onthoudingen | 0   | Abstentions |
| Totaal       | 135 | Total       |

Bijgevolg is het amendement verworpen.  
En conséquence, l'amendement est rejeté.

Stemming over amendement nr. 21 van Fouad Lahssaini cs tot invoeging van een artikel 39/1 (n).(2128/4)  
Vote sur l'amendement n° 21 de Fouad Lahssaini cs tendant à insérer un article 39/1 (n).(2128/4)

Begin van de stemming / Début du vote.  
Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?  
Einde van de stemming / Fin du vote.  
Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

(Stemming/vote 3)

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Ja           | 39  | Oui         |
| Nee          | 84  | Non         |
| Onthoudingen | 13  | Abstentions |
| Totaal       | 136 | Total       |

Bijgevolg is het amendement verworpen.  
En conséquence, l'amendement est rejeté.

**18** Geheel van het wetsontwerp betreffende de methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (2128/8)

**18** Ensemble du projet de loi relatif aux méthodes de recueil de données par les services de renseignement et de sécurité (nouvel intitulé) (2128/8)

Overgezonden door de Senaat



Transmis par le Sénat

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

(*Stemming/vote 4*)

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Ja           | 85  | Oui         |
| Nee          | 39  | Non         |
| Onthoudingen | 12  | Abstentions |
| Totaal       | 136 | Total       |

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Aangezien het geamendeerd is, zal het aan de Senaat worden teruggezonden. **(2128/10)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Comme celui-ci a été amendé, il sera renvoyé au Sénat. **(2128/10)**

**19 Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur en van de wet van 19 december 2006 betreffende de exploitatieveiligheid van de spoorwegen, voornamelijk wat de certificering van het veiligheidspersoneel en het onderhoud van de voertuigen betreft (nieuw opschrift) (2247/4)**

**19 Projet de loi modifiant la loi du 4 décembre 2006 relative à l'utilisation de l'infrastructure ferroviaire et la loi du 19 décembre 2006 relative à la sécurité d'exploitation ferroviaire, en ce qui concerne principalement la certification de personnel de sécurité et la maintenance des véhicules (2247/4)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

(*Stemming/vote 5*)

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Ja           | 136 | Oui         |
| Nee          | 0   | Non         |
| Onthoudingen | 0   | Abstentions |
| Totaal       | 136 | Total       |

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. **(2247/5)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. **(2247/5)**

**20 Wetsontwerp betreffende de interoperabiliteit van het spoorwegsysteem in de Europese Gemeenschap (2248/4)**

**20 Projet de loi relatif à l'interopérabilité du système ferroviaire au sein de la Communauté européenne (2248/4)**

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (*Non*)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (*Nee*)

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? (*Ja*)

Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? (*Oui*)

(*Stemming/vote 5*)

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. **(2248/5)**

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. (2248/5)

**21** Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur, de wet van 19 december 2006 betreffende de exploitatieveiligheid van de spoorwegen en het Gerechtelijk Wetboek wat de rechtsmiddelen tegen bepaalde beslissingen van het toezichthoudend orgaan en de veiligheidsinstantie betreft (nieuw opschrift) (2249/4)

**21** Projet de loi modifiant la loi du 4 décembre 2006 relative à l'utilisation de l'infrastructure ferroviaire, la loi du 19 décembre 2006 relative à la sécurité d'exploitation ferroviaire et le Code judiciaire en ce qui concerne le recours contre certaines décisions de l'organe de contrôle et de l'autorité de sécurité (2249/4)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (Non)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (Nee)

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? (Ja)

Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? (Oui)

(Stemming/vote 5)

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. (2249/5)

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. (2249/5)

**22** Projet de loi modifiant la loi du 4 décembre 2006 relative à l'utilisation de l'infrastructure ferroviaire et la loi du 19 décembre 2006 relative à la sécurité d'exploitation ferroviaire en ce qui concerne le recours contre certaines décisions de l'organe de contrôle et de l'autorité de sécurité (2250/4)

**22** Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur en de wet van 19 december 2006 betreffende de exploitatieveiligheid van de spoorwegen wat de rechtsmiddelen tegen bepaalde beslissingen van het toezichthoudend orgaan en de veiligheidsinstantie betreft (2250/4)

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (Non)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (Nee)

Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? (Oui)

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? (Ja)

(Stemming/vote 5)

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera transmis au Sénat. (2250/5)

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Senaat worden overgezonden. (2250/5)

**23** Projet de loi modifiant l'article 96 de la loi-programme du ... décembre 2009 (2333/1)

**23** Wetsontwerp tot wijziging van artikel 96 van de programmawet van ... december 2009 (2333/1)

Transmis par le Sénat

Overgezonden door de Senaat

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? (Non)

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? (Nee)

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

(Stemming/vote 6)

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Ja           | 136 | Oui         |
| Nee          | 0   | Non         |
| Onthoudingen | 0   | Abstentions |
| Totaal       | 136 | Total       |

En conséquence, la Chambre adopte le projet de loi. Il sera soumis à la sanction royale. **(2333/3)**

Bijgevolg neemt de Kamer het wetsontwerp aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd. **(2333/3)**

**24 Goedkeuring van de agenda**

**24 Adoption de l'ordre du jour**

Wij moeten ons thans uitspreken over de ontwerp agenda die de Conferentie van voorzitters u voorstelt.  
Nous devons nous prononcer sur le projet d'ordre du jour que vous propose la Conférence des présidents.

Geen bezwaar? (Nee) Het voorstel is aangenomen.  
Pas d'observation? (Non) La proposition est adoptée.

De vergadering wordt gesloten. Volgende vergadering donderdag 14 januari 2010 om 14.15 uur.  
La séance est levée. Prochaine séance le jeudi 14 janvier 2010 à 14.15 heures.

*De vergadering wordt gesloten om 18.45 uur.*  
*La séance est levée à 18.45 heures.*

*De bijlage is opgenomen in een aparte brochure met nummer CRIV 52 PLEN 135 bijlage.*

*L'annexe est reprise dans une brochure séparée, portant le numéro CRIV 52 PLEN 135 annexe.*



**DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN****DETAIL DES VOTES NOMINATIFS**

Naamstemming - Vote nominatif: 001

|    |     |     |
|----|-----|-----|
| Ja | 039 | Oui |
|----|-----|-----|

Annemans Gerolf, Balcaen Ronny, Boulet Juliette, Bultinck Koen, Cocriamont Patrick, Colen Alexandra, De Bont Rita, Dedecker Jean Marie, De Groote Patrick, De Maght Martine, De Man Filip, De Vriendt Wouter, D'haeseleer Guy, Genot Zoé, Gerkens Muriel, Gilkinet Georges, Goyvaerts Hagen, Jadot Eric, Jambon Jan, Laeremans Bart, Lahssaini Fouad, Logghe Peter, Luykx Peter, Mortelmans Jan, Pas Barbara, Ponthier Annick, Schoofs Bert, Smeyers Sarah, Snoy et d'Oppuers Thérèse, Stevenheydens Bruno, Valkeniers Bruno, Van den Eynde Francis, Van der Straeten Tinne, Van de Velde Robert, Van Hecke Stefaan, Vanhie Paul, Van Noppen Flor, Vijnck Dirk, Weyts Ben

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Nee | 084 | Non |
|-----|-----|-----|

Arens Josy, Avontroodt Yolande, Bacquelaine Daniel, Baeselen Xavier, Becq Sonja, Bellot François, Blanchart Philippe, Bogaert Hendrik, Brotcorne Christian, Burgeon Colette, Claes Ingrid, Clarinval David, Colinia Françoise, Collard Philippe, Cornil Jean, Daems Hendrik, Dallemagne Georges, De Bue Valérie, De Clercq Mathias, De Croo Herman, de Donnea François-Xavier, Defreyne Roland, della Faille de Leverghem Katia, Déom Valérie, De Potter Jenne, De Schamphelaere Mia, Deseyn Roel, Destrebecq Olivier, Dewael Patrick, Dierick Leen, Dieu Camille, Doomst Michel, Ducarme Denis, Flahaut André, Flahaux Jean-Jacques, Fonck Catherine, Frédéric André, Galant Jacqueline, George Joseph, Giet Thierry, Gustin Luc, Hamal Olivier, Jadin Kattrin, Kindermans Gerald, Lahaye-Battheu Sabien, Lalieux Karine, Lambert Marie-Claire, Lavaux David, Lecomte Carine, Lejeune Josée, Libert Eric, Maingain Olivier, Mathot Alain, Mayeur Yvan, Milcamps Guy, Moriau Patrick, Musin Linda, Muylle Nathalie, Nyssens Clotilde, Otlet Jacques, Partyka Katrien, Peetermans Luc, Perpète André, Schiltz Willem-Frederik, Somers Bart, Somers Ine, Staelraeve Sofie, Tasiaux-De Neys Isabelle, Terwingen Raf, Thiébaut Eric, Van Biesen Luk, Van Campenhout Ludo, Van Cauter Carina, Van Daele Lieve, Van den Bergh Jef, Van der Auwera Liesbeth, Van Grootenbrulle Bruno, Vautmans Hilde, Vercamer Stefaan, Verhaegen Mark, Verherstraeten Servais, Versnick Geert, Waterschoot Kristof, Wiaux Brigitte

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Onthoudingen | 012 | Abstentions |
|--------------|-----|-------------|

Bonte Hans, Detiège Maya, Douifi Dalila, Geerts David, Kitir Meryame, Landuyt Renaat, Peeters Jan, Plasman Cathy, Tobback Bruno, Tuybens Bruno, Vandenhove Ludwig, Van der Maelen Dirk

Naamstemming - Vote nominatif: 002

|    |     |     |
|----|-----|-----|
| Ja | 050 | Oui |
|----|-----|-----|

Annemans Gerolf, Balcaen Ronny, Bonte Hans, Boulet Juliette, Bultinck Koen, Cocriamont Patrick, Colen Alexandra, De Bont Rita, Dedecker Jean Marie, De Groote Patrick, De Maght Martine, De Man Filip, Detiège Maya, De Vriendt Wouter, D'haeseleer Guy, Douifi Dalila, Geerts David, Gerkens Muriel, Gilkinet Georges, Goyvaerts Hagen, Jadot Eric, Jambon Jan, Kitir Meryame, Laeremans Bart, Lahssaini Fouad, Landuyt Renaat, Logghe Peter, Luykx Peter, Mortelmans Jan, Pas Barbara, Peeters Jan, Plasman Cathy, Ponthier Annick, Schoofs Bert, Smeyers Sarah, Snoy et d'Oppuers Thérèse, Stevenheydens Bruno, Tobback Bruno, Tuybens Bruno, Valkeniers Bruno, Van den Eynde Francis, Vandenhove Ludwig, Van der Maelen Dirk, Van der Straeten Tinne, Van de Velde Robert, Van Hecke Stefaan, Vanhie Paul, Van Noppen Flor, Vijnck Dirk, Weyts Ben

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Nee | 085 | Non |
|-----|-----|-----|

Arens Josy, Avontroodt Yolande, Bacquelaine Daniel, Baeselen Xavier, Becq Sonja, Bellot François, Blanchart Philippe, Bogaert Hendrik, Brotcorne Christian, Burgeon Colette, Claes Ingrid, Clarinval David, Colinia Françoise, Collard Philippe, Cornil Jean, Daems Hendrik, Dallemagne Georges, De Bue Valérie, De Clercq Mathias, De Croo Herman, de Donnea François-Xavier, Defreyne Roland, della Faille de Leverghem Katia, Déom Valérie, De Potter Jenne, De Schamphelaere Mia, Deseyn Roel, Destrebecq Olivier, Dewael Patrick, Dierick Leen, Dieu Camille, Doomst Michel, Ducarme Denis, Flahaut André, Flahaux Jean-Jacques, Fonck Catherine, Frédéric André, Galant Jacqueline, George Joseph, Giet Thierry, Gustin Luc, Hamal Olivier, Jadin Katrin, Kindermans Gerald, Lahaye-Battheu Sabien, Lalieux Karine, Lambert Marie-Claire, Lavaux David, Lecomte Carine, Lejeune Josée, Libert Eric, Maingain Olivier, Mathot Alain, Mayeur Yvan, Milcamps Guy, Moriau Patrick, Musin Linda, Muylle Nathalie, Nyssens Clotilde, Otlet Jacques, Partyka Katrien, Peetermans Luc, Perpète André, Schiltz Willem-Frederik, Somers Bart, Somers Ine, Staelraeve Sofie, Tasiaux-De Neys Isabelle, Terwingen Raf, Thiébaud Eric, Uyttersprot Ilse, Van Biesen Luk, Van Campenhout Ludo, Van Cauter Carina, Van Daele Lieve, Van den Bergh Jef, Van der Auwera Liesbeth, Van Grootenbrulle Bruno, Vautmans Hilde, Vercamer Stefaan, Verhaegen Mark, Verherstraeten Servais, Versnick Geert, Waterschoot Kristof, Wiaux Brigitte

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Onthoudingen | 000 | Abstentions |
|--------------|-----|-------------|

Naamstemming - Vote nominatif: 003

|    |     |     |
|----|-----|-----|
| Ja | 039 | Oui |
|----|-----|-----|

Annemans Gerolf, Balcaen Ronny, Boulet Juliette, Bultinck Koen, Cocriamont Patrick, Colen Alexandra, De Bont Rita, Dedecker Jean Marie, De Groote Patrick, De Maght Martine, De Man Filip, De Vriendt Wouter, D'haeseleer Guy, Genot Zoé, Gerkens Muriel, Gilkinet Georges, Goyvaerts Hagen, Jadot Eric, Jambon Jan, Laeremans Bart, Lahssaini Fouad, Logghe Peter, Luyckx Peter, Mortelmans Jan, Pas Barbara, Ponthier Annick, Schoofs Bert, Smeyers Sarah, Snoy et d'Oppuers Thérèse, Stevenheydens Bruno, Valkeniers Bruno, Van den Eynde Francis, Van der Straeten Tinne, Van de Velde Robert, Van Hecke Stefaan, Vanhie Paul, Van Noppen Flor, Vijnck Dirk, Weyts Ben

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Nee | 084 | Non |
|-----|-----|-----|

Arens Josy, Avontroodt Yolande, Bacquelaine Daniel, Baeselen Xavier, Becq Sonja, Bellot François, Blanchart Philippe, Bogaert Hendrik, Brotcorne Christian, Burgeon Colette, Claes Ingrid, Clarinval David, Colinia Françoise, Collard Philippe, Daems Hendrik, Dallemagne Georges, De Bue Valérie, De Clercq Mathias, De Croo Herman, de Donnea François-Xavier, Defreyne Roland, della Faille de Leverghem Katia, Déom Valérie, De Potter Jenne, De Schamphelaere Mia, Deseyn Roel, Destrebecq Olivier, Dewael Patrick, Dierick Leen, Dieu Camille, Doomst Michel, Ducarme Denis, Flahaut André, Flahaux Jean-Jacques, Fonck Catherine, Frédéric André, Galant Jacqueline, George Joseph, Giet Thierry, Gustin Luc, Hamal Olivier, Jadin Katrin, Kindermans Gerald, Lahaye-Battheu Sabien, Lalieux Karine, Lambert Marie-Claire, Lavaux David, Lecomte Carine, Lejeune Josée, Libert Eric, Maingain Olivier, Mathot Alain, Mayeur Yvan, Milcamps Guy, Moriau Patrick, Musin Linda, Muylle Nathalie, Nyssens Clotilde, Otlet Jacques, Partyka Katrien, Peetermans Luc, Perpète André, Schiltz Willem-Frederik, Somers Bart, Somers Ine, Staelraeve Sofie, Tasiaux-De Neys Isabelle, Terwingen Raf, Thiébaud Eric, Uyttersprot Ilse, Van Biesen Luk, Van Campenhout Ludo, Van Cauter Carina, Van Daele Lieve, Van den Bergh Jef, Van der Auwera Liesbeth, Van Grootenbrulle Bruno, Vautmans Hilde, Vercamer Stefaan, Verhaegen Mark, Verherstraeten Servais, Versnick Geert, Waterschoot Kristof, Wiaux Brigitte

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Onthoudingen | 013 | Abstentions |
|--------------|-----|-------------|

Bonte Hans, Cornil Jean, Detiège Maya, Douifi Dalila, Geerts David, Kitir Meryame, Landuyt Renaat, Peeters Jan, Plasman Cathy, Tobback Bruno, Tuybens Bruno, Vandenhove Ludwig, Van der Maelen Dirk

Naamstemming - Vote nominatif: 004

|    |     |     |
|----|-----|-----|
| Ja | 085 | Oui |
|----|-----|-----|

Arens Josy, Avontroodt Yolande, Bacquelaine Daniel, Baeselen Xavier, Becq Sonja, Bellot François, Blanchart Philippe, Bogaert Hendrik, Brotcorne Christian, Burgeon Colette, Claes Ingrid, Clarinval David, Colinia Françoise, Collard Philippe, Cornil Jean, Daems Hendrik, Dallemagne Georges, De Bue Valérie, De Clercq Mathias, De Croo Herman, de Donnea François-Xavier, Defreyne Roland, della Faille de Leverghem Katia, Déom Valérie, De Potter Jenne, De Schamphelaere Mia, Deseyn Roel, Destrebecq Olivier, Dewael Patrick, Dierick Leen, Dieu Camille, Doomst Michel, Ducarme Denis, Flahaut André, Flahaux Jean-Jacques, Fonck Catherine, Frédéric André, Galant Jacqueline, George Joseph, Giet Thierry, Gustin Luc, Hamal Olivier, Jadin Katrin, Kindermans Gerald, Lahaye-Battheu Sabien, Lalieux Karine, Lambert Marie-Claire, Lavaux David, Lecomte Carine, Lejeune Josée, Libert Eric, Maingain Olivier, Mathot Alain, Mayeur Yvan, Milcamps Guy, Moriau Patrick, Musin Linda, Muylle Nathalie, Nyssens Clotilde, Otlet Jacques, Partyka Katrien, Peetermans Luc, Perpète André, Schiltz Willem-Frederik, Somers Bart, Somers Ine, Staelraeve Sofie, Tasiaux-De Neys Isabelle, Terwingen Raf, Thiébaud Eric, Uyttersprot Ilse, Van Biesen Luk, Van Campenhout Ludo, Van Cauter Carina, Van Daele Lieve, Van den Bergh Jef, Van der Auwera Liesbeth, Van Grootenbrulle Bruno, Vautmans Hilde, Vercamer Stefaan, Verhaegen Mark, Verherstraeten Servais, Versnick Geert, Waterschoot Kristof, Wiaux Brigitte

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Nee | 039 | Non |
|-----|-----|-----|

Annemans Gerolf, Balcaen Ronny, Boulet Juliette, Bultinck Koen, Cocriamont Patrick, Colen Alexandra, De Bont Rita, Dedecker Jean Marie, De Groote Patrick, De Maght Martine, De Man Filip, De Vriendt Wouter, D'haeseleer Guy, Genot Zoé, Gerkens Muriel, Gilkinet Georges, Goyvaerts Hagen, Jadot Eric, Jambon Jan, Laeremans Bart, Lahssaini Fouad, Logghe Peter, Luyckx Peter, Mortelmans Jan, Pas Barbara, Ponthier Annick, Schoofs Bert, Smeyers Sarah, Snoy et d'Oppuers Thérèse, Stevenheydens Bruno, Valkeniers Bruno, Van den Eynde Francis, Van der Straeten Tinne, Van de Velde Robert, Van Hecke Stefaan, Vanhie Paul, Van Noppen Flor, Vijnck Dirk, Weyts Ben

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Onthoudingen | 012 | Abstentions |
|--------------|-----|-------------|

Bonte Hans, Detiège Maya, Douifi Dalila, Geerts David, Kitir Meryame, Landuyt Renaat, Peeters Jan, Plasman Cathy, Tobback Bruno, Tuybens Bruno, Vandenhove Ludwig, Van der Maelen Dirk

Naamstemming - Vote nominatif: 005

|    |     |     |
|----|-----|-----|
| Ja | 136 | Oui |
|----|-----|-----|

Annemans Gerolf, Arens Josy, Avontroodt Yolande, Bacquelaine Daniel, Baeselen Xavier, Balcaen Ronny, Becq Sonja, Bellot François, Blanchart Philippe, Bogaert Hendrik, Bonte Hans, Boulet Juliette, Brotcorne Christian, Bultinck Koen, Burgeon Colette, Claes Ingrid, Clarinval David, Cocriamont Patrick, Colen Alexandra, Colinia Françoise, Collard Philippe, Cornil Jean, Daems Hendrik, Dallemagne Georges, De Bont Rita, De Bue Valérie, De Clercq Mathias, De Croo Herman, Dedecker Jean Marie, de Donnea François-

Xavier, Defreyne Roland, De Groote Patrick, della Faille de Leverghem Katia, De Maght Martine, De Man Filip, Déom Valérie, De Potter Jenne, De Schamphelaere Mia, Deseyn Roel, Destrebecq Olivier, Detiège Maya, De Vriendt Wouter, Dewael Patrick, D'haeseleer Guy, Dierick Leen, Dieu Camille, Doomst Michel, Douifi Dalila, Ducarme Denis, Flahaut André, Flahaux Jean-Jacques, Fonck Catherine, Frédéric André, Galant Jacqueline, Geerts David, Genot Zoé, George Joseph, Gerkens Muriel, Giet Thierry, Gilkinet Georges, Goyvaerts Hagen, Gustin Luc, Hamal Olivier, Jadin Kattrin, Jadot Eric, Jambon Jan, Kindermans Gerald, Kitir Meryame, Laeremans Bart, Lahaye-Battheu Sabien, Lahssaini Fouad, Lalieux Karine, Lambert Marie-Claire, Landuyt Renaat, Lavaux David, Lecomte Carine, Lejeune Josée, Libert Eric, Logghe Peter, Luykx Peter, Maingain Olivier, Mathot Alain, Mayeur Yvan, Milcamps Guy, Moriau Patrick, Mortelmans Jan, Musin Linda, Muylle Nathalie, Nyssens Clotilde, Otlet Jacques, Partyka Katrien, Pas Barbara, Peetermans Luc, Peeters Jan, Perpète André, Plasman Cathy, Ponthier Annick, Schiltz Willem-Frederik, Schoofs Bert, Smeyers Sarah, Snoy et d'Oppuers Thérèse, Somers Bart, Somers Ine, Staelraeve Sofie, Stevenheydens Bruno, Tasiaux-De Neys Isabelle, Terwingen Raf, Thiébaud Eric, Tobback Bruno, Tuybens Bruno, Uyttersprot Ilse, Valkeniers Bruno, Van Biesen Luk, Van Campenhout Ludo, Van Cauter Carina, Van Daele Lieve, Van den Bergh Jef, Van den Eynde Francis, Vandenhove Ludwig, Van der Auwera Liesbeth, Van der Maelen Dirk, Van der Straeten Tinne, Van de Velde Robert, Van Grootenbrulle Bruno, Van Hecke Stefaan, Vanhie Paul, Van Noppen Flor, Vautmans Hilde, Vercamer Stefaan, Verhaegen Mark, Verherstraeten Servais, Versnick Geert, Vijnck Dirk, Waterschoot Kristof, Weyts Ben, Wiaux Brigitte

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Nee | 000 | Non |
|-----|-----|-----|

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Onthoudingen | 000 | Abstentions |
|--------------|-----|-------------|

Naamstemming - Vote nominatif: 006

|    |     |     |
|----|-----|-----|
| Ja | 136 | Oui |
|----|-----|-----|

Annemans Gerolf, Arens Josy, Avontroodt Yolande, Bacquelaine Daniel, Baeselen Xavier, Balcaen Ronny, Becq Sonja, Bellot François, Blanchart Philippe, Bogaert Hendrik, Bonte Hans, Boulet Juliette, Brotcorne Christian, Bultinck Koen, Burgeon Colette, Claes Ingrid, Clarinval David, Cocriamont Patrick, Colen Alexandra, Colinia Françoise, Collard Philippe, Cornil Jean, Daems Hendrik, Dallemagne Georges, De Bont Rita, De Bue Valérie, De Clercq Mathias, De Croo Herman, Dedecker Jean Marie, de Donnea François-Xavier, Defreyne Roland, De Groote Patrick, della Faille de Leverghem Katia, De Maght Martine, De Man Filip, Déom Valérie, De Potter Jenne, De Schamphelaere Mia, Deseyn Roel, Destrebecq Olivier, Detiège Maya, De Vriendt Wouter, Dewael Patrick, D'haeseleer Guy, Dierick Leen, Dieu Camille, Doomst Michel, Douifi Dalila, Ducarme Denis, Flahaut André, Flahaux Jean-Jacques, Fonck Catherine, Frédéric André, Galant Jacqueline, Geerts David, Genot Zoé, George Joseph, Gerkens Muriel, Giet Thierry, Gilkinet Georges, Goyvaerts Hagen, Gustin Luc, Hamal Olivier, Jadin Kattrin, Jadot Eric, Jambon Jan, Kindermans Gerald, Kitir Meryame, Laeremans Bart, Lahaye-Battheu Sabien, Lahssaini Fouad, Lalieux Karine, Lambert Marie-Claire, Landuyt Renaat, Lavaux David, Lecomte Carine, Lejeune Josée, Libert Eric, Logghe Peter, Luykx Peter, Maingain Olivier, Mathot Alain, Mayeur Yvan, Milcamps Guy, Moriau Patrick, Mortelmans Jan, Musin Linda, Muylle Nathalie, Nyssens Clotilde, Otlet Jacques, Partyka Katrien, Pas Barbara, Peetermans Luc, Peeters Jan, Perpète André, Plasman Cathy, Ponthier Annick, Schiltz Willem-Frederik, Schoofs Bert, Smeyers Sarah, Snoy et d'Oppuers Thérèse, Somers Bart, Somers Ine, Staelraeve Sofie, Stevenheydens Bruno, Tasiaux-De Neys Isabelle, Terwingen Raf, Thiébaud Eric, Tobback Bruno, Tuybens Bruno, Uyttersprot Ilse, Valkeniers Bruno, Van Biesen Luk, Van Campenhout Ludo, Van Cauter Carina, Van Daele Lieve, Van den Bergh Jef, Van den Eynde Francis, Vandenhove Ludwig, Van der Auwera Liesbeth, Van der Maelen Dirk, Van der Straeten Tinne, Van de Velde Robert, Van Grootenbrulle Bruno, Van Hecke Stefaan,



Vanhie Paul, Van Noppen Flor, Vautmans Hilde, Vercamer Stefaan, Verhaegen Mark, Verherstraeten Servais, Versnick Geert, Vijnck Dirk, Waterschoot Kristof, Weyts Ben, Wiaux Brigitte

|     |     |     |
|-----|-----|-----|
| Nee | 000 | Non |
|-----|-----|-----|

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Onthoudingen | 000 | Abstentions |
|--------------|-----|-------------|